

Euangelij scdm Iohannem

Hec locutus sum vobis etc. (Expo. Ca. XVI. In pma pte capituli dicit dñs qd hęc qd dixerat sit locutus in cōsolationē maloz qd instant: et ponit rationem quare non ante dixerit eis. Secundo adhuc intendens eozū cōsolationi dicit qd expedit eis vt vadat: et pponit rationes quare expedit: quia

A Matth. 24. a. Marci. 13. b. Luc. 21. d. 15. q. 1. 5. 1.

Hec locutus sum vobis vt non scādaliemini. Absq; synagogis faciēt vos. Sed venit horavt omnis qui interficit vos arbitret obsequium se prestare deo. Et hęc facient vobis: quia nō

nouerunt patrem neq; me: Sed hęc locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum remiscamini quia ego dixi vobis. Hęc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit: fursi. Christus est iste hō pēgre pficiscēs: Dicitur. xv. b. hō quidā pēgre pficiscēs vocavit seruos suos. Ibi dicit Greg. Quis est iste hō qd pēgre pficiscit nisi saluator noster: qd in carne quā assumpsit in celū ascendit. Carnis nāq; locus pprie terra est: qd qsi ad pegrinandū ducit dū p redemptorē nostrū in celo collocat. Recessurus qd christus suos cōsolat hoc triplici modo. De pmo ibi: Si abiero mittā eū ad vos. De secūdo ibi: Arguet mūdū de peccatō etc. Et ibi: Docēbit vos omnē veritatē. q. d. boni tutor: vobis erit contra mundum et doctor et educatoz. De tertio ibi: Hodie cum et videbitis me. q. d. cito redibo. Christus qd valefaciens dicit: Gladio ad eū qd me misit. Vadit ad patrē pmo qsi de triumpho gratias acturus. Unde. s. xi. e. Pater gratias ago tibi qm audisti me: In quo docet nos qd missi in vineā dñi ad operandū vel pscandū semp debem; redire per gratiarū actionē ad fontē omnīū bonozū. Eccl. j. b. Ad locū vnde exiit flumina reuertunt vt iterū fluant. Contra: corū nō reuertit ad arcā: sed columba deferens in ore ramū oliuę. Gen. viij. b. Ram; oliuę est verbū grę et mscōdij: qd debem; habere in ore et ad arcam. i. ad celum ad noe. i. ad deū referre et dicere: Dilectō dñi qd nō sumus cōsumpti: Luce. ij. c. quia non defecerūt miseratōes ei. Oia em debem; eius misericordij et grę: nō nobis attribuere: sicut apulus: Sia dei sū id qd sū. j. Cor. xv. b. Et in codē: Nō ego aut sed gratia dei meū. Secūdo vadit ad patrē quasi amicos curię recōmēdat: et petitiōes nostras delatur: et causam nostrā defensur. Tñ. j. Ioh. ij. a. Aduocatū habem; apud patrē Iesum christū iustū: et ipse est ppitiatio p peccatis nris. Et Ioh. viij. d. Saluare in ppetuū pōt accedēs p semetipsū ad deū semp viuens ad interpellandū p nobis. Tertio vadit ad patrē loca nostrā pparaturus. Tñ. s. xij. a. Vado vobis pare locū: et si abiero et pparauero vobis locū iterū veniā et accipiā vos ad me ipsum. Ibi require de hoc. Quarto vadit mentes nostras ad superna eleuatur. Dicitur. vi. c. Ubi est thesaur; tuus: ibi est et cor tuū. Ex quo ergo christus qd est thesaur; sapientię et grę est in celis: debemus illuc mente et desiderio eleuari. s. xij. c. Cum exaltat; fuero a terra oia trahā ad me ipsum. Dicitur. xxiij. c. Ubi fuerit corp; ibi cōgregabū; et adq; Tñ in vigilia ascēsiōis dicit collecta: Presta quesum; oshinipotēs deus vt nostrę mētis intētiō quo solēnitatis veniurę gloriosus auctor ingressus est semp intēdat: et quo fide pergit cōuersatiōe pueniat. Quinto vadit inimicos apud patrē accusatur; nisi pgnouerint. Quid dicit: Doc qd dicit Osee. vij. d. Ego redemi eos et ipsi locuti sunt cōtra me mēdaciū. Et illud Ps. Pro eo vt me diligerēt etc. Et. s. xij. g. Sermo quē locut; sū ille iudicabit i nouissimo. s. vij. c. Si iudico ego iudiciū meū verū est. s. v. g. Nolite putare qd ego accusatur; sum vos apud patrē. Ego. i. sol; vel sine culpa vestra: Tñ subdit ibidē: Est qd accusat vos moyses in qd speratis. Sexto vadit quasi de victoria mercedem acceptur;. Phil. ij. a. Humiliāuit; ignēt ipsum factus obediens vsq; ad mortē: mortem autem crucis: propter qd et deus exaltāuit illum etc. Ps. De torrente in via bibit

Quia vobiscum eram. Augustin. Et cōsolabar vos mea p̄sentia corporali exhibita humanis sensibus vestris quā paruuli capere poteratis: id nō oportuit vt p̄dicerē vobis aduentū alterius cōsolatoz.

Hec locutus sum vobis vt non scādaliemini. Absq; synagogis faciēt vos. Sed venit horavt omnis qui interficit vos arbitret obsequium se prestare deo. Et hęc facient vobis: quia nō nouerunt patrem neq; me: Sed hęc locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum remiscamini quia ego dixi vobis. Hęc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit:

Aboraliter: In p̄feti capitulo dicit: **H**ec locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum remiscamini quia ego dixi vobis. Hęc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit:

Alter Aug. dicit: **H**ec aut vobis ab initio nō dixi: nō de passioib; sed de cōsolatoria de aduēru spūs sancti et p̄sola-

* p̄pterea exaltabit

Sed et nemo ex vobis interrogat me quod vadis. q. d. ex his que dico vobis ventura ita tristamini ut nihil mihi loquamini. Unde subdit: **S**ed quia hec locutus sum vobis: tristitia implevit cor vestrum. In extasim enim deuenit apostoli audita recessio christi: et ventura eis tanta tribulatione: nescierunt enim si possent vltiter ferre. Chrysostomus. Magna tristitie tyrantis violentia: et multa nobis vtilitate opus est resistamus huic passioni nobiliter: et quod vtile est in ea fructificantes: quod superfluum est dimittamus. Dabit enim quid etiam vtile: Nam cum quidem peccauerimus nos vel alij tunc solum tristari bonum est: cum autem in humanas necessitates incidimus inutiles est tristitie usus. Quia igitur et discipulos nodum perfectos existentes huiusmodi tristitia impugnabat: vide qualiter eos dirigit per increpationem: qui enim pluries ante hoc interrogabant: sicut petrus: Domine quo vadis. s. xliij. d. et sicut thomas: Domine nescimus quo vadis. et philippus: Ostende nobis patrem. h. nunc audientes: quoniam absque synagogis vos facient: et quoniam odient vos: et quoniam qui interficiet vos opinabitur culturam se offerre deo: ita ceciderunt ut amissionem locutionis detinerent: et nihil elloquerentur: quod eis impoperas dominus dicit: **H**ec autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram: et nunc vado ad eum. In quo etiam consolatur eos dicens eis rationem quare hoc antea non predixit: et occultam eorum apertens tristitia: Non enim parua erat mitigatio scire eos: quoniam scierat christus tristitie eorum supabundantiam.

et nemo ex vobis interrogat me: quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis: tristitia implevit cor vestrum.

implebit

Sed ego veritatem dico vobis. q. d. tristitia implevit vos et auditis: sed estis decies milites contristamini quod confert audire oportet. **E**xpediit vobis ut ego vadam: quasi aliud est quod vobis placet. s. me adesse: et aliud quod confert. s. me abire. Procuratis autem est in his que profunt non parcere quin dicat: in quo etiam dominus consolatur et mitigat eos: non enim que ad gratiam vestram sunt dico: aliter: sed que ad profectum. Sed querit de hoc quod dicit. s. eodem: **H**ec autem vobis ab initio non dixi. Immo **Matth. x. b.** dixit eis in initio missionis apostolorum: Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Et ibidem: Tradet vos in conciliis: et in synagogis suis flagellabunt vos: et ad presides et reges ducentini propter me. **Solutio s. Chrysostomus.** Flagella prius dixerat: sed quod mors eorum esset ita studiosa ut putaret dei cultura non dixerat: Hoc enim poterat eos maxime attonitos facere: sed debebant ut impij et nocuius iudicari. Vel aliter: Illic quia gentibus debebat pati: dicitur: hic et iudaeis adhaerere cum ampliori supabundantia. **Ite:** Illic dicitur futura: hic quoniam in ianuis est edocuit.

Sed ego veritatem dico vobis. q. d. tristitia implevit vos et auditis: sed estis decies milites contristamini quod confert audire oportet. **E**xpediit vobis ut ego vadam: quasi aliud est quod vobis placet. s. me adesse: et aliud quod confert. s. me abire. Procuratis autem est in his que profunt non parcere quin dicat: in quo etiam dominus consolatur et mitigat eos: non enim que ad gratiam vestram sunt dico: aliter: sed que ad profectum. Sed querit de hoc quod dicit. s. eodem: **H**ec autem vobis ab initio non dixi. Immo **Matth. x. b.** dixit eis in initio missionis apostolorum: Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Et ibidem: Tradet vos in conciliis: et in synagogis suis flagellabunt vos: et ad presides et reges ducentini propter me. **Solutio s. Chrysostomus.** Flagella prius dixerat: sed quod mors eorum esset ita studiosa ut putaret dei cultura non dixerat: Hoc enim poterat eos maxime attonitos facere: sed debebant ut impij et nocuius iudicari. Vel aliter: Illic quia gentibus debebat pati: dicitur: hic et iudaeis adhaerere cum ampliori supabundantia. **Ite:** Illic dicitur futura: hic quoniam in ianuis est edocuit.

Sed ego veritatem dico vobis. q. d. tristitia implevit vos et auditis: sed estis decies milites contristamini quod confert audire oportet. **E**xpediit vobis ut ego vadam: quasi aliud est quod vobis placet. s. me adesse: et aliud quod confert. s. me abire. Procuratis autem est in his que profunt non parcere quin dicat: in quo etiam dominus consolatur et mitigat eos: non enim que ad gratiam vestram sunt dico: aliter: sed que ad profectum. Sed querit de hoc quod dicit. s. eodem: **H**ec autem vobis ab initio non dixi. Immo **Matth. x. b.** dixit eis in initio missionis apostolorum: Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Et ibidem: Tradet vos in conciliis: et in synagogis suis flagellabunt vos: et ad presides et reges ducentini propter me. **Solutio s. Chrysostomus.** Flagella prius dixerat: sed quod mors eorum esset ita studiosa ut putaret dei cultura non dixerat: Hoc enim poterat eos maxime attonitos facere: sed debebant ut impij et nocuius iudicari. Vel aliter: Illic quia gentibus debebat pati: dicitur: hic et iudaeis adhaerere cum ampliori supabundantia. **Ite:** Illic dicitur futura: hic quoniam in ianuis est edocuit.

Si enim non abiero paracletus non veniet ad vos. i. non erit idonei eum recipere. Aug. Si tenera alimēta quibus vos alui non subtraxero: solidum cibum non esurietis: vel

si carni hereditis: carnalis esurietis: capaces spiritus non eritis. Si autem abiero

*** propterea exaltabit caput. Heb. i. b. Eodem iesum christum propter passionem mortis gloria et honore coronatum. Septimo vadit militibus suis stipendia collatur. Eph. iiij. b. Ascendens christus in altum captivam duxit captivitates: dedit dona militibus. Et. i. eodē. Si abiero mittam eum ad vos. a. **E**t nemo ex vobis interrogat me quo vadis.**

Dorsaliter

Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero paracletus non veniet ad vos. Mos debemus querere a domino: et quo vadit ut pueniamus: et qua vadit ut imitemur. Et ad hanc questionem respondet dominus. s. xliij. a. Ego sum via que itur: et veritas et vita ad quam puenit. Sed multi sunt qui non querunt de gaudio paradisi: nec de via mandatorum dei. De quibus dicit **Job. xxi. b.** Qui dixerunt domino deo: recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus. Alij sunt qui vtriusque querunt: sed non ad edificationem: imo ad curiositatem. De quibus dicit **Esa. lviij. a.** De die in die me querunt et scire vias meas volunt. Quidam autem volunt scire quo vadit: sed non curant de via que vadit: sicut philippus. s. xliij. a. **D**ne ostende nobis patrem et sufficit nobis. **Bern.** De paucis diebus post te ire volunt: cum tamen ad te puenire nemo qui nolit. Quidam autem vtriusque volunt scire propter edificationem: De quibus. s. xliij. a. **E**t viam scitis: et quo ego vado scitis.

Sed quia hec locutus sum vobis: tristitia implevit cor vestrum. Per hoc significatur quidam pusillanimes qui modicum querunt de patria quo dominus iuit: eo quod modicam spem habent: et ideo nimis tristant et quasi tristitia absorbent in seipsis in verbis domini: quod timent. **Ps.** Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui. Ideo bonum est cogitare et querere de patria ne absorbeamur abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. Vel in bono: **S**ed quia hec locutus sum vobis: tristitia implevit cor vestrum: dolor. s. de peccatis: In sermone enim domini debemus concipere dolorem et parere confessionem et satisfactionem. **Abacuk. iij. d.** Audiui et conturbatus est venter meus. De hac tristitia dicit. **ij. Cor. viij. c.** Que sicut dei tristitia est: penitentiam in salutem stabilem operatur. **S**ed ego veritatem dico vobis: q. d. estis contristamini: tamen veritatem dico vobis. In quo notatur quod veritas nemini parcat: nec est omittenda estis displicet audienti seruato tamen modo et tempore et loco in dicendo. **Ps.** Ecce labia mea non prohibebo a veritate. s. discenda: domine tu scisti: iustitia tua non abscondi in corde meo. Sed quia quidam veritatem dicunt non ad edificationem aliorum: sed propter ostentationem vel indignationem: ideo subdit: **E**xpediit vobis ut ego vadam: q. d. de expediētib⁹ ego loquor: Predico enim vobis recessum meum qui expediit vobis.

Ps. 41.

Ps. 39.

Expediebat christum abire: ut Mos in hereditate introduceret. **Dich. ij. d.** Ascendet pandens iter etc. **Exod. xv. c.** Introduces eos. s. xj. f. Expediit ut vnus homo moriatur pro populo. **Amorem carnalem amputaret. s. vj. g. Caro non prodest.**

Desiderium accenderet. Unde vtriusque hereditas sublatum bellam ardenti querierunt. **Reg. ij. c. Cant. iij. a.** In lectulo meo per noctem questui que etc. **Esa. xxvj. b.** Anima mea desideravit etc. Et subdit que expediit. **f** Si enim ego non abiero paracletus non veniet ad vos. **Bern.** **M**isi carnis presentia subtrahat spiritualis gratie plenitudinem mens occupata non admittit. Si ita est: quis audeat de cetero carnis illecebris pharasticis dedit paracletum expectare? Quid huic sterquilino et illi consolationi: **ij. Cor. vj. d.** Que fortitudo lucis ad tenebras: aut que contentio christi ad belial: Et nota quod carnalis affectus et turpis gratia expellit: sed carnalis et naturalis impedit: ideo ablactari nos oportet. **s. vj. g.** Spiritus est qui viuificat caro non prodest etc. **Esa. xxvij. c.** Que docebit scias et que intelligere faciet auditum: Ablactatos lacte auulsos

Bl. et charitas dei gratiam

* ab vberibus

Euangelij scdm Johannem

Sa Si aut abiero mittā eū ad vos. i. faciā vos idoneos ad recipiendū. Aug. Hoc est: nō potestis capere spiritū nisi s̄m carnem nosse desistatis christū. ij. Cor. v. d. Et si nouerimus christū s̄m carnem: sed tam nō nouimus. Chrys. **A**dit tam. i. p̄parabo vos ad susceptionē illū: Qualis em̄ q̄ vbiq̄ est m̄str̄: Alii autē et differētiā hypostasicos ostēdit: et q̄ sit vtilitas eius aduētus: vel quis effectus/ subdit: **b** Et cum venerit ille arguet. i. redarguet: **d** Mundū: iudēos specialiter mūdanos: **e** De peccato suo. **f** Et de iusticia mea. **g** Et de iudicio diaboli. Et exponens qd̄ dixerat/ subdit: **b** De peccato quidē arguet: quia non crediderunt in me. Chrysostom. q. d. non impune agent iudēi quē agent in me: quia redarguet eos spūs cum venerit: id est omnē excusationē eorū abscedet: et ostēdet peccasse irremissibilis. Sed quō redarguet? **L**ū replens apostolos/ signa faciet p̄ eos in nomie meo: cū ipse sp̄ritus dabit ab apl̄is me inuocato. Pater em̄ testat̄ ē de me: vt in baptismo et in transfiguratiōe: testabit autē et spūs sanctus.

Matth. 3. d. et. 17. a.

Aliter Scdm̄ Aug. sic legit: **c** Arguet mūdū de peccato: qd̄ fecerūt. **f** Et de iusticia: quā omiserūt: vel imitari nō sunt. **g** Et de iudicio: qd̄ non timuerūt. Et exponendo subdit: **b** De peccato quidē: qz nō crediderūt in me. **D**onit hoc peccatū infidelitatis specialiter: qz hoc manēte/ cetera

Moraliter * ab vberibus. Heb. v. d. Qui lactis est p̄iceps/ expers est sermonis iusticię. Sequit̄: **a** Si autē abiero mittā eū ad vos. Hoc est qd̄ dicit Luc. vi. f. Date et dabit vobis. Date christum s̄m carnē: et dabit vobis s̄m sp̄m. Et Ps. Sumite psalmū. i. sp̄m sc̄m: et date tympanū. i. carnalē affectū.

Ps. 80.

Quare spiritus sanctus dicitur arguere

b Et cū venerit ille arguet mundū. Dico q̄ mittet sp̄m sanctū/ determinat ad quid mittat eū: qz ad arguendū. Sed quare nō dicit hoc potius de filio cui attribuit sapiētia: Sapiētis em̄ pp̄rie est arguere. Unde. s. v. d. Pater non iudicat quēq̄: sed omne iudiciū dedit filio: Ergo fili? **e** q̄ iudex: et iudicis est arguere. Itē. s. xij. b. Vos vocatis me magister et dicitis: **b** h̄i dicitis: Ergo ipse est magister: et magistri p̄p̄rie est arguere. Itē cū arguere videat esse iusticię et severitatis nō videt cōpetere spiritui/ cui attribuit benignitas. Solutio hui? questiois est: qz et filio et sp̄ritu sancto cōuenit: et qz dicitur erat de filio et non de sp̄ritu sancto: ideo dicit hic de eo. Itē potest esse solutio hui? moralis. Spūs sanctus em̄ dicit arguere/ ad innuendum qz et misericordia et pietate et benignitate debem? arguere. Unde Eccl. xx. a. **B**onū est arguere q̄ irasci. Et Esa. xj. at Egredietur virga de radice iesse: id est correctio de charitatis incēdio. Et Exo. xxxij. f. Donat vir gladiū sup femur suum: Itē et redite de portis vobis ad portam p̄ mediū castrorū/ et occidat vnūq̄sq̄ fratrem et amicum et proximum suū: id est arguat ex amore sicut argueret fratrem. ij. Thessal. iij. d. Nolite estimare vt inimicum/ sed corripite vt fratrem. Bern. Si interdum opus est correctione paterna sed non tyrannica. Alia ratio ponitur in Glo. Quia sp̄ritus sanctus facit nos tales vt possimus arguere. Tria enim impediunt ne aliquis habeat auctoritatē arguendi alii: videlicet immūditia/ ignorantia/ et timor. **B**ec amouet spūs sanctus: quia purgat/ illuminat/ et corroborat. Et itēo sup apostolos descendit in specie ignis: qui facit hęc tria: Act. ij. a. **N** autem immūditia retrahat ab arguendo siue a correctione/ dicit Gregori? Suptectas sordes tergere nō valent manus quę lutum tenent. j. **D**achab. iij. e. Elegit iudas sacerdotes sine macula voluntatē habentes in lege dei sui: et mūdauerunt sancta. Eccl. xxxij. a. **A**b immūdo quid mūdabit? **D**atth. vij. a. **Q**uomō dicitis fratri tuo: frater sine eiādam festuca de oculo tuo: et ecce trabes est in oculo tuo? **D**e secūdo d̄ Ro. ij. c. **Q**ui q̄ alii docet/ teipsum nō docet. **E**ccl. xxij. f. **I**nter pollutū et mūdū nō habuerūt distantia. **D**atth. xv. b. **S**i cęcus ego ducarū p̄beat et. **D**e tertio dicit Eccl. vj. a.

Tria impediunt arguentem

Noll querere fieri iudex nisi valeas vsgrute irrūpere iniquitates: ne forte extimescas faciem poteris. **D**ere. j. b. **N**e timeas a facie eorū: qz ego tecū sū. Itē sp̄ritus sanctus dicit arguere: qz ille maxime se redarguit in q̄ est gr̄a sp̄s sc̄i. Arguit q̄ mūdū. i. facit hominē arguere in se qd̄ mūdū est. **J**ob vii. a. **A**uditur auris audiui te: nunc autem oculus me? videt te: Idcirco ipse me reprebendo. **J**bi Gregori? Quāto quis maioris gr̄atię lumē recipit: tanto reprehensibilē se esse cognoscit: Sicut puluis appareret in radio solis: q̄ non

f to/ et de iusticia/ **g** Et de iudicio. **D** ē peccato quidem: **i** quia nō crediderunt in me.

apparet in ymbra. Itē sp̄ritus sanctus cui attribuit benignitas et amor/ dicit arguere: ad significādū qz magnę misericordię et amoris est qn̄ de? arguit nos et corripit. **H**eb. xij. b. **F**lagellat omnē filium quē recipit. **A**po. ij. d. **E**go quos amo arguo et castigo. **E**ccl. xvj. e. **Z**el? me? recessit a te et. **D**icit q̄ **c** Arguet: p̄ rōnes irrefragabiles: p̄ psonas viles et fragiles: p̄ diaboli penas interminabiles. **d** Mundū: quia veritatis incredibilis: **Unde dicit: e** De peccato/ qd̄ fecerūt. Itē qz vitę sanctorū dissimilis: **U**n dicit: **f** Et de iusticia/ quā imitati non sunt. Itē quia nec per p̄gnā alterius corrigibilis: **U**nde dicit: **g** Et de iudicio: qd̄ non timuerunt. Et formatur sic argumentū sp̄ritus sancti. Peccatum fecit: iusticiam omisit: ergo iudiciū damnatiōis incurrit. **U**el aliter formati potest/ vt de iusticia sit maior propositio. **D**ominus enim iusticiam sanctorū proponit vel iusticiam mādatorū: et assumit transgressorem: et ex hoc concludit eternam damnationē. **E**t hoc est quod dicitur **E**ccl. ij. d. q̄ in libro erant lamentationes/ carmen et vs. **D**ominus enim lamenta proponit: et nos sequimur carmina et mūdū gaudia: et ideo concludit vt eternum. **E**ccl. vj. f. **F**ili hominis fac conclusionē: quoniam terra plena est iudicio sanguinum: et ciuitas plena iniquitate. **S**piritus sanctus? arguit de peccato tam cōmissio. **U**nde dicit per Ps. Arguam te et statuam contra faciem tuam: qd̄ est qn̄ venit in cor per gratiā: vel quādo mouet ad arguendū p̄dicatois linguā. **A**rguit autem de peccato/ et bene: propter sex causas. **P**rima: propter rupturā fęderis in baptismo: de quo **E**sa. lv. a. **F**eriam vobiscū pactum sempiternū: qd̄. i. nunq̄ debemus frangere. **E**t nota qz sicut quādo gentiles faciebant pactum/ diuidebāt porcum vel aliud animal/ transeuntes per medias diuisiones/ et dicētes: ita diuide? qui infringit pactū istud: sic christus diuisus fuit in cruce ad confirmandum hoc pactum. **U**nde pater loquēs ad eum dicit **E**sa. xlij. b. **D**edit te in fędus populū. **E**t **R**o. vj. a. **Q**uicūq̄ baptigati sum? in christo Iesu: in morte ipsius baptigati sum?. **S**ed **E**sa. xxxij. b. **I**rritum factū est pactum. **E**t ideo sequit̄: **P**roleat ciuitates/ nō reputauit homines. **I**tem arguit propter inobediētia: id est de inobediētia et cōtemptu in peccato. **E**sa. xxxij. c. **U**ē mibi: p̄uaricatores p̄uaricati sunt: et p̄uaricatione transgressorum p̄uaricati sunt. **P**rouerb. xxx. c. **S**eruus verbis erudiri non potest: quia qd̄ dicit intelligit et responde? cōtemnit/ per operis executionē. **I**tem arguit propter ingratiūdinē. **U**nde dicit per Ps. **R**etribuebant mala pro bonis: et detrahebant mibi et. **E**t **J**udic. ix. b. **N**unc ergo si bene egistis cum hierofoal et cum domo eius: et reddidistis vicem beneficijs eius qui pugnavit pro vobis/ et animā suam dedit periculis vt erueret vos de manu madian et. cogitate supple. **Q**uarto arguit de vilitate peccati. **R**oma. vj. d. **Q**uem fructum habuistis tūc in illis in quib? nūc erubescitis: **Q**uito de imitricordia sui: quia p̄ quodlibet mortale iterficat se homo. **E**cl. x. d. **P**eccantem in animam suam quis iustificabit? **S**exto arguit de cōtristatione sp̄ritus sancti. **E**ph. iij. g. **N**olite contristare sp̄ritū sanctum in quo signati estis. **H**eb. x. e. **S**piritus gratię cōtumeliā fecerit. **S**ic ergo arguit/ **b** De peccato quidem/ commissio. **S**ed quare fecerunt peccatum? **Q**uia non crediderunt in me. **Q**ui enim vere crederet p̄gnam peccantis non peccaret. **J**ob. vii. **Q**ui credit in deū nō peccat. **E**sa. xxj. a. **Q**ui incredul? est infidelis agit.

* De iusticia autem

[Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.]

Sa De iusticia vobis mea redarguet eos: Dixerunt enim me in-
iustum / et deo contrarium. Unde etiam dixerunt: Non est hic homo
ex deo. Sed spiritus sanctus ostendet me iustum: et ita confundit eos
de iusticia mea: id est per manifestationem iusticie mee. Et per quod ar-
gumentum: Per hoc: **Quia ad patrem vado:** quia ostendit
det spiritus sanctus meam
ascensionem ad patrem.
Ad patrem enim ire
argumentum est et irre-
prehensibilis vite. Et
non solum vado illuc ad horam / sed manebo: Unde subdit:
Et iam non videbitis me: quia semper ero in celis: et
in mundum ultra non redibo visibilis. Chrysostomus. Vide per
duo hec interemptam suspensionem perniciosam iudeorum. scilicet
per operationem signorum: unde dicit: Arguet mundum de
peccato: Et per esse cum patre: unde: De iusticia vobis quia vado
ad patrem etc. Neque enim signa facere peccatoris est: non enim
potest peccator signa facere: Neque apud deum esse et manere sem-
per / est peccatoris. Unde per hoc obstruit ora iudeorum dicentium:
quonia peccator est: et quoniam non est ex deo. **De iudi-**

clo autem quia
manent: hoc decedete cetera remittuntur. **De iusticia**
vero / credendum quam non imitant. Et conversus ad apostolos
quibus loquebatur ostendit que sit illa iusticia per quam vel de qua
mundus arguit / dicens: **Quia ad patrem vado etc.**
Augustinus. Secundus de peccato quidem suo: de iusticia vero
arguit aliena: sicut arguunt de lumine tenebre. Quartus enim ma-
lum sit eorum qui non credunt: non solum per seipsum: verum etiam
ex bono potest apparere eorum qui credunt. Et quonia ista vox
infidelium esse consuevit: quomodo credemus quod non videmus?
Ideo credentium iusticia sic oportuit diffiniri: quia ad patrem
vado et iam non videbitis me: vos apostoli / et tamen

De iusticia vobis etc. quia scilicet non fecerunt vel omiserunt: quod sit
in presenti / quoniam illuminat / aliquis per gratiam arguit in se quod non fecit
opera iusticie: Vel in futuro / quoniam ponet rationem cum servis suis de
talento commisso: quoniam dicit villico: Redde rationem villicationis
tue: Luc. xvi. a. Tunc non solum arguunt peccata commissa sed
bona omissa. Iusticia autem dicitur opus penitentie siue iustificatio:
vno modo. Iusticia enim debemus facere de latronibus chaldeorum:
qui interpretantur feroces: et significat avaritiam. Eccl. x. b. Mi-
bilis est iniquus quod amat pecuniam: de quibus. iij. Reg. xxv. a.
Immisit dominus latrunculos chaldeorum et latrunculos
syrice et latrunculos moab et latrunculos filiorum ammon etc. Syria
interpretatur sublimis: et significat superbiam. Et moab qui inter-
pretatur ex parte: significat carnis concupiscentiam quam trahimus
a primo parente. Ammon qui interpretatur nutritus vel plus parces:
significat molliciem carnis quantum ad victum et vestitum. Isti duo
sunt cognati et fratres: moab et ammon: id est luxuria et gula. He-
ronymus. Venter mero est uanus despumatus cito in libidine. Ps.
Fecerunt vitulum in ore b. quod interpretatur mensa: quia in mensa
excitatur carnis lascivia et concupiscentia: que designatur per vitulum.
Hiere. v. b. Saturavi eos et mechati sunt. De his latronibus
debet fieri iusticia in rebus / in patria / in corporibus. Unde. j.
Esdre. vij. d. Ois qui non fecerit legem dei tui et legem regis dili-
genter: iudicium erit de eo siue in morte / siue in exilium / siue in
condemnationem substantie eius / vel certe in carcerem. Vel a De iu-
sticia / fidei quam ad exemplum sanctorum non habent: de qua Abacuk
ij. a. Iustus autem in fide sua vivet. Roma. iij. d. Arbitramur
boiem iustificari per fidem. Vel iusticia vocat opus cuiuslibet stu-
tis generaliter. Arguit ergo de iusticia quam non fecerunt: et iuste
propter sex causas. Primo: quia opera iusticie consona sunt nature.
Unde Job. xxxi. b. Ab infantia crevit mecum miserratio: et de
utero matris mee egressa est mecum. Dominus enim facit nos iudi-
ces in hac causa. Unde. s. iij. c. quando dominus exagebat a sa-
maritana portum: id est opera iusticie: et instruebat eam / dixit
ei: Voca virum tuum ad est rationem: id est iudica secundum rationem
tuam utrum debeas facere. Secundo: quia facilis est iusticia.
Prover. iij. c. Uis eius vis pulchre etc. Ergo faciles sunt con-

munem modum loquendi. Sap. vi. c. Er aqua que ante erat / terra
apparuit arida: et in mari rubro via sine impedimento. Opera
enim que homini dum erat in mortali peccato erant difficilia:
fiunt ei facilia quando dimittit peccatum. Barlaam enim siue cha-
ritas omnia suffert et supportat. i. Cor. xij. c. Tertio: quia

do: et iam non videbitis me. De iu-
dicio autem quia
dulcedie / respersa est
iusticia: et iniquitas
amaritudine. Eccl.
vi. c. Sapientia doc-
trine secundum nomen eius est:

quia sapida est bona. Sapientia enim a sapore dicitur. Ps. In cu-
stodiendis illis retribuit multa. Quarto: quia ad faciendum opera
iusticie plures et fortiores coadiutores habemus quam ad facien-
dum malum. Unde. iij. Reg. vi. d. Non timere: plures enim
nobiscum sunt quam cum illis. Ro. viij. f. Si deus pro nobis quis con-
tra nos: Quinto: quia multis et apertissimis sanctorum exemplis
manifestata est nobis iusticia. Unde Col. j. d. Hysterium quod
absconditum est a seculis et generatibus: nunc autem manifestatum
est sanctis eius. Et Eccl. xl. f. Celatura palmarum in fronte
illius hinc et inde. Per palmam cuius fructus in anno censes-
mo colligitur / iusticia significatur: cuius fructus in vita eterna ha-
bet: quo coronabunt victores spirituales. Ista palma ante
passionem domini fuerat depicta: sed postea celata est et sculpta:
quia multi per christum exposuerunt corpora sua. Sexto: quia iusti-
cia fructuosa est. Osee. x. d. Seminate in veritate iusticiam: et
metite in ore misericordie. Et. ij. Cor. ix. c. Augebit incrementum
ta frugum iusticie vestre: ut in omnibus locupletari abideris in
oem simplicitate. Heb. xij. c. Omnis quidem disciplina in pre-
senti videtur non esse gaudium sed ingrozis: postea autem fru-
ctum pacatissimum exercitatis per eam reddet iusticie. Recte
ergo propter has causas dicit: Arguet mundum: id est ama-
tores mundi. **De iusticia** quam non fecerunt. Et nota quod
subdit: **Quia ad patrem vado: et iam non videbitis**
me: Et ostendunt due rationes quare arguenti sunt de iusticia
omissa. Prima est propter exemplum. Unde dicit: **Quia**
ad patrem vado: per passionem et crucem viam faciens
ad glorificationem: Ibi enim fecit et docuit iusticiam nobis. Unde
Sap. xlij. a. Videtur lignum per quod fit iusticia. j. Pet. ij. d.
Christus passus est pro nobis: vobis relinquens exemplum
etc. Jaco. v. c. Finem domini vidistis. Secunda est propter
premiu ad quod iuit per iusticiam. Unde dicit: **Et iam**
non videbitis me. q. d. iam glorificabor et ultra non ero
visibilis et mortalis. **De iudicio autem:** quod non ti-
muerunt / cum tamen dicat Hiero: Quotienscumque die iudicij
intueor: toto corpore contremisco. Abacuk. iij. d. Audiui et
conturbatus est venter meus: a voce contremuerunt labia mea.
Esa. xxi. a. Corui cum audire / turbatus sum cum viderem.
Deberemus autem timere iudicium: quia certum est nobis
tribus modis. Primo quia pluries est nobis predictum et com-
minatum. Deut. xxxij. c. Ignis succensus est in furore meo:
ardebit usque ad inferni novissima etc. Job. xix. d. Fugite a fa-
cie gladii. Eccl. xij. d. Licta adducet deus iudicium. Esa. xxij.
b. Dies infectiois et calcationis et fletus etc. Et. xxx. g. Pre-
parata est ab heri topher. Unde dicit Ps. Iudicia tua non sum
oblitus: quia torrens recitant. Secundo: quia menti cuiuslibet
est impressum quod deus iustus est: Ergo exequetur iudicium.
Heb. xj. b. Credere oportet accedentem ad deum / quia est: et
inquirentibus se remunerator est. Tertio: quia illud iam exper-
sumus in parte. Quot enim tribulationes / quot infirmitates
patimur: tot stillas de iudicio dei sentimus. Si ergo tanta est
stilla: quanta erit abyssus ipsius? Ps. Iudicia domini abys-
sus multa. Job. xvi. d. Cum vix parvam stillam sermonum
eius audierimus: quis poterit tonitruum magnitudinis eius
intueri? His ergo tribus modis est nobis certum iudicium des-
ces per auctoritates scripturarum: per rationis ductum: per
experimentum: ideo nobis timendum. Secundo timen-
dum est: quia occultum nobis. Nihil enim certius iudicio: et ni-
hil incertius hora iudicij vel mortis. j. Thessal. v. a. Dies
domini sicut fur in nocte ita veniet: cum enim et. Mat. j. a.

* Dominus in tempestate

C

Ps. 18.

Ps. 118.

Ps. 35.

Euangelij scdm Johannem

cio autem quia princeps mundi huius iam iudicatus est. L. bryfostom. Rursus hic eisdem qui de iusticia re-

Aliter *

creditis: Et hęc est vera iusticia fidel: credere qđ nō videret. Tunc em̄ iustus ex fide vivit: si non videt qđ credit: Abacuk. ij. a. Heb. xj. a. Fides est substantia rerum sperandarum argumentū non apparētium. j. xx. g. Beati qui non viderunt et crediderunt. Nam et in apostolis qui viderunt christum non ex hoc laudata est fides eorum quia credebant qđ videbant: id est filium hominis: sed qz credebant qđ non videbant: id est filium dei. De iudicio autē qđ nō timuerunt et tñ timere debuerūt. Quia princeps mundi huius iā iudicatus est. s. xij. c. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eijctus foras. Proponit ergo causā timendi iudicij: quia diabolo q̄ erat preciosissima creatura nō pepercit. Unde. ij. Pet. ij. a. Si angelis peccatibus non pepercit: sed rudēbus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reservari zc. exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens. Et nota Glo. Augl. Arguitur de peccato qui in christum non credit zc. Sequitur. Ad huc multa habeo vobis dicere zc. Dixerat dominus: Expedi vobis ut ego vadam: quia mittā vobis paracletum. i. advocatum qui arguet adversarios vestros: et non solum hoc / sed et consulat vobis z docebit vos: Et hoc est qđ dicit hic. Docebit vos zc. Ista enim debet facere advocatus: hostes cōfutare: et suis cōsulare i causa sua. Vel aliter cōtinua. Dixit q̄ spiritus sanctus arguet mundum. i. faciet ipsos fortes z audaces ad arguendū: hic dicit q̄ factus eos prudentes. Et hoc est qđ dicit: Ad huc multa habeo vobis dicere. q. d. adhuc indigetis instructione: z nō quia insufficientis doctor sim: Sed non potestis portare modo: id est non estis adhuc capaces. Quia autē venerit ille spiritus veritatis: quem pinito vobis: Docebit vos omnē veritatē. Augustinus. Vel sicut in nōnullis codicibus legit: Deducet vos i omnī veritate: vel Docebit vos omnē veritatē. q. d. confert z expedit me abire: si demū debetis portare cum abiero q̄ modo nō potestis. Sed quā dicit veritatē: Rūdem: Omnem veritatem / de me. q. d. de me ipso magna non loquor: ille autem dicit

Moraliter *

Dominus in tempestate et turbine vis eius. In turbine: quia non videtur eius adventus. Malach. ij. a. Quis poterit cogitare diem adventus eius: Esa. xxx. b. Erat repente cōfestim visitabitur a domino in tonitruo zc. Et. xxx. c. Subito dum non speratur veniet corritio eius. Tertio quia est proximum vel vicinum cum hoc q̄ est occultum. Deut. xxxij. e. Juxta est dies perditionis. Abdē. j. e. et Soph. j. c. Juxta est dies dñi magnus zc. Jaco. v. b. Ecce iudex ante ianuā assistit. Quarto qz generale et oibus et de omnibus peccatis: Iudicium enim nemini parcat: nec aliquid peccatum impunium vel indiscussum transcurrit. Roma. xij. b. Omnes enim stabimus ante tribunal christi. Sap. vj. b. Non accipiet personā cuiuscūq̄ deo zc. Et iā sancti ibi tremebunt. Job. xxxv. c. Columnę cęli cōtremiscunt. Generale em̄ erit q̄stū ad

omnia tam cogitata q̄ dicta q̄ facta. Eccl. viij. d. Cuncta adducit deus in iudicium. Matth. xij. c. De omni verbo otioso zc. Roma. i. b. Revelatur ira dei de cęlo super omnem impietatem z iniusticiam hominū. Quinto: qz erit irrevocabile et inevitabile. Nō em̄ flectet iudex nec scīb nec muneribz nec

sed nō potest portare modo. Cū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos omnē veritatē.

allegatiōibus. Proverb. vj. d. Zelus et furor viri nō parcat in die vindicte: nec acquiescet scīb cuiuscūq̄: nec suscipiet p̄ redēptiōe dona pluri-

rima. Sexto: qz erit infallibile. Nō em̄ decipit divina sapientia. Heb. iij. d. Oīa nuda z apta sūt oculis et. Job. xxxvj. b. Nudus est infernus corā eo. Septimo: qz omnibz erit evidēs causa iudicij. Job. xij. d. Qui revelat profunda de tenebris. Daniel. vj. c. Iudicij sedet z libri aperti sunt. Eccl. xj. d. In fine hominis denudatio operū illi. Et. xvj. b. Nō dicas a deo abscondar zc. Matth. x. c. Nihil opertū zc. i. Cor. iij. a. Nō lite ante tempus iudicare quoad usq̄ veniat dñs q̄ illuminabit abscondita tenebrarū. ij. Cor. v. b. Oīs nos manifestari oportet zc. Octavo: qz horrendū erit z terribile. Heb. x. c. Terribilis autē quedā expectatio iudicij: z ignis emulatio q̄ cōsumptura ē adversarios. Erat autē terror z horroz vndiqz: qz de sup erit iudex iustus iratus. Sap. vj. a. Horredē z cito apparebit vobis. Heb. x. f. Horrendū est incidere zc. Amos. iij. b. Leo rugiet qz nō timebit: Inferus autē videbit inferni accūs z p̄parat. Esa. xxx. g. Preparata est ab heri topbet. Matth. xxv. d. Qui parat est diabolo. Exteri mūdus ardens. Ps. Ignis ante ipsum p̄cedet. Itē: Dōtes sicut cera fluxerūt. ij. Pet. vlt. c. Per quē cęli ardētes solvent z elemēta ignis ardore tabescent. Interi autē cōscientia mōrdēs z rodēs. Esa. vlt. g. Uermis eoz nō moriet zc. Sap. iij. d. Venient in cogitatione peccatorū suoz timidi. Quia princeps mundi huius iā iudicatus est. i. diabolus. Ostendit vñā causam timēdi iudicij: qz diabolo nō pepercit qui erat p̄ciosissima creatura. ij. Pet. ij. a. Si peccātibz angelis nō peperit zc. Eccl. xxvij. c. In terrā p̄iect te: z ante faciē regū dedit te. Ps. Disti metuentibz te significationē zc. Dominus enim punit diabolum / vt nos cogitaremus iudicium et timeremus eum. Et hoc valde vtile est nobis. Eccl. xj. c. Si multis annis vixit rit homo z in omnibz his letatus fuerit / meminisse debet tenebrosi templi zc. Eccl. xxvij. a. Demēto irē et desine imitari. Eccl. xvij. c. Demēto irē in die p̄sumatiōis: z tēp̄ retributiōis in cōsumatiōe factes. Et. xxxj. a. Cogitat p̄ficiēte auertit scīb. Esa. xlj. f. Prope facite iudicij vrm diē dñi. Idie re. xv. d. Asfacie manū tuę sol sedebā. Ps. Oīa iudicia eius in conspectu meo. E contra dicit de malis: Auferunt iudicia tua a facie eius. Proverb. xxvij. a. Viri mali non cogitant iudicium: qui autem requirunt dominū animaduertunt omnia. Sequitur: Adhuc multa habeo vobis dicere: quę nemo habet determinare. Esa. l. iij. b. Oculi nō vidit deus absqz te quę p̄parasti zc. Sed nō potestis portare modo: quia ira sunt: et ideo non estis capaces sed debiles sensu ad capiendum tanta iusticia et intelligendum. Heb. v. d. Imbecilles facti estis ad audiendum. Et postea dicitur. Omnis qui lactis est particeps exp̄s est sermonis iusticie. i. Corinth. iij. a. Non potui vobis loqui tanq̄ spiritibus sed quasi carnalibus. Et. j. Mundus enim poteratis intelligere: sed necdum quidem potestis. j. Corinth. ij. d. Animalis autem homo non percipit ea quę sunt spiritus dei zc. Vel Non potestis portare: quia onerosa videntur z graua: et vos estis debiles z mammoreph. s. vj. f. Durus est hic sermo: z quis potest eum audire: Vel portare in corde imundo vel fracto non reportatur nec continetur sapientia. An Sap. j. a. In malleolā animā nō introibit sapientia. Et Eccl. xxj. f. Cor fatui quasi vas cōfractum: et omnem sapientia nō tenebit. Quia autē venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm veritatē: doctrine iusticie et vitę.

* j. Job. ij. d.

Vertical text in the right margin, likely a commentary or continuation of the text, including phrases like 'modo', 'accipiet', 'docebit', and 'veritate'.

Ille autem dicit excellens: modo creditis humilia de me: tunc magna. Non est contrarium quod dicit. s. xv. b. Omnia quecumque audiuisti a patre meo etc. Est enim sensus: quod omnia que expediebant eis dicere tunc: vel quod nihil dixit contrarium patri. Vel omnem veritatem: vis et patrie. Augustinus. Promittit totum quod factum erat spiritus: non quod in hac vita totum sit implendum. Simile. j. Joh. ij. d. Unctio docebit vos de omnibus. Et bene dico: quod docebit vos veritatem: non falsitatem.

et sic. d. l. f.

a Non enim loquetur a semetipso: sed quecumque audiet loquetur: et que ventura sunt annuntiabit vobis. Illi me clarificabit: quia de meo

Non enim loquetur a semetipso: id est non fingit doctrinam novam: meam. s. f. contrariam et a mea separatam. s. viij. f. Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur. Chrysostomus. Quia dixerat de spiritu: Ille vos docebit omnia: et memorabitur: et in tribulationibus vos consolabitur: quod ipse Christus non fecit: et quoniam expediret ut ego vadam: et illum venire: et nunc quidem non potestis portare: tunc autem poteritis: et quoniam ducet vos in omnem veritatem: ne hec audieritis: maior enim filio spiritu estiment: et maior et perfectior operationem eius quam filij: ideo subdit. i. eod. **De meo accipiet:** Et hic: **Non loquetur a semetipso:** id est nihil contrarium: nihil proprium preter mea: sicut de ipso dicit. s. xij. b. A semetipso non loquor: id est nihil separatum: nihil proprium: et nihil alienum a patre loquor: **Sed quecumque audiet loquetur:** id est certa et vera loquetur. Per hoc enim nihil aliud significat: nisi infallibilem spiritum: sic. s. ij. d. dicit de filio: **Quod vidit et audiuit hoc testatur.** i. quod certissime novit. s. viij. e. **Quod vidi apud patrem meum loquor.** Sic enim certiora habemus que audimus a veris doctoribus quam que fingimus: ita dicit quod spiritus sanctus audita loquetur: non ficta vel nova. Et est sensus: quod ea que certissima sunt loquetur: et eadem que filius a quo accipiet. In quo etiam notat frater Augustinus. quod spiritus sanctus non est a se: sed a patre et filio. Et quia dicit: **Non loquetur a semetipso:** propter hoc ne crederet non esse equalis patri et filio: ideo subdit: **Et que ventura sunt annuntiabit vobis.** Per quod patet: quod deus est: Dei enim proprium est maxime dicere futura. Chrysostomus. Per hoc elevavit Christus eorum mentes: Ad nihil enim ita audium est genus humanum: sicut ad discendum futura. Ideo continue interrogabat cum quo vadis: que est via. s. xij. a. Et ideo ab hac eruens eos sollicitudine dicit: quoniam ventura eis predicet. q. d. promittet vos etiam contra futura pericula: ut cavere possitis. Et non solum predicet futura: sed et faciet signa. Unde subdit: **Ille me clarificabit:** per signa que faciet fieri in nomine meo. Vel aliter continua. Futura annuntiabit ut deus: et quia non tot futura dixerat eis filius: sed et maiora signa debebant facere adveniente spiritu: propterea ne credat esse maior filio spiritu: sed equalis: rursus inducens ait: **Ille me clarificabit.** id est clarum esse siue clarificatum ostendet in quantum sum homo: vel in quantum sum deus: me ostendet equali sibi et patri. Vel me clarificabit. id est verba mea que nunc occulta sunt vobis manifestabit. Unde. s. xij. d. Docebit vos omnia et suggeret vobis omnia quecumque dixerit vobis. Augustinus. **Ille me clarificabit:** quia spirituales vos faciendo declarabit: quomodo patri filius est equalis: quem secundum carnem ut hominem noverant. Vel clarificabit. id est timorem tollendo faciet vos declarare me: et gloriam meam toti mundo annuntiare. Chrysostomus. **Ille me glorificabit:** id est gloriam meam ostendet. Qualiter: Quia in nomine meo dabit operationes miraculorum. Hoc est quod s. eo. dicit: Docebit vos omnem veritatem de me. Nam ipse quidem filius ratione qua carne indutus erat: et ne videret se lactare: et propter imperfectionem discipulorum: et quia nondum ipsi resurrectionem sciebant manifeste: ideo etiam neque a lege manifeste desistit: et insidias iudeorum humiliter de se et condescensive loquebatur: ideo conveniente spiritu sancto magna de eo dicere reteruatum est. Et bene dico quod me clarificabit: veritatem dicendo de me: et meam doctrinam confirmando: **Quia de meo accipiet: et annuntiabit vobis:** id est

consona meis dicit. Hoc enim est quod dicit: **De meo accipiet.** id est a cognitione quam et ego habeo accipiet: non ut indiget vel discens: sed ut una et eadem existente cognitione. Hoc est etiam quod s. eo. dicit: **Quecumque audiet loquetur:** id est eadem que et ego. Chrysostomus. Nam quod non indigeat doctrina spiritus sanctus: neque discat ab alio sicut nos: audi Paulus dicente. j. Corinthios. ij. c. Quis scit hominum que sunt hominibus nisi spiritus hominis qui in ipso est: ita et que deus sunt: nemo cognovit nisi spiritus dei. Sicut igitur spiritus hominis non discens ab alio novit quod sunt ipsius: ita et spiritus sanctus de meo accipiet. id est consona his que mea sunt: dicit. Hoc autem dicit: ut ostendat quod spiritus sanctus non est maior eo: sed est ab eo. Et quia possent dicere: tu dixisti nobis quod ipse est spiritus veritatis qui a patre procedit: non ergo a te accipiet: ideo subdit: **Omnia quecumque habet pater mea sunt.** q. d. consona est patris et meae potestas et doctrina. **Propterea dixi: quia de meo accipiet et annuntiabit vobis.** q. d. cum eadem sit doctrina mea et patris: si spiritus dicit ea que sunt patris: dicit et mea. Vel: **Quia quecumque habet pater mea sunt.** id est communis est potentia et essentia mei et patris. Communem etiam inspirationem spiritus: **Propterea dixi quia de meo accipiet et annuntiabit vobis:** id est de meo que habet et: et hoc annuntiare. Per hoc significat: quod si spiritus sanctus est a patre: ita est et a filio. Nec propter hoc est minor spiritus sanctus filio: quia est ab eo: nec filius minor patre: quia est ab eo. Ideo etiam filius non fecit tot miracula: nec tanta: quot et quanta spiritus sanctus fecit per apostolos: ne minor crederetur filio si minor fecisset. Et ne propter maiorem etiam miraculorum crederetur spiritus maior: ideo omnia in nomine christi fiebant. Et nota quod de potestate patris nullus altercatur: ideo non oportuit in hoc insistere: sed vobis potestas filij et spiritus sancti ostendit. Ideo dicitur de filio specialiter: **Omnia per ipsum facta sunt:** non de patre: quia de patre nullus dubitat. Ps. Omnia in sapientia fecisti. id est in filio. Et Ps. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius. Hinc fit mentio specialiter de filio et spiritu sancto: ideo etiam in baptismo nomen filij et spiritus sancti assumitur: cum dicitur: **Baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti:** ut in comunione largitionis ineffabilium illorum bonorum que in baptismo conferuntur: comunione dignitatis noscimus in personis. Quod enim filius per seipsum possit facere id quod in baptizante operatur cum patre. id est remissionem peccatorum: similiter et spiritus sanctus: audi manifeste **Matth. ix. a. Et ait sciatis quoniam potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata etc.** Item. s. x. f. Ego vitam eternam do eis. Et eod. b. Ego veni ut vitam habeant et superabundantius habeant. Item. s. v. d. Sicut pater suscitavit mortuos et vivificavit: sic et filius etc. Idem dicitur de spiritu. j. Corinthios. xij. a. Unicus datur manifestatio spiritus ad id quod confertur: siue ad utilitatem etc. Et. s. vj. g. Spiritus est qui vivificat etc. Et Ro. viij. b. Vivificabit per inhabitantem spiritum in vobis. Et iterum Ro. viij. Spiritus vivificat propter iustitiam. Et Gal. v. d. Si spiritu dumini non estis sub lege. Et iterum Ro. viij. c. Non accepistis spiritum servitutis in timore sed accepistis spiritum adoptionis.

Matth. 11. d. Luc. 10. d.

s. i. b. ps. 105. ps. 52.

Matth. 28. d.

Et que ventura sunt annuntiabit vobis: gaudia paradisi ad inflammandum amorem: et supplicia inferni ad incutiendum terrorem: et pericula futura ad cautelam et discretionem. **Ille me clarificabit etc.** De clarificatione quam facit spiritus sanctus: requirit. s. xij. d. Hinc clarificatus est filius hominis etc. Sequitur. **Wodicu et lam**

* j. Joh. ij. d. Unctio docebit vos de omnibus. **Non enim loquetur a semetipso:** sed quecumque audiet loquetur. In quo arguit presumptio illorum qui nolunt audire: sed iactant se de propria inventionem. Eccl. xvij. c. Ante quam loquaris discere. **Et que ventura sunt annuntiabit vobis:** gaudia paradisi ad inflammandum amorem: et supplicia inferni ad incutiendum terrorem: et pericula futura ad cautelam et discretionem. **Ille me clarificabit etc.** De clarificatione quam facit spiritus sanctus: requirit. s. xij. d. Hinc clarificatus est filius hominis etc. Sequitur. **Wodicu et lam**

Doraliter

est determinata fm tempus conceptus: fm qd dicit Luc. j. f. Heliabet impletu est tep' pariedt rē. a. **Lū aut peperit puerū: iam nō meminit p'surg' pcedentis: b. Nō d' pter gaudiū: qz natus est homo. i. puer in mundū. Et non dicit de femina sed de masculo: in quo maius est gaudiū. Unde: Cum peperit puerum/ masculum. f. L. hys. Nō dicit qd nō erit tribulatio ei: s nec em' m'it eius/ tantū erit id quod succedit gaudiū. Ita r apostolia fut: ita r factū erit. Qñ adaptat similitudinē: dicit: c. **Et vos igit nūc quidē. i. imnēre mea morte: d. Tristitiā habetis/ magnā: sed breuē sicut parituriens r fructuosam. Unde subdit: e. **Iterū autē videbo vos. i. apparebo vobis resuscitat': f. Et gaudebit cor vestrū: cū me videbitis. g. **Et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Aug'. Quia gaudiū cor est ch'ist' q' iam non morit'. L. hys. Per hoc ostēdit q' ch'istus non vltra moriet': Ro. vj. b. Et nota q' dicit: quia natus est homo in mundū: et tamē non ppter hoc letat mulier quia venit homo in mundū: sed qz nat' est ei puer: qz si ppter hoc letaret nihil p'hiberet i alia muliere paritē letari: quare g' ita dicit: Respōdē: qm ad hoc solū assumpsit exemplū vt ostēdet/ ret tēporalē quidē esse tristitiā/ cōtinuū pō gaudiū: r q' mox trāslato est ad vitā: r q' magnū est p'ssurarū lucrū: r nō dicit: quonā natus est puer: sed/ homo: per qd insinuat resurrectionē suā quādo natus est in regno pfecte etatis per p'ssuram transiens mortis. Item L. hys. Per hoc credibilem fecit resurrectionē/ ostēdens quoniam hinc abire simile est a matrice exire ad p'clarum lumen.********

Aliter

* huius seculi. Et quis est ille fruct' .f. ppetuus/ subdit: e. **Iterū autē videbo vos: r gaudebit cor vestrū: r gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Aug'. Ibi ergo finis q' sufficit nobis etern' erit: neq' em' nob' sufficit finis nisi cul' null' ē finis. h. **Et illo die/ etern' visidōis: i. Ad nō rogabit' q' cōp. i. nec petetis p' insufficiētia: nec iterrogabit' p' ignozātia: quia tūc erit plena cognitio r sufficiētia. Verbū aut' grēcū vnde hoc translātū est. .f. rogabitis: ambigūū est ad petere vel iterrogare. Et quocūq' modo sumat / nō videt posse exponi de apostolis q' tū ad diē siue ad temp' post resurrectionē/ Med q'tum ad futurū: quia tūc legim' dnm r in/ terrogatum r rogatum. Nam interrogauerūt eum discipulū/ Act. j. a. Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Cum autem iam esset in celo/ rogatus est a stephano: Act. vii. g. Domine suscipe spiritum meū rē. Chrysostom' tamē exponit sic: b. **In illo die/ post resurrectionem/ non interrogabit' quicūq'. Et exponit hoc de illis questionib' quas solebant facere rudibus r carnalibus. q. d. non dicetis sic/ cur prius: Domine quo vadis. s. xij. d. Et. xij. a. **Ostēde nobis patrem: quonā per spiritū sanctum omnē scietis cognitionem. Illa autē interrogatio Act. j. facta est ante spiritū sancti aduentū. Chrysostom'. Vel Non interrogabit' me/ visibilem sicut modo: sed nomen meū inuocabitis solum. Qñ subdit: Si qd petierit' rē. Vel Nō iterrogabit': me visibilē. i. p' intermediū vel mediatorē nō rogabitis: sic illi q' nō audent accedere ad rogandum dominos: sed habent mediatorē. q. d. sufficiet vobis nomē meū inuocare: r in eius inuocacione omnia accipietis vel scietis. Vel Non rogabit' quicūq': vt rogare dicat assiduitatem pro difficultate impetrandi. q. d. non oportebit vos diu rogare/ sed cito impetrabit' ad solam inuocacionē mei nomis. Unde subdit: **Amē amen dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo: id est meo nomine inuocato/ statim dabit vobis. Chrysostom'. Ostēdit ch'ist' nominis sui vritatem: sed demū non ipse visus neq' rogatus sed nominatus solum apud patrem fact' mirabilis/ vt statim exaudiant' ab eo. Et vbi hoc**********

factum est: Act. iij. f. vbi petierūt: Resp'cere domine ad m' / * nas eorum: r da seruis **Aliter legif ab illo loco fm Aug. k. Amē amē dico vobis: si qd petieritis patre in nomie meo dabit vobis. q. d. in futuro nō rogabitis: sed modo petite r dabit vobis qd ad vos pertinet: etsi non omnib' illis quib' petitis: et ideo dicit vobis. De h' habet Darrh. vj. a. et Luc. xj. b. r s. xij. b. Et nota q' r uoz cōditōes q' intelligunt in his promissōib'. Qd ad salurē petat: qd notat ibi: Si quid: et p hoc qd dicit: In nomine meo/ eternū: Lēporale em' quasi null' subsistit' est. Et pete: Qñ dicit patre: qz filius debet esse q' petat. Et p'seuerant: qd notat p' s' b'ū subiūctiuū/ petierit'. Et p'se: id dicit vobis. Sed: Itaq' modo**

lurē petat: qd notat ibi: Si quid: et p hoc qd dicit: In nomine meo/ eternū: Lēporale em' quasi null' subsistit' est. Et pete: Qñ dicit patre: qz filius debet esse q' petat. Et p'seuerant: qd notat p' s' b'ū subiūctiuū/ petierit'. Et p'se: id dicit vobis. Sed: Itaq' modo

* venit hora eius. Hora p'edicantū est infatigabiliter p'dicādi oportunitas. s. iij. e. Videte regiōes qm albe sunt iā ad messem. Darrh. ix. d. Heliis quidē multa. Hora est p' nitēdi p' t'p'is indulti breuitate. Job. xij. a. Breues dies hominis sunt. Hora bñ agēdi est p' bene opandi irreparabili licētia. Qñ Eccl. ix. c. Qd cūq' pōt man' tua rē. Hora in pace moriēdi est p' maloz r periculoz instātia. Phil. j. d. Cupio dissolui r esse cū ch'isto rē. **Lū aut' peperit puerū: iā nō meminit p'surg' ppter gaudiū. Parere q' debem': qz maledicta sterilis in lege: r maledicta ficus in q' nō inuenit fruct'. Darrh. xj. b. Parere aut' debem' masculos nō feminas. i. nō fluxa r mollia r effemina opa/ sed fortia: q' significant p' duodecim filios iacob. Prim' est ruben: q' interpretat' visio: et significat fidē r dei cognitionē. j. Cor. xij. d. Videm' nūc p' speculū rē. Hiere. ix. g. In h' glorie q' gloriat' scire r nosse me. Hec visio debet coartari in deū fm limites sanctor: nō extra effūdi r extēdi ad errores r sortilegia: alioq' maledict' Ben. xlix. a. Effusus es sic aq' nō crescas. Secūd' fil' ē simeon: q' interpretat' audies merorē. i. timor. Audit' em' merorē r flet' in fernalis icurrit timorē. Abacuk. iij. d. Audiu' r turbat' ē vōter me' rē. Ibi em' est flet' r stridor dētū: Darrh. xij. f. Terminus est leui: qui interpretat' dat' vel donū. i. amor: q' antonomasice dicit' donū: qz gratuitū mere. Et pmo dat': r i eo oia donant'. Habet em' oia bona annexa: charitas em' patiens est/ benigna est rē. j. Cor. xij. b. Et Sap. vj. b. Venerūt mibi oia bona parit' cū illa. Hic amor ē sol gyrās ad meridiē: timor aut' est sol reflectēs ad aqilonē. Quic partui amor' maxie insidiat draco: sic habet' Apoc. xij. d. Persecut' est draco mulierē. i. animā fidelē q' peperit masculū. i. amorē dei fortē r insupabile: r misit serpens ex ore suo post mulierē aquā tanq' flumē: vt eā faceret trahi a flumie. Hoc ē qñ diabol' homi exuto a peccatis suggerit p'teritas voluptates carnales/ honores seclares/ vilitas tpales. Sic laban. i. candor mūdi p'lequit' iacob fugientē: Ben. xxxj. c. Sed dicit' ibi q' terra adiuuit mulierē r apuit os suū r absorbit' flumē qd misit draco. Ter. i. p' sideratio mortis: qz terra sum' r i terrā reuertimur. Hiero'. Facile cōtēnit oia q' se semp cogitat morturū. Eccl. vij. d. Demorare nouissima tua r i eternū nō peccabis. Et. xj. d. Valicta vni' horē obliuionē facit luxurie magnē. Eccl. xi. d. Deminisse debet tenebrosi tēporis rē. Esa. xij. d. Nō ponet ibi tentoria arabs. i. occidētalis: qz q' cogitat de morte nō figit q' rē suā in babilone. Quarr' fil' ē iudas. i. cōfessio: q' p'm' intrauit mare rubrū r fecit alios intrare: Ben. xlix. b. qz p' cōfessionē intram' laborē p'nitētiālē. Hui' man' ē in ceruicib' inimicor: qz p'fessio destruit petm' r hūillat cōceptū: fm illud Ps. Dixi p'fitebor iustitiā meā dñō: r tu remisisti impietatē peti mei. Qui t' ē dan: q' interpretat' iudiciū rē. De his filiis iacob/ vide Ben. xlix. Sequit': **Amē amē dico vobis: si qd petieritis patre i nomine meo dabit vobis. Nota q' tūoz cōsiderāda sūt h'. Quales debeāt petere: qd: a qz r quō. s. p'mittit' Amē****

* amen: qd est iuramē tū

Aliter legif ab illo loco fm Aug. k. Amē amē dico vobis: si qd petieritis patre in nomie meo dabit vobis. q. d. in futuro nō rogabitis: sed modo petite r dabit vobis qd ad vos pertinet: etsi non omnib' illis quib' petitis: et ideo dicit vobis. De h' habet Darrh. vj. a. et Luc. xj. b. r s. xij. b. Et nota q' r uoz cōditōes q' intelligunt in his promissōib'. Qd ad salurē petat: qd notat ibi: Si quid: et p hoc qd dicit: In nomine meo/ eternū: Lēporale em' quasi null' subsistit' est. Et pete: Qñ dicit patre: qz filius debet esse q' petat. Et p'seuerant: qd notat p' s' b'ū subiūctiuū/ petierit'. Et p'se: id dicit vobis. Sed: Itaq' modo venit hora eius. Hora p'edicantū est infatigabiliter p'dicādi oportunitas. s. iij. e. Videte regiōes qm albe sunt iā ad messem. Darrh. ix. d. Heliis quidē multa. Hora est p' nitēdi p' t'p'is indulti breuitate. Job. xij. a. Breues dies hominis sunt. Hora bñ agēdi est p' bene opandi irreparabili licētia. Qñ Eccl. ix. c. Qd cūq' pōt man' tua rē. Hora in pace moriēdi est p' maloz r periculoz instātia. Phil. j. d. Cupio dissolui r esse cū ch'isto rē. Lū aut' peperit puerū: iā nō meminit p'surg' ppter gaudiū. Parere q' debem': qz maledicta sterilis in lege: r maledicta ficus in q' nō inuenit fruct'. Darrh. xj. b. Parere aut' debem' masculos nō feminas. i. nō fluxa r mollia r effemina opa/ sed fortia: q' significant p' duodecim filios iacob. Prim' est ruben: q' interpretat' visio: et significat fidē r dei cognitionē. j. Cor. xij. d. Videm' nūc p' speculū rē. Hiere. ix. g. In h' glorie q' gloriat' scire r nosse me. Hec visio debet coartari in deū fm limites sanctor: nō extra effūdi r extēdi ad errores r sortilegia: alioq' maledict' Ben. xlix. a. Effusus es sic aq' nō crescas. Secūd' fil' ē simeon: q' interpretat' audies merorē. i. timor. Audit' em' merorē r flet' in fernalis icurrit timorē. Abacuk. iij. d. Audiu' r turbat' ē vōter me' rē. Ibi em' est flet' r stridor dētū: Darrh. xij. f. Terminus est leui: qui interpretat' dat' vel donū. i. amor: q' antonomasice dicit' donū: qz gratuitū mere. Et pmo dat': r i eo oia donant'. Habet em' oia bona annexa: charitas em' patiens est/ benigna est rē. j. Cor. xij. b. Et Sap. vj. b. Venerūt mibi oia bona parit' cū illa. Hic amor ē sol gyrās ad meridiē: timor aut' est sol reflectēs ad aqilonē. Quic partui amor' maxie insidiat draco: sic habet' Apoc. xij. d. Persecut' est draco mulierē. i. animā fidelē q' peperit masculū. i. amorē dei fortē r insupabile: r misit serpens ex ore suo post mulierē aquā tanq' flumē: vt eā faceret trahi a flumie. Hoc ē qñ diabol' homi exuto a peccatis suggerit p'teritas voluptates carnales/ honores seclares/ vilitas tpales. Sic laban. i. candor mūdi p'lequit' iacob fugientē: Ben. xxxj. c. Sed dicit' ibi q' terra adiuuit mulierē r apuit os suū r absorbit' flumē qd misit draco. Ter. i. p' sideratio mortis: qz terra sum' r i terrā reuertimur. Hiero'. Facile cōtēnit oia q' se semp cogitat morturū. Eccl. vij. d. Demorare nouissima tua r i eternū nō peccabis. Et. xj. d. Valicta vni' horē obliuionē facit luxurie magnē. Eccl. xi. d. Deminisse debet tenebrosi tēporis rē. Esa. xij. d. Nō ponet ibi tentoria arabs. i. occidētalis: qz q' cogitat de morte nō figit q' rē suā in babilone. Quarr' fil' ē iudas. i. cōfessio: q' p'm' intrauit mare rubrū r fecit alios intrare: Ben. xlix. b. qz p' cōfessionē intram' laborē p'nitētiālē. Hui' man' ē in ceruicib' inimicor: qz p'fessio destruit petm' r hūillat cōceptū: fm illud Ps. Dixi p'fitebor iustitiā meā dñō: r tu remisisti impietatē peti mei. Qui t' ē dan: q' interpretat' iudiciū rē. De his filiis iacob/ vide Ben. xlix. Sequit': Amē amē dico vobis: si qd petieritis patre i nomine meo dabit vobis. Nota q' tūoz cōsiderāda sūt h'. Quales debeāt petere: qd: a qz r quō. s. p'mittit' Amē amen: qd est iuramē tū

* nas eoz: et da seruis tuis cu omni palatione loqui: et facere in nomine tuo signa: et coccussus est locus i quo erat etc. a. **Uscq** quo no petistis quicq in nomine meo. q. d. me plente petebatis: sed no patre in nomine meo. b. **Petite** g amodo in nomine meo: et accipietis. q. d. ne putetis vos delictos et si non coexistat vobis: nome enim

Matth. 21. c. Dicit. 11. c. s. 14. b. Job. 1. b.

meu malore dabit vobis palatione. Ac accipietis dico: ita: **Uscq** modo no petistis quicq in nomine meo: **Petite** et accipietis: ut gaudiu vrm sit plenu: quia obtinebitis qd petetis. Chrysostomus. Hinc ostendit rursus: qm expedit eum abire: si demum hucusq nihil petierunt: sed de cetero accipient que cuq petierint. Et quia coumbzato et obscuro erant que dixerat: subdit: Hec in

a **Uscq** modo no petistis quicq in noie meo: **Petite** et accipietis: ut gaudiu vrm sit plenu

alter

* Sed a. **Uscq** modo no petistis quicq: qd aliquid sit coparatione rei pmanentis: carnales em erant. Nunc autem petite hoc. s. ut gaudiu vestrum plenu sit: et accipietis. Berni. No est plenu gaudiu qd fleru miscet: sicut plenu gaudiu. Unde Prover. xiiij. b. Risus dolore miscet. Sed i futuro erit verum et plenu gaudium. Prover. xiiij. b. Cor. qd nouit amaritudinē

valter

* amen: qd est iuramentu: vt de impetratioe certi simus: quia dubitatio impedit oratione. Iaco. i. a. Postulet autē in fide nihil hesitans. Et postea: No estimet autē homo ille q accipiat aliquid a deo. Vis autē dicit: amē: ppter duplicē certitudinē. Domines em in pmissis solent dupliciter decipere: Aut omnino no reddēdo pmissum: aut diminuēdo: Sed do minus qd promittit soluit. Unde Ps. Quē pcedunt de lahis meis non faciā irrita. Et etiā vltra pmissum reddidit. Uti Esa. xxxij. g. Nam dicit dñs de rege assyrioz: No intrabit ciuitatē hanc et non iaciet ibi sagittā etc. sed cū his addidit: q centū octogintaquinq milia occisi sunt de exercitu ei. Similiter Numeri. xvij. b. Quē ex his elegero germiabit virga eius: sed cū hoc etiā frōdit et floruit et fructu fecit. Et Luc. j. a. dñs zacharias orat p populo: additū est ei de filio nascituro. Unde dicit ibi: Exaudita est deprecatio tua: et vxor tua hellsabet pariet tibi filiū. Itē salomon petijt sapientiā: et addidit diuitias et gloriā. iij. Reg. iij. b. Iaco. i. a. Qui dat omnibus affluenter. Eph. iij. d. Et autē qui potens est oia facere supabundanter qd petimus aut intelligim? fm virtutē q opat i nobis: ipsi gloria in ecclesia et i christo iesu. Vobis aplis. s. et imitatorib? vestris. In hoc ostēdit quales debēt petere: credentes. s. et diligētes. s. ix. f. Scimus qz deus peccatores non audit: sed si quis dei cultoz est et voluntatē eius facit: hunc exaudit. s. xiiij. b. Si quid petieritis in noie meo hoc faciā. Et subdit statim: Si diligitis me mandata mea seruate. Matth. xv. c. No est bonum sumere panem filioz et dare canibus. Panem: id est gratiam vel vitam eternam. Siquid: id est aliquid: In quo ostēditur quid sit petendum: scz vita eterna: que est quid: no temporalia: q nihil sūt. Hiere. iij. f. Aspexit terram: et ecce vacua erat et nihil. Vacua: quia nihil terrenum implet. Nihil: quia cito transiit. Unde Berni. Si quis solitatis haberent implerent. Nec est mirum: quia sunt vmbra et ventus. Eccl. xxxiiij. a. Quasi qui apprehendit vmbra et persequit ventū etc. Et ideo dicit. j. eodē: a. **Uscq** modo non petistis quicq. Debemus ergo petere illud quod est aliquid: de quo dicit Exod. iij. d. Ego sum qui sum: et q est misit me ad vos. A quo sit petendum: ostēdit cū dicit: patre. No dicit: meū: vt intelligat pater omnū nostrū. Et hoc dicit: ad innuēdū q defacili impetrabim? a patre: et q no dabit nisi vile filijs. Unde. j. Job. iij. d. Fiducia habemus ad deū: vt quicqd petierim? accipiem? ab eo. Et Luc. xj. b. Si qd petierit patre panē: nūquid lapidē dabit illi: Aut si pisce: nūquid p pisce serpentē dabit illi: Aut si petierit ouū: nūquid porriget illi scorpionē: Si g vos cū sitis mali nostis bona da ta dare filijs vris: quāto magis pat vester celestis de celo dabit spm bonū petētib? se. Nota p panē intelligi charitas sine q vacua est mēsa. Per pisce autē fides q nutrit i aquis baptis mi et scripturam. Per ouū spes q pducit ex se rem q si pullū. Ista dat dñs. Diabolus qo dat lapidē. i. cordis duriciam. Et

panes conuertit in lapides: Matth. iij. a. Sic vt lapides sūt panes fiant etc. Dominus autem lapides conuertit in panes. Uti Eccl. xj. d. et. xxxvj. f. Auferā a vobis cor lapideū etc. Item dat serpentē erroz et hereticę prauitatis p pisce fidei et scorpionē. i. fiducia vanā temporalū p ouo spei eternoū.

Incedit enim mūdus blande vt scorpionē sed cauda pungit. Prover. xj. d. Qui confidit i diuitijs suis corruet. A patre ergo deo petendum est: qui libēter dat et bona dat: Ideo in oratioe dominica pzmittit nomē patris: Matth. vj. b. Berni. Ubi est illud qd antiqui tam frequēter et tam

terribiliter intonare solebat: Ego dominus? ego dominus: mihi omnino dicta oratio: cuius principū nomen dulce pater: num sequētium petitionum obtinēdarum pzstat fiduciam: Quomodo sit petēdum. s. pie et perseueranter et ad salutem et pro se. Pie: sicut filij corde simplici et intelligēti: vt cognoscat mus quod petimus per fidem et attentionem: ne dicatur nobis illud Matth. xx. c. Nescitis quid petatis. Item vt speremus nos impetraturus et diligamus tanq filij patrem a quo petimus. Hec autē sunt fide: spe et charitate: et hęc importat hoc quod dico: pie: quia dicit Augustin? in principio Enchiridion: q theosebia siue pietas in his tribus cōsistit. Hoc autem notat per hoc quod dicit: Pater: quia filius debet esse qui petit. Item oportet q perseuerāter: quod notat cum dicitur: Petieritis: quod est verbū subiunctiuū pteriti perfecti. Iaco. v. d. Vultū valet deprecatio iusti assidua. Itē j. Thessal. v. d. Sine intermissione orate. Eccl. xvij. c. Non impediatis orare semper. Eph. vj. c. Orantes omni tempore: quia semper habemus in curia accusatores et cōtra dictores. Unde Zach. iij. a. Et sathan stabat a dextris eius vt aduersaret ei. Propter hoc dicit Esa. lxij. c. Qui reminiscimini domini ne taceatis: et ne detis silentium ei. Et quare instanter clamandū et petendū sit: dicit Luc. xj. b. Si perseuerauerit pulsans: dico vobis: eisi non dabit illi surgens eo q amicus eius sit: propter improbitatē tamē eius surget: et dabit illi quotquot habet necessarios. Item petendū est ad salutem eafz que expedita sunt ad vitam eternā: quod notat ibi: In nomine meo etc. quod est saluator. Vultū tamē petunt qd impedit salutem eozum: Sicut illi qui petunt amotionē paupertatis: vel temptationis: sicut Paulus. ij. Cor. xij. c. Vel qui petunt diuitias: que magis sunt fomentū peccati frequēter: sicut aqua frīgida febzis. Hiere. ij. e. In calore eozum ponam potus eozum. Prover. xxvj. c. Cum defecerint ligna extinguet ignis. Propter hoc domin? dat quādoq pauperum peccati. Unde Gregori? de beato Benedicto: qui temptatus proiecit se in spinas: dicit: q ibi diu volutatus toto corpore vulneratus exijt: et per cutis vulnera: vulnus sanauit mentis: quia voluptatem traxit in doctorem. Item quādo homo petit potestatem vel honorem: petit quasi gladium: sicut phrenetic? Luc. xxij. d. Ecce duo gladij hic. Per quos significat duplex potestas: secularis et spiritualis. Roma. xij. b. Non sine causa gladiū portat. Cum ergo potestas sit gladius: no expedit phrenetico vel puero. Vultū tamē sūt sicut herodes qui cultello se occidit. Et sicut pueris non est dand? cultellus: ita nec istis potestas: et maxime spiritualis: q quāto est subtilior: tanto est piculiosior. Sed pueri libēter habent huiusmodi: ideo dicit Prover. j. c. Uscqquo paruuli diligitis infantiam: et stulti ea que sibi noxia sunt querūt: Et sicut quādo aliquis multos portat cultellos: signū est q sit fur et homicida: Sic ille qui habet plures dignitates vel beneficia: videt esse fur et homicida. s. x. b. Fur no venit nisi vt furem et mactet et perdat. Alij autē sunt qui petunt directe cōtra salutē: vt habeat coplā. s. alicul? peccati: sicut. iij. Reg. ij. d. Adonias petijt abisac. Unde dixit salomon: Contra animam suam petijt adonias: et statim fecit eum occidi. Item petendum est p se. Unde dicit: Dabit vobis. Unde non est exaudit? samuel pro saul. j. Reg. xvj. a.

Gamini vnusquisq; in ppria. q. d. vos dicitis q; credi-
tis: et fidem perfectam vos habere putatis: sed multis indige-
tis alijs vt ad perfectionē veniat: Nunc autē n̄bil perfectū
est in vobis: quia statim ad statum modicū abscidemini. Et
nota q; dicit: **Dispgamini vnusq; q. d. interim dñabit**
vobis timor: vt neq;
simul ad inuicē possi-
tis manere: nec siml.
recedere: s; qlibet fu-
giet i. ppria. l. vbi cū/
q; poterit qlibet via
sua. **Vel in ppria.**
l. in vestre infidelitatē
timorē. **Vel in pro**

**gamini vnusquisq; in ppria/
et me solū relinquatis: et nōn
sum solus: quia pater mecum
est. Hęc locutus sum vobis/
vt in me pacem habeatis. In**

pria: id est ad saluationē propriam sui. Job. vi. c. Fratres
mei recesserunt a me. **a Et me solū relinquatis: q̄si**
sine adiutorio vel solatio vestro. **b Et tū non sum so-
lus: quia pater mecum est: q̄si adiutor: Mat. xx. c. Do-
minus mecum est quasi bellator fortis. Et loquit̄ condescensue
adhuc ac si indigeret auxilio patris. Et ideo subdit rationem
cōdescensionis: dicens: **Hęc locutus sum vobis vt
in me pacem habeatis: id est requiem: vt. l. non abijcia-
tis me a mente vestra: sed suscipiatis. Quia em̄ multa dixerat
cōdescensue: ideo in fine huius sermonis dicit causam huius:
q. d. hęc dicit in vestra cōsolationē et amorē: nō em̄ trahant
in dogmatis peruersitatem: Hęc aduersa: locutus sum
vobis vt in me pacē habeatis. l. ideo ea p̄dixi vobis
vt cōtra ea muniti sitis et a me non recedatis. **c In mūdo
pressurā habebitis. q. d. non solū mala patiemini tempo-
re meē mortis q̄i disp̄gimini: sed et semp̄ q̄diu eritis i mūdo.**
f Sed cōfidite: de victoria et a lapsu resurgite: quia: g
Ego vici mundū. Chryf. q. d. magistro supante inimicos
non oportet discipulos anxari. Qualiter autē viciisti: dicit mibi
mundū: Dixi quidē iam: quoniam principem eius submisi de-
orsum. s. xij. e. Scietis autē et postea q; vicerim eum omnibus
et ceditibus et locum dantib; vobis. Duculq; debet p̄tendi
homeliā: quia hic terminatur sermo.****

mini vnusquisq; in ppria: id est ad ppriam infidelitatē
redateis. q. d. iam ppe est vt ita vt qd modo creditis relin-
quatis: nō solū corpore me relinquentes sed et mentis fide. Unde
nos sperabam q; esset redēpturus israel: Luc. vi. c. **a Et
me solū relinquatis. Esa. lxij. a. De gētib; nō est vir
mecū. Mat. xxvi. f. Tunc discipuli relicto eo rē. Et Job
vi. c. Necessarij mei recesserūt a me. Et. xix. b. Fratres meos
longe fecisti a me rē. **b Et tamē non sum solus: quia
pater mecum est. Sic p̄ficat̄ fidē eoz̄ imperfectā. q. d. vos dici-
tis: q; a deo exiui: sed h; parū ē ad mai; volo vos p̄ficere: vt sci-
atis q; p̄r mecum ē: ne sic putet; a deo exisse: vt putet; etiā reces-
sisse. **c Hęc locut; sū vobis: nō solū q; in cēna: sed q; ab
initio vocatiois. Specialit̄ tū intelligit̄ de his q; p̄ eis mortu-
rus tanq; verba nouissima: dixit: **d Et in me pacē habea-
tis: hic pectoris et post eternitatis. Aug. Recte in hoc ser-
monis suū mirabilē et pl̄xū cōsumat: in q; causā et finē. p̄ quē
locut; ē eis cōmēdat et cōmēmorat: vt. l. habeat pacē in ipso
p̄p̄ quā rogū agit. Et postea dicit: hac pace in p̄suris oib; cō-
solamur: et hac a p̄suris omnib; liberamur. Propter hoc om-
nē tribulationē fortiter sustinem; vt i hac feliciter sine vlla tri-
bulatione regnemus: et ideo merito in hanc conclusit verba:
**e In mūdo pressurā habebitis. q. d. in me habebitis
pacē eternitatis: sed hic in p̄senti p̄suras sustinebitis. Vel sic
In me pacem habebit. Et ne intelligerēt de pace r̄pis/
subdit: In mūdo rē. q. d. in me est pax pectoris interius:
sed in mūdo: turbabimigi exteri. **f Sed cōfidite: nō
in vobis sed in me: quia: ego vici mundum. Mat. xxvi. b. **Hidictus vir q; cōfidit in dño rē. Aug. Spū dato factū ē
in eis qd n̄ sic dictū ē. Cōfidit em̄ et vicerit: In q; nisi in illo?
Nō em̄ viciisset ille mūdū si mēbra eius vinceret mūdus. An
ait ap̄tus. j. Cor. xv. g. Gratias ago deo q; dat nobis victo-
riā. Cōtinuoq; subiecit: Per dñm nostrū iesum christū. Qui
dixerat suis: **Cōfidite: ego vici mundū. Apoc. v. b. Dicit leo****************

de tribu iuda. j. Job. v. a. Hęc est victoria rē.

Hęc locut; est iesus: et sub-
leuatis rē. Dñs vt fidelis et bonus pastor instruxit
discipulos suos in p̄dicto sermone: et cōsolat; est eos:
modo in cipit orare: postea ponet animā suā p̄ eis. Et dicitur
hoc capitulū i

**e mūdo pressuram habebitis:
sed cōfidite: ego vici mun-
dum. Ca. XVII.
Hęc locutus est iesus: et
subleuat; oculis i cēlū**

manifestauit nomē eius. Secūdo orat p̄ membris. Sed nota
q; primo orat pro presentibus: vt seruet eos: vt habeant
suū gaudū impletum: qui hic sustinet pro eo mōdi odium:
et vt sanctificet eos in veritate: ibi: **Ego pro eis rogo: nō
pro mūdo rogo. Postea orat pro futuris siue p̄ credi-
tulis i eū: vt. l. vnū sint in charitate: et vt secti sint vbi erit i sua
claritate. Et hęc pars incipit: ibi: **Non p̄ eis autem ro-
go tū rē. Dicit ergo: **Hęc locutus est iesus: ad
discipulos: **Et subleuatis oculis rē. q. d. prius ad
discipulos: post ad patrem loquit; prius docuit: post orauit.
In quo docet post sermonem redire ad se et ad orationē. Sed
videtur q; oratio minus conueniat filio: quia videtur per hoc
minor et idigere. Solutio Chryf. Quia dixerat: **In mun-
do pressuram habebitis: et per hoc animos eorum con-
cussit: per orationem resuscitat eos rursus: tanq; homini enim
interim ei attendebant et imbecillum credebant: ideo et orat
ad patrem: sicut et in lacro fecit. s. xj. e. Et dicit ibidem cau-
sam: Sed p̄ populū qui circumstat dixi: vt credat q; tu me
misiisti. Item nota q; neq; orationē vocat euāgelista rem istā:
sed allocutionem ad patrem magis esse: ait: **Quid em̄ dicit;
Subleuatis oculis rē. Vel aliter potest dici: quia minor
patre sū humanitatē orat ad deum p̄ hominis clarificatio-
ne: vel orat imminente passione: non pro se quasi indigens: sed
vt nobis det exemplū orandi in tribulatione. Vñ dicit P̄s. **Ps. 119.
Ad dñm cum tribularer clamau. Ps. vj. a. In tribulatione
sua mane cōsurgēt ad me. Vñ Chryf. Post p̄dictā admoni-
tionē in orationē conuertit; erudiens nos in tēp̄tationibus om-
nia dimittētes ad deū refugere: sū illud P̄s. **Tu es refugū
meū a tribulatione rē. Prover. xviij. b. Turris fortissima no-
mē dñi rē. Ideo cū p̄dixisset eis passiones venturas: i mūdo
p̄suras habebitis: postea orat: vt p̄ hoc doceat quid agere
debeat in p̄suris. Vñ Mat. xxvi. d. Vigilate et orate vt nō
intretis in temptacionē. **Et subleuatis oculis in cē-
lū: vt ex gestu ostēdat q; patrē orat: et vt nobis formā orandi
daret. Chryf. Ut stātes sursum aspiciam;: nō oculis carnis so-
lū sed et mētis. Thren. iij. e. Leuemus corda cum manib; ad
deū: et vt curuem; genua et terētes cor nostrū. Venit em̄ chri-
stus nō seipsum ostēdere solū: sed virtutē eruditur; ineffabilē.
Eum autē qui erudit; nō p̄ verba solū: sed p̄ res erudire opoz
et. Vñ Mat. v. c. Qui fecerit et docuerit: hic magn; voca-
bit; in regno celozū. Et valde cōueniēter. Istā per verba qui-
dem philosophari facile ē: q; hō p̄ opera demonstratio: genero-
sitas est et magnitudinis. Sed q; subleuauit oculos: videtur
cōtra illud Job. xxij. d. Qui inclinauerit oculos suos ipse sal-
uabit. Et Luc. xvij. c. Publican; stans a lōge nolebat ocu-
los ad cēlū leuare. Solutio. In eleuatiōe oculo: sū domini in-
telligit; deuotio diligētis: et instrumur ad appetitū et desiderū
regni celestis: quia vbi est thesaurus tuus: ibi est et cor tuum:
Mat. vj. c. Luc. xvij. in depreffione oculo: sū publicani
intelligitur erubescētia penitentis et cognitio suę fragilitatis:
et hęc inclinatio cōmendat; in Job. Et sicut est vitium nimis
deprimere se p̄ desperationē: ita est vitium nimis eleuare p̄ p̄-
sumptionem. Et hęc eleuatio prohibet; Esa. ij. c. Oculi sub-
limis hominis humiliati sunt. Et Prover. vj. c. Sex sunt
q; odit dñs rē. Oculos sublimes rē. Sicut et depreffio mala
culpatur in P̄s. Oculos suos statuerunt declinare in terrā. **Ps. 116.********************

kk 5 B Dixi. Augustin.

Dixit Augustin⁹. Poterat filio orare: nisi q̄ voluit nos etiam in orando docere & notam facere orationem in presen- tium & futurorū edificationem. b. Mater. In quo docet q̄s sit orandus: & q̄ fidenter orandū est: quia pater. c. Venit hora. Augustin⁹: Non urgente fato: sed disponente deo: qui sine tempore ordina- vit omnia que & sūt p̄ tempora ordine co- gruo. c. Venit ho- ra/ quam ad patien- dum cōstitui tecum: mea voluntate/ non necessitate ordinata.

Simile. s̄. xij. a. Sciens Iesus quia venit hora eius vt trāseat ex hoc mūdo. Et. Supra. xij. d. Venit hora vt clarificet filius hominis. Et. vij. c. Nemo apprehendit eum: quia nōdum venerat hora eius. Et. vij. d. Nemo misit in illū manus: quia nōdum venerat hora eius. Et in eodem. a. Tempus meum nōdum aduenit. Et. s̄. ij. a. Nōdū venit hora mea. d. Cla- rifica filium tuum. Primitiis meritū passiois/ petis claritatem resurrectionis. Augustin⁹. Humilitas in passione: cla- ritas in resurrectione cepit. q. d. venit hora passionis seminā- dē humilitatis: nō differas gratiā resurrectionis.

Clarifica filium tuum
Ps. 103.
Vagos ab eius cōsortio segregādo. Unde post resurrectionem nunq̄ sūt cum ma- līs. s̄. xij. d. Nunc clarificatus est filius hominis recedente. f. iuda a collegio. Immortalitate et gloriosam resurrectio- nem tribuendo. s̄. xij. d. Et deus clarifi- cavit eum in semetipso: et continuo clarifi- cavit eum. Ps. Amictus lumine: id est luminoso corpore. Nomen eius dilatando: quod factum est per p̄dicationem apostolorum. s̄. xij. d. Pater clarifica nomen tuum.

Passioni me exponendo: s̄. Chrysostom⁹. m̄. s̄. xij. d. Venit hora vt clarificetur filius hominis: id est crucifigatur. **Et filius tuus clarificet te:** in cogno- tione hominū/ et cōuersione gentium per apostolos. Dicitur em̄ pater nō in se maior: sed cū nobis inuoluerit. Et est sensus: Resuscita me/ vt per meam resurrectionem innotescas homi- nibus. Et bene dicit q̄ clarificet te: id est notum faciet te omni carni p̄ apostolos. **Sicut dedisti ei hominē: s̄. Po- testatē omnis carnis:** id est omnis hominis: a parte to- rum: sicut nomine auge intelligit totus homo. Roma. xij. a. Omnis anima potestatis sublimioribus subdita sit. q. d. sic a te habet. omniū potestati: ita te omniū notificabit quā- rum est in se. Esa. xl. b. Videbit omnis caro salutare dei. s̄. i. a. Illuminat omnem hominem. **Vel/ Clarificet te/ sicut dedisti ei potestatem omnis carnis:** id est omni homi- ni te manifestet quem tu dedisti ei. Et sic legitur tm̄ de bonis qui specialiter dicūt esse sub potestate et regimine christi. Jo- hannis. ij. g. Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Sic autem dedisti/ vel ad hoc/ **Vel/ At omne quod dedisti ei: id est p̄cipuum: i. Det eis. i. vitam eternam. Vel sic continua: d. Clarifica filium tuum: et qualiter: s̄. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: id est declara & manifesta per meā resurrectionem qualiter mihi de- deris omniū potestati. Barth. xxvij. d. Data est mihi om- nis potestas in celo et in terra. s̄. xij. a. Sciens quia omnia dedit ei pater in manus. Ps. In manu eius sunt omnes fines terrę. Chrysostom⁹ sic legit: b. Mater venit hora: id est tempus et oportunitas patiendi. d. Glorifica nomen tuū: q. d. peto mortem: **Et et filius tuus glorificet te:** per eandem mortem. In quo ostendit q̄ non inuitus ad cru- cem venit/ qui gloriā vocat rem hanc et orat vt fiat. Nec solum glorificatus est filius per crucem/ sed et pater. Nam ante crucem quidem/ neq̄ iudei patrem sciuerant. Unde Esa. i. a. Israel me non cognouit. Post crucem s̄o orbis terrarū om- nis cucurrit. Deinde ostendit et modum glorię: et qualiter eum**

Luc. 5. a.

Ps. 94.

glorificabit. **Sicut dedisti ei:** est filio: s̄. Po- testatem omnis carnis: nō tm̄ iudeorum sed et gentium. q. d. non solum p̄dicabit iudis: sed in toto orbe glorificabi- tur: quia sicut dominus est omniū: sic et p̄dicabit omniū. In quo innuit cōuersionem gentiū. Quia enim prius dice- rat/ Barth. x. a. In

via gentiū ne abieritis. Debebat autē et postea dicere: Eū- res docete omnes gen- tes: Barth. xxvij. d. Ideo p̄stegidit hic et patrem hoc vo-

lentem/ cum dicit: **Dedisti ei potestatem omnis car- nis:** vocandę et cōuertendę per apostolos. q. d. patri pla- cet hoc. Hoc autem ideo dicit patri placere: vt sedet eorum scandalum futurum: quia hoc vehementer scandalizabat iu- dęos et etiam discipulos. i. p̄dicare gentibus. Unde etiam vix petrus potuit criminationes eorū effugere/ dicens visionē de lintheo: Act. xj. a. **Sed quid est qd dicit: Dedisti ei po- testatē?** Ergo aliquādo non habuit si ei dedit. Itē in hoc videtur minor. Solutio. Dedit ei filio dei: id est eum om- nipotentem genuit. Simile. s̄. v. e. Sicut pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio. **Vel Dedit ei hominē ab in- stanti sue conceptionis. Vel Dedit ei post resurrectionem per declarationē. Et fm̄ illud Barth. xxvij. d. Data est mi- hi ois potestas in celo et in terra. Et habet simile Phil. i. b. Dedit illi nomē qd ē sup̄ oē nomē. Et Chrysostom⁹. **Dedi- sti ei potestati ois carnis.** i. patri placet: et pater vult qd nō tm̄ trahat ad se iudęos/ sed et gentibus dominet per gra- tiam et fidem. Quia enim eos missus erat ad gentes vt non extiment q̄ hoc faciat noua et propria voluntate: maxime cum dixerit eis: Non sum missus nisi ad oues. Barth. xv. c. Ideo ostendit q̄ patri hoc placet. Si autem ita vult et hu- militat de se loquitur: non est mirum quia sic eos edificabat. Magnam autem dicit de se magis obstabat quia nihil ma- gnum de eo interim imaginabatur. Itē Augustin⁹. **Et filius tuus clarificet te.** Si ergo eo modo te glori- ficat filius: sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: et sic de- disti/ vt omne quod dedisti ei det eis vitam eternam: et hęc est vita eterna vt cognoscāt te. Sic te igitur filius glorificat vt omnibus quos dedisti ei te cognitum faciat. Itē quid est qd dicit/ **omnis carnis:** Nō enim omnes crediderūt. So- lutio. Quātū ad eum pertinet/ omnes crediderūt. Si p̄o qui- dam non attenderūt his que dicebant: non eius qui docebat est crimnatio: sed eorum qui non susceperunt. **Et omne quod dedisti ei: quasi sic te clarificet: vel ad hoc dedisti vt det eis vitam eternam. Et quid est vita eterna/ vel quid est causa vitę eternę meritoia/ subdit: **Hęc est au- tem vita eterna: id est causa meritoia vitę eternę. Vel cognoscāt: per fidem. Vel hęc vita eterna/ cognoscere per speciē: m. Te solum deum verum: et quem misisti iesum christū. Sed obijciat. Si pater Iesus est deus ve- rus: non ergo Iesus christus. Respondemus fm̄ Chrysostom⁹. Solum verum deū dicit/ ad differentiam idolorum: quia dicunt dī/ sed non sunt vere dī. Ideo autem hoc dicit: quia ad gentes eos mittebat qui colebant idola. Unde fm̄ hoc nō excludit filius nec spiritus sanctus. Vel fm̄ Augustinū hoc or- dine legitur littera: **Et te et quem misisti iesum christū cognoscāt solum verum deum. Consequēt autem et spiritus sanctus intelligit: quia spiritus est patris et filij tanq̄ charitas substantialis********

De pe. 104. s. ex bono

Vel aliter potest legi/ vt cum dicit: **Et cognoscant te soli deū veri: istud dicat/ de tota trinitate. Et qd sequi- tur: **Et quem misisti iesum christū:** de filij humanita- te: quia illa terra viuentium fuit lac et mel. Itē queritur de hoc. **Hęc est autē vita eterna vt cognoscant te solum.** Ergo cognoscere deum est vita eterna. Ad idem facit illud quod dicit super Ps. Ostendam illi salutarem meū: s̄. id est christum in maiestate. Hęc visio est tota merces. **¶ Sed contra.****

Ps. 94.

Charitas substantialis et cōsubstantialis amboꝝ: quia tota trinitas est vnus solus ver^o de^o. Sed adhuc potest queri: quare non exprimit psonam spiritus sancti: Si enim dicat q per extrema intelligit tanq̄ medium: hoc nihil videt esse: imo potius econuerso: quia medium non potest intelligi sine extre-
 mis: extrema autem intelligunt bene sine medio. Potius ergo debuit dicere: vt cognoscant spiritus sancti q̄ patrem et filiu.
 Solutio. Sicut dicit Augustin^o in libro de trinitate: Siue verbo audiamus / ostē-
 de nobis filium: siue audiamus / ostē-
 de nobis patrem / tantūdem valet: quia neuter sine altero ostendi pōt. **Unū** quip-
 se sunt: sicut ipse ait: Ego et pater vnus sum. s. r. f. Et. i. Joh. iij. a. Videbimus eum sicut est in propria. s. essentia q̄ vna est trium psonarum. Unde vnam vidēdo eodē visu numero videm^o aliam: sed mō nō eodē motu numero mouemur in om̄s personas. Dicendo ergo: vt cognoscant te et iesum christum: intelligit etiam cognitio spiritus sancti. De patre tamē spectaliter exprimit: quia huius cognitionem vebementer desiderabant. Unde. s. xiiij. a. dicit: Ostende nobis patrem. De filio etiam exprimit: quia de ipso erat multa contradictio. De spiritus sancto autem non exprimit: quia nondum nouerant spiritus sanctum: sed de eo plenius cognituri erant per ipsum san-
 ctū sanctum.

Sed contra. Augustin^o in primo libro de doctrina christiana dicit: Hęc autē summa merces est: vt ipso perfruamur: Ergo fructio est summa merces: Non ergo visio est tota merces. Item super illud Ps. Laudate dominū quoniam bonus est psalm^o. Ibi dicit Glo. laudis causam: dicit: Quoniam bonus est psalmus: Hęc est tota merces laudantis. q. d. ideo lauda-
 te: quia bonus est laudare: ipsa enī laus dei est nostra beatitudo.
 Item sup Ps. Psallā deo meo quodiu sum: dicit Glo. Psallam quodiu sum: id est sine fine: quia in illo sine fine sum. Hoc ideo dicit: ne putetur alius actus esse illius vite q̄ psallere. Solutio. Visio est merces et beatitudo nostra: similiter et dilectio et fructio: sed quia habita visione / de necessitate ex hoc sequit̄ dilectio et fructio: ideo dicit̄ potius visio merces tota. Nec excludunt p hoc dilectio et fructio: quia vbi vnum propter alterum: ibi vtroque rātū. Ad illud: Hęc visio ē tota merces: dī-
 cendū: q̄ totū sonat ibi in perfectionē / nō in integritatem. In-
 tēgritas enim mercedis complectit̄ visionem / dilectionē / frui-
 tionem. Et eodem modo solue / de fruitione et de laude. Frui-
 tio enim dicit̄ summa merces: quia summe bonitatis est frui-
 tio. Et laus dicit̄ tota merces: id est perfecta: quia ex p̄dictis surgit: nec ea excludit. Unde Augustin^o. Videbim^o / amabi-
 mus / laudabimus. Sed querit̄ quare nō sit dos sicut alia: cū dicat̄ merces sicut alia. Ad hoc dandū est: q̄ habitus cha-
 ritatis dos est: motus autem ex eo procedēs est merces: quia viuunt anima / sicut mulier ex dote sua habet q̄ viuat. Similiter visio habitus est dos / motus ex eo procedens est merces: et fructio habit^o hoc modo. Quia ergo laus non est habitus nec habet specialem habitum et separatam: sed est motus habitus qui est visio. Cognito enim deo / habilitati sumus ad deū laudandū quasi ex necessitate. Quia inquam ita est / laus non est dos sed quasi puentus dotis: vnde dicit̄ merces / sed non dos. a. **Ego te clarificauit super terram** / p̄dicando et miracula faciendo in nomine tuo. q. d. dixi vt filius tuus clarificet te plenius post resurrectionē: vel plenissime in eterna vi-
 sione. Tunc enim perfecta erit clarificatio vel glorificatio pa-
 tris in sanctis suis. Sed interim etiam nūc tam clarificauit te: id est clarificabo in mea resurrectione et apostolorū p̄dicatiōe. Vel clarificauit in mea p̄dicatiōe et cōuersatione et miracu-
 lorū operatiōe. Chrysostom^o. Glorificauit in terra. Vbi dixit in terra: In celo enim glorificat^o est / vt in natura sua gloriā ha-
 bens et ab angelis adoratus: sed in gentib^o erat ignotus. Glo-
 riā ergo hic vocat̄ q̄ est p̄ hominū culturā. Unde subdit quō clarificabis. b. **Opus cōsummaui qd̄ dedisti mihi**

vt faciā. Augustin^o. Idem est ac si aperte dicat: Clarifica-
 bo te gentib^o p̄dicando: opus cōsummando passionis: quod iam factum est in p̄destinatione: et pro iam facto est habendū: quia certissime est futurū. Vel fm Chrysostom^o. opus sibi datum a patre notat clarificare ipsum in gentibus. Sed quomō tunc

dicit: **Opus consummaui** / vel / fini-
 ui / cum nondum esset inchoata p̄dica-
 tio gentium: Et ad hoc rōdet sic: **Opus**
 finiui: id est que et mei ipsi^o Ant oia feci.
 Vel p̄teritū p futuro dicit more p̄p̄he-
 tarū. Vel verius: quia iam omne erat fa-
 ctum in radice. Radix em̄ bonorū submis-
 sa erat / ex qua omnino debebāt sequi fru-
 ctus. c. **Qd̄ dedisti mihi vt faciā:**
 sicut dicit Esa. xliij. b. Dedit te in lucē gen-
 tium. Et loquit̄ cōdescensiuē: id est placet
 patri. d. **Et nūc clarifica me. q. d.**
 ego te clarificauit: id est clarificabo in gen-
 tibus: et vt clarificē te / clarifica me tu

pater. Vel / glorifica me: quia sū obscurus et in gloriosus
 in terra / glorifica me in celo: et hoc est / e. **Apud temetip-
 sum / resuscitatu. s. ad dexters tuā collocando.** Clarifica-
 te. Chrysostom^o: incorruptione: et vt in throno sedeam re-
 gali. s. **Quā habui p̄usq̄ mūdus fieret apud te:** qz
 ab initio p̄ordinatum est q̄ deus sic hominē illum exaltaret.
 Vel potest dici q̄ petit glorificari vel clarificari fm deitātē:
 id est vt manifestet ei^o gloria qua ab eterno est patri equalis.
 Et est sensus: o. **Clarifica me tu pater. s. ostende me cla-
 rū et gloriosum:** e. **Apud temetip sū:** id est tibi esse equa-
 lem. s. **Quā habui rē.** fm illud Phil. ij. a. Nō rapinam
 arbitrat^o est se esse equalem deo rē. Vel sic: o. **Clarifica**
me / fm hominē: s. **Claritate quā habui rē.** fm deita-
 tem: id est sicut decet filiū dei hominē factum clarificari: vel
 eandem gloriam da hominī que est filij dei. Et hoc dicit pro-
 pter vnionem. Ille enim homo dicit̄ deus / dicit̄ creator sicut
 et filius dei. Et ostendit meritum clarificationis sue fm homi-
 nem: quia patrē clarificauit. Unde dicit: b. **Manifesta-
 ui nomen tuū hominibus:** apostolis. s. et iudēis quibus
 p̄dicauit tūc. Vel aliter cōtinuat fm Chrysostomū. Dite-
 rat: **Ego te glorificauit: op^o finiui rē.** ideo hic expla-
 nat quale opus. Hoc. s. manifestauit nomen tuum: et p
 verba et per res: id est per miracula. **Quos dedisti mihi de mūdo:** quod potest intelligi de omnibus
 credituris. Et dicit factum quod erat futurum certissime. Vel
 specialiter loquitur de discipulis hic qui iam crediderant: et
 per quos alij erant credituri. Et legitur: b. **Manifesta-
 ui / iam in parte: sed postea plenissime manifestabo per spiri-
 tū sanctum: i. nomen tuum:** non q̄ diceris deus: quod
 erat notū in iudēis prius: sed q̄ diceris pater meus: quod sine
 filio non noscitur. i. **Quos dedisti mihi:** vt. s. vj. c.
 Nemo venit ad me nisi pater me^o traxerit eū. Et tamē ipse est
 via / sicut ipse dicit. s. xiiij. a. Sed **dedisti** dicit: per hoc cō-
 struens duo: q̄ non est contrarius patri: et q̄ vult pater credi
 filio. i. **Quos dedisti mihi: instruendos:** m. **De mū-
 do / separatos tuo munere:** n. **Qui erant:** potestate / crea-
 tione. o. **Et mihi eos dedisti:** ad docēdum: vt mihi sub-
 diti sint obedientia et fide. Chrysostomus. Rursus hic vna-
 nimitatem filij et patris ostendit: et quoniam valde amat^o est a
 patre: Qui enim eos fecit et pcurat qualiter indiguit eos ac-
 cipere a patre: Omnia enim per ipsum facta sunt. Si ho hu-
 mane hoc vis inuestigare: et sicut sonat verbum intelligere:
 ridiculosum sequet̄ et inconueniens. s. q̄ pater dans filio de-
 sūt dōmīn^o esse. Item quod inconuenientius etiam est / sequet̄
 tur. s. q̄ cum erant patris / tunc imperfecti erant: cum vero ad
 fillum venerint / tunc fieri perfecti: quia. s. tunc sermonem ser-
 uauerunt et cognouerunt omnia que ante non cognouerunt.
 Vel sic: n. **Qui erāt:** per p̄destinationē. o. **Et mihi eos**
dedisti: per p̄sentem / viuificationem. Vel / n. **Qui erant:** At. in istis
 fm deitatem: et mei similiter. o. **Et mihi eos dedisti:** catione
 mihi hominū vt in me crederent. Et nō solum hoc: immo /

B

ter

ps. 146.

ps. 103.

22. II. de
i. c. vii.

Euangelij scdm Iohannem

Et sermonem tuum seruauerunt: id est in fide pmanse- runt sermonis tui. Uel seruauerunt per operationem. Uel fm Chrysofomū: a seruauerunt tuum sermonem: quia mihi crediderunt et nō attēderūt iudicis. s. iij. d. Qui crediti si- gnauit: qz deo verax est: qui. f. pmisit p Aug. Cognouerunt quia oia q dediti mihi abs te sunt. i. cognouerunt: qz abs te sum. Simul em pater oia dedit: cū genuit qui haberet oia.

Et meum

sti mihi homin: v' mihi filio signēdo: f' dedit eis: nihil mutādo. An. s. xij. g. Quē ego loquor: sicut dixi mihi paf sic loquor. g' Et ipsi acceperunt. Augustinus. i. intel- lerunt atqz tenuerunt: Tunc enim verbum accipit: quādo mente percipit. h' Et sic cognouerunt vere: qz a te exiit: quod exponendo subdit: Et crediderunt vere: supple: quia tu me misisti. Augustin. Cū dixisset cognouerunt vere: ne qd putaret illā cognitionem tanqz p specie factā non p fidē exponēdo addidit: Et crediderunt: vt subaudiatur vere. Id aut qd dixerat: A te exiit: exponit dicens: Quia tu me misisti: i carnē. Chrysofom. Hoc p totū studebat cōstruere euangelij: vt crederet quoniam cōsona est patri sua doctrina et non cōtraria: et quoniam ab eo missus est: nō a principe demonior: vt iudei dicebāt. Uel a deo exiit: p eternā generationē. Tu me misisti: temporalit i carnē. S; qd ē q dicit: Cognouerunt vere: Mōdū erāt firmi in fide. Solutio. Loquit p tpe illo quo illa verba q chris ad aures discipulor exteri formauerat: spāsancti in mētib' interi spūaliter imp'ssit. An qd dicitū est: manifestauit: exponit de futuro. i. manifestabo: et alia h'mōi. Unde dicit Aug. Cognouerunt vere et crediderunt vere: nō eo. i. modo quē signi- ficauit paulo ante: cū dixit: Hodo creditis: venit hora: et iam venit vt dispāmini vnusquisqz in ppria rē. Sed crediderunt vere: id est quomō credendū est incōcussē: firmē: stabilit' fortiter. Adhuc qz discipuli tales nō erāt: sed p nunciat quales futuri essent. Sequit: i Ego p eis rogo. Dic incipit orare p mēbroz suoz seruatiōe. Et rogat vt hō ad patrem orat autē primo pro p'sentibus: deinde p futuris. Et cōtinuat sic: Primo orauit pro se: cōsequēter orat p suis. Uel ita. Jam in parte crediderunt mihi et sermonē tuum seruauerunt: ideo ego p eis rogo. Uel sic. Tibi eos dedisti de mūdo: ideo ego p eis rogo: nō p mūdo: id est p mūdo deditis. m' Sed pro his quos dedisti mihi homi: et ideo debes me audire pro eis. n' Quia tui sunt: in quo significat q nō sunt sic dati filio vt recesserint a patris dominio. Unde et apertens quomō vtriusqz sunt subdit: o' Et mea omnia tua sūt: et tua mea sunt. In quo ostendit equalitatē honoris: et potestatis cōseruandi et gubernādi omnia et iustificādi quos vult et cōseruandi in gratia iustificatos. Chrysofom. Quia sepe dixerat: Tui sunt et mihi eos dedisti: ne qd extimet rēcens esse filij principatū: et nunc eos pmo suscepisse a patre: ideo dicit: Mea oia tua sunt: et tua mea sunt. q. d. cum audieris qm mihi eos dedisti: ne extimes alienos esse a patre: mea em et sūt. Itēqz audies: quoniam tui erāt: extimes alienos tūc fuisse a me: quē em patris: mea sunt. Hoc et alibi ostēdens dicit: s. xvj. c. Oia quecumqz habet pater: mea sunt: de cognitione loquēs: hic autē loquit de potestate. Qz ergo dicit: Dediti

cōdescensionis est sermo. Et p hoc vult cōstruere: quoniam nō vt alienus a patre ventens eos abstulit: sed vt p'rios suscepit et qz patri hoc placet. Deinde pbattonem huius. i. qz sui sunt per gratiā ponit: subdens: p' Et clarificatus: vel glo- rificatus sum i eis: id est p eos: quia ipsi glorificāt me cre- dentes in me et moriēdo p me: sicut et p patre: et p dīcādo me vt patre. Et sicut in nomine eius dicunt omnia fieri: ita et in nomine filij. q' Et iam nō sum in mūdo: et hi in mūdo sunt. q. d. et si nō appareā fm carnē: tamē p eos glorificatus sum. Chryf. Uel sic: q' Et iam nō sum in mundo rē. Quasi: quia dimitto eos: ideo eos tibi cōmēdo et rogo p eis. Qualiter autem non sit in mūdo: subdit: r' Et id est quia: s' Ego ad te venio. i. ad imortalitātē et iustitiatē. Aug. sic: i Ego p eis rogo: qz elegisti de mūdo. i. p illis qz vult p' hōmē vocasti: k' Ad mūdo rogo. i. deditis mūdo. Et ne credat deditis et nō sibi retinere sed amisisse subdit: Quia tui sūt. Et ostendit quomō hoc sit. o' Et id est quia: mea omnia tua sūt: et tua mea sunt: id est etiam omnis creatura rationalis que non nisi deo subdit equaliter ē patris et filij. Unde nota qz cū dicit pater ad

pro his quos dedisti mihi: quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt: et tua mea sunt: et clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo: et hi in mundo sunt: et ego ad te venio. Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut

filij maiore: Luc. xv. g. Fili tu mecum es semp: et oia mea tua sūt: illud dicitū ē de his omnib' creaturis qz infra creaturā rationalē sanctā sūt: qz vtriqz subdunt ecclesie iustozū: fm illud j. Cor. iij. d. Oia vestra sunt. Hoc autē qd dicit hic: Mea oia tua sunt rē. dicit etiam de creatura rationali qz non nisi deo subdit. Itēqz cū sit dei patris: nō simul esset et filij nisi filius esset equalis patri. Specialiter autē omnes sancti et sūt a qz creati et sanctificati sūt. Illud autē qd dicit. s. xvj. c. Oia que habet pater mea sunt: propterea dixi: quia de meo accipiet: intelligitur de his qz ad ipsam patris p'tinent diuinitatē in quib' et illi filij est equalis: Ideo dicit: De meo accipiet: id est eiusdē substantię mecum est. p' Et clarificatus sum in eis. i. clarificabor: i. innotescā eis ac per ipsos alijs. Dicit em factū qd erat p' dēstinatū et mox futurū. Unde et sub hoc modo loquēdi subdit: q' Et iam nō sū in mundo. Ad cito futurū erat: dicit iā factū. Aug. Loquit hūano vsu: sicut quod tūdie dicit: Jam non est hic: de aliquo quātōn' abituro: et maxime hoc de morituris solet dici. Aug. Am et ipse dicit tāqz puidens quid lecturos mouere posset: adiecit: s' Ego ad te venio: sic exponens: quodāmodo cur dixerit: Jam nō sum i mūdo: et hi in mūdo sunt. q. d. ideo egent tua cōsolatione: qz tristes manebūt in mūdo diutius me abeunte. Et ego ad te venio: sic exponit: quodāmodo cur dixerit: Nō sum in mūdo. Cōmēdat qz eos patri quos cōpalli absentia relictur' est dicens: i Pater sancte: sine terra et sine culpa: v' Serua eos in nomine tuo: id est ad bonorem nominis tui. Uel fm Chrysofomū: r' In nomine tuo: id est per tuum adiutorium. y' Quos dedisti mihi: id est quos verbis meis credere fecisti. q. d. Serua eos in gratia et in fide in quam eos vocasti. Et bene dicit serua: quia cito bonum perditur: qd a largitore non custoditur. Unde ps. Nisi dominus custodierit ciuitatem rē. Et alibi. Non dormitabit neqz dormiet qui custodit israel. Ea. xxj. c. Custos quid de nocte: custos quid de nocte rē. Sic autem serua: s' Et sint vnum sicut et nos. Sed sint vnus essentē: ergo et ipsi discipuli erant vnus essentē. Unde ex hoc verbo habuit ortum heresis: quē dicebat: quoniam omnia vnum: et ideo mītebant sibi inuicem idem verbū salutem. Solutio. Et sint vnum fide et dilectione: sicut ego et pater et filius idem sunt: omnino in nullo dissentiant: neqz in voluntate: neqz in opere. Uel Sicut nos vnum sumus: id est vnus essentē

... vno parat...
... serua eos in nomine...
... dicitur et nos...
... vnus essentē...
... vnus sumus...
... vnus essentē...

Vltus essentia: ita ipsi sunt vni participatioe illius essentia: que deus est. Vel vt sint vni participatione vni. i. spissancti: q. cor- pus ecclesie copaginat z facit vnu z vniificat. j. Corinth. x. d. Unus panis z vnum corpus multi sumus. Cant. vj. b. Una est coluba mea: vna est pfecta mea. Aug. No ait: vt nobiscu sint vni: aut vt sint vni ipsi et nos: sicut vnum sum? nos: sed ait: **Ut sint vnum sicut z nos: ipsi vti q. in natura sua sint vnum: sicut z nos in nostra vnum sumus: id est in diuina natu- ra: de qua alibi dicit:**

5.10.f.

Ego z pater vni su-

mus. a. Tu essem cum eis: corporali pntia: b. Ego seruaba eos: ego homo eram eis instructor et consolator: Sed non sine te: Unde subdit: c. In nomine tuo. i. tuo adiutorio: vel tua potentia: vel ad honorem tuum. q. d. Ideo serua eos modo cu recedo i nomine tuo: in quo pns eos serua- bam. Sed hic possunt queri multa. Primo: quomodo competat ei vt roget patre: cu patri sit equalis. Bre quare ita distinguit: p eis rogo: no p mudo. Et ad hoc respodet: q. rogat patrem inq. est minor patre. i. fm homine: vt dicit Aug. Sed ad- huc querit Chryf. Ad quid etiā fm q. homo rogauerit pa- tre: quasi nesciente: cum no indigeret ei? desideriu scire p vo- cale oratione. Bre quid sibi vult illa diuisio: Pro eis rogo: no p mudo. Rndem fm Chryf. Propriū nihil aliud facit orone nisi vt discat amore que habet ad eos: Qui em no solum que a seipso sunt amico tribuit: sed z alium in hoc rogar: ampliore ostendit amore. Ideo etiā diuisione facit in oratione: vt notet specialitate ad discipulos siue speciale amorem. Si autē obij- citur: q. pro mudo orauit: cu in cruce p trasgressozib? orauit: vt dicit Esa. liij. d. et Luc. xxiij. e. Respōdētū est: No pro mudo rogo: id est p mūdānis finaliter no rogo efficaciter. Bre querit quid est qd dicit: Pater sancte serua eos: et postea subdit: Cum essem cum eis seruaba eos. q. d. quia vado: tibi eos comendo. Chryfostom. Et hoc videt q. abiens non possit eos seruare. Augustin. Item videt signi- ficare q. vicissim eos seruent pater et filius: et quasi succedat alius qn discesserit alius. Ad hoc respodet Augustin. dicens: Simul nos custodit pater z filius et spissanctus: qui est vnus verus deus: sed scriptura sic loquit: quia nos non leuat nisi descendat ad nos: sicut verbū caro factū descendit vt leuaret: non cecidit vt taceret. Si descendētē cognouim? cum leuante surgam? z intelligamus. Cum ita loquit: debem? psonas di- stingere: non separare naturas. Quādo ergo seruabat disci- pulos suos filius pntia corporali: non expectabat pater ad custodiendū succedere filio discedente: sed eos ambo seruabat potētia spiritali. Et quando ab eis abstulit filius pntiam corporale: tenuit eum patre custodiam spiritalē: quia et quā- do eos custodiēdos filius homo accepit: custodiē paterne no eos abstulit: z cu pater filio custodiēdos dedit: no dedit sine ipso filio cui dedit: sed dedit boi filio: non sine deo eodē ipso vtiq. filio. Chryf. etiā de hoc apertū dicit: q. loquit humane et quasi homo nūq. ppter eorum imbecillitatem. Quia enim torum credebāt amittere in absentia eius corporali: ideo di- cit: Pater sancte serua eos: vt. i. parum respirent au- dientes hęc eum dicētem z patri comendantem. Quia enim multas ab eo cōsolationes audientes: no persuasi erant: ideo de reliquo patri loquitur: eam que ad eos dilectionem osten- dens: ac si diceret: quia ad seipsum me conuocas: illos serua: id est constitue in cautela: Ego enim venio ad te. No hoc di- cit quin abiens possit seruare: sed loquit fm mentem eorum qui magis confidebāt de patre. Hoc modo etiam dixit illud: Et iam non sum in mundo: z hi in mudo sunt: hoc enim suspicabant illi. Interim igitur eis cōdescēdit. Si dixit: ser: Quoniam ego seruo eos: no ita credidissent: ideo ait: Pa- ter sancte serua eos in nomine tuo: id est per tuum ad-

tutorium. Et cetera similiter cōdescēdit dicit: sicut etiam p prophetas deus pater humano modo loquitur. Sequitur: **Quos dedisti mihi: ego custodiu: instruēdo: con- solando pntia corporali. e. Et nemo ex eis perijt nisi filius perditionis: id est iudas ad perditionē pcede-**

venio: et hęc loquor i mudo ut habeāt gaudiū meū imple- tū in semetipsis. Ego dedi eis pmonē tuā: et mudo eos odio habuit: qz non sunt de mudo sicut et ego no sum de mudo.

stinat: vt dicit Au- gustinus. Et expone id est pfectus. **Uel fili perditionis: id est imitator diabo- li: per que perditio venit i mundū. Uel filius perditionis: id est perditus: id est damnatus. Et dicit sic ad expressionem:**

5.15.c.

5.108.

5. eodē. b. et. j. eodē. d.

sicut z illud. ij. Thessal. ij. a. Nisi reuelatus fuerit homo pec- cati filius perditionis zc. Job. xxj. d. In diem pditionis ser- uatur mal. Sed obijctur de hoc: quia dicit. 5. vj. d. Omne quod dedisti mihi non perdam ex eo. Ibi neminem excipit: Solutio Chryf. Ibi intelligitur: non perdam: quantum in me est: quod et manifestius dicit alibi. scz. 5. vj. d. Non eij- clam eum foras: id est non a mea causa: neq. me impellente neq. derelinquēte: si q. a seipsis exiunt et recedunt: ex ne- cessitate no traho. **g. Ut scriptura impleatur: que hoc de illo prophetauit: In ps. Deus laudem meam ne tacue- ris zc. Et ponit li. vj. cōsecutiue: no causaliter. Unde Chry- sostomus. Proprius hic scripturę est modus: vt causam po- nere ea que ex euentu contingunt: z oportet omnia diligenter inuestigare: et modū eius qui loquitur: z materiā z leges scri- pturę si demum non debemus paralogizari. h. Nunc au- tem ad te venio: per mortem: vnde desolabunt discipuli mei. **i. Et ideo quia recessurus sum corporali pntia in consolationem eorum: hęc loquor: eis adhuc existens: k. In mundo: cum eis: l. At. i. habeant gaudiū meū impletum: vel plenum: fm Chryfostomū: n. In semetipsis: id est vt gaudium de me habitum semper habe- ant: et tristitia a me non recedant. Chryfostom. Cuius gra- tia p̄dicta cōdescēdit dixerit: hic aperit. s. propter illorū gaudium z requiem: z vt tumultuē imperfectiores existen- tes. Uel sic: **h. Nunc ad te venio: quia ego custodiui eos: sed nunc peracta obedientia: ad te venio: id est in pxi- mo est vt vadā. i. Et interim hęc loquor: adhuc existēs in mudo. Et ad quid: Ut habeant gaudiū meū impletum in semetipsis. Aug. Hoc gaudiū est de quo superius ait: Ut sint vnum sicut z nos. Hoc gaudium suum: id est a se in eos collatum: in eis dicit implendum: propter quod se locutum dicit in mundo. Hęc est illa pax z beatitu- do i futuro seculo. Phil. iij. b. Pax dei que exuperat omnē sensum. Propter quā consequēdam temperāter et iuste z pie viuendū est in hoc seculo. De hoc dicit. 5. xvj. g. Hęc locuti sū vobis vt i me pacē habeatis. Et lege sic: **Uel gaudiū meū. i. qd. tā ptuli eis p arrā. i. gratiā. m. Habeāt imple- tum: i. adeptōe glie. n. In semetipsis: no tm in aia: sed etiā in corpore redūdans z inūdans. Job. xix. d. Quē visu- rus sum ego ipse et no alii. Et qz dixerat: Serua eos: dicit causam. ppter quā digni sunt diligentia patris: quia propter sermonem eius odio habiti sunt. Et hoc est: **o. Ego dedi eis sermonē tuū. i. quod docui eos tibi placuit z tuū fuit. p. Et ideo mudo eos odio habuit. i. mūdant: z maxi- me iudei. Et loquit: vt dicit Aug. de futuris passionib? eoz z odiis. Et cur odio habuit: adhuc subdit: **q. Quia non sūt de mudo: quantū ad act? malos. r. Sic z ego no sū de mudo. i. de numero vel de cōsortio maloz. q. d. ideo eos odit: sic et me odio habuerūt. 5. xv. c. Si vos odit mudo scitote qz me porē vob odio habuit. Chryf. Cū p̄uosi facti psecutionē patimur a malis: ne anxietur neq. tristetur: Ta- lē em bz naturā: vbiq. odit parere assuevit apud p̄ncio- sos. Sz ne doleam. Hoc em p̄turis ē signū. Propterea chryf. ait: Si de mudo essetis: mudo qd suū erat diligeret. 5. xv. c. **Et alibi rursus**************

Euangelij scdm Johannem

Et alibi rursus: Luc. vi. d. Ut vobis cu benedixerint vobis homines. Et. s. vij. a. Non potest vos odisse mundus: me autem odit: qz ego testimo- niu perhibeo de illo. Sed etsi mundus eos odit: qz ego testimo- niu perhibeo de illo. Sed etsi mundus eos odit: qz ego testimo- niu perhibeo de illo.

Non rogo vt tollas eos de mundo: sed vt serues eos a malo. De mundo non sunt: sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate: sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum: ita et ego misi eos in mundum: et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tuum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint.

De mundo non sunt: sicut et ego non sum de mundo. Repetit eandem sententiam quam dixerat ad confirmationem: et vt ostendat amorem suum in commedatione eorum ad patrem. Et est sensus. Ad nihil aliud respiciunt nisi ad te: nihil commune ad terram habentes: celestis facti sunt ciues. Chrysostomus. Longa eorum componit laudationem: scilicet qz non sunt de mundo: et quonia ipse eos dedit: et quonia sermonem eius seruauerunt: et quonia propter eum odio habent. Itaque dicit: sicut: ne tumultueris: hoc enim non similitudinem parilitatis vel expressiois: sicut cum dicit in ipso et patre: sed dicit quadam conformitate imitationis: in qua tamen multa differentia est ad nos: qz ipse peccatus non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. i. Pet. ij. d. Quod autem dixerit: Serues eos a malo: exponit dicens: Sanctifica eos in veritate. Chrysostomus. Serua eos non solum de periculorum ereptione: sed de ea qz in fide permanetia. Idcirco et induxit: Sanctifica eos in veritate: tua. i. sanctos fac per spiritus donationem et recta dogmata: id est erudi eos et doce veritate: et firma eos in veritate audita. Et ne quis quereret de qua veritate dicit: subdit: Sermo tuus: id est doctrina qua docuit ex te: Veritas est: id est nullum mendacium est in eo: oino euenire oportet que dicta sunt in eo. Vel veritas est: non umbra: non typicum quid neqz corporeu. Hec veritas siue iste sermo sanctificat: id est purgat. Unde. s. xv. a. Vos mundi estis: propter sermonem quem locutus sum vobis. Et Eph. v. e. dicit de ecclesia: qz sanctificauit ea in verbo. Vel metipsum per ea vt ea alter: Sanctifica eos in veritate: predicanda. i. segrega eos ad veritatem predicandam: vel mundam: vel firmam. Segregatos enim oportet esse et mundatos et firmatos ad hoc vt veritas predicet. De segregatioe habet Act. xij. a. Segregate michi paulum et bar-nabam i opus ad quod assumpsi eos. Gal. j. c. Tu autem placuit et quod me segregauit de vtero matris mee: et vocauit per gratiam suam vt reuelaret filium suum in me: vt euangelicarem illum in gentibus: continuo non accipit carnem et sanguinem. De vtero matris debet dici: caror: segregari. i. a concupiscentia abstracti: vel ab amore carnali. Ps. Pater meus et mater mea dereliquerunt me. Eccl. xlvij. a. Quasi ad seps separatus a carne: sic dauid a filiis hominum. Vel Surrexit propheta in diebus dauid: quasi ad seps separatus a carne. Ideo Leuit. x. a. in die promotionis aaron: mortui sunt filij eius: i. signum quod debet in predicatore mori carnalis affectus. Sed e contrario dicit Eccl. xvj. a. In die ortus tui non est precisus vmbilicus tuus. Itaque sanctificatos. i. mundos et purgatos oportet esse predicatores: qz non est spectiosa laus in ore peccatoris. Eccl. xv. c. Esa. vj. c. Purgata sunt labia eius. Itaque sanctos: id est firmos oportet esse in veritate predicanda. In Eccl. vij. g. Mollis querere fieri iudex etc. Ideo ipsi sanctus in apostolis descendit in linguis igneis: vt scriberet se purgatos et fortificatos ad loquendum veritate. Eccl. ij. c. Filii hominis ne timeas eos neqz sermones eorum metuas. Et in eodem: Verba eorum ne timeas: et vultus eorum ne formides. Et idem dicit. iij. b. et iud. i. b. Et Esa. li. d. Quis tu vt timeas ab homine mortali? Dicit ergo: Sanctifica eos. i. firma: vel mundam: vel segrega: In veritate: predicanda: Et qua veritate: Sermo tuus. i. euangelij. In subdit: Sermo tuus veritas est. i. sine mendacij decepti-

Ps. 26.

Act. 2. a.

one. Un cu veritas sit in semo debemus illud nostris mendacis adulterari. Job. xij. a. Nunquid indiget deo nostro mendacio? si eos in mundum: Et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tuum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint.

Et ego misi eos in mundum: et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tuum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint.

Et ego misi eos in mundum: et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tuum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint.

Et ego misi eos in mundum: et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tuum: sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint.

35. q. 10. 11. De celestia cum matre

Ps. 4.

Ps. 11.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Sicut tu pater in me et ego in te: id est sunt vni suo mo. i. fide/expectatione/dilectione/spiritus sancti participatione: sic nos sumus vni nro modo. Act. iij. f. Multitudinis credentiu erat cor vnu et. Chrys. Sicut non certissime paritatis est sed vt omnib' possibile est: sicut cu dicit: Estote misericordes sicut et pater vester misericors est: Barth. v. g. et Luc. vi. f. **E**t ipsi in nobis vni sunt. q. d. vnum sunt: id est concordantes sint inuicem: vt sic nobis vni sint: qd alit fieri no potest: No em possunt nobis vni si inuicem discordauerint. Vel aliter conuina: vt sequens sit explanatio precedens. q. d. rogo vt vnum sint: id est concordantes: no in malo sed vt et ipsi in nobis vni sint. Chrys. Quid e in nobis: In fide q ad nos e et dilectione: **E**t mund' credat p eorum vnanimitate: **Q**uia tu me misisti. Hoc est qd dicit. s. xij. d. In hoc cognoscet omnes qz mei discipuli estis si dilectione habueritis ad inuicem. Sed qualiter huic credit mund' q a deo sit missus: Am pacis est deus. j. Cor. xij. g. Si seruauerit q didicerint a me: cognoscat ab auditorib' magister in discipulis: si vo altercent no dicet pacifici dei esse discipulos: No pacifici vo no cofitebunt missum a te. Ecce patet qualiter dñs semp intedit ostendere se esse ad patre eiusdem cordis. **E**t ego claritate sue: gloria: fm Chrys. qua tu dedisti mihi dedi eis: q. d. vt mundus credat per eos: dedi eis potestatem miracula faciendi et efficaciam docendi: qua et tu dedisti mihi: insup concordia amoris siue vnanimitate. Chrys. Gloria dicit ea que p signa et dogmata et vt vnanimes sint. hęc est gloria. f. vnanimitas: de qua subdit: **E**t sunt vni sicut et nos vnum sumus. Hęc gloria maior est signis et miraculis. Sic em et deū admiramur: qm no est pntio neq discordia apud natura illam diuina: et hęc est maxima gloria: ita et hi ait: ex vnitare efficiant clar. Sed qualiter patre petijt hoc eis dare: et ipse dicat hic se eis hac dare claritate? Solutio. Consolationis et cōdescensionis gra petijt fit. Qualiter autē dedit gloria in eis. f. existens et patre secū habens vt eos cōtineat: Et hoc est: **E**go in eis: p gratia eos vniens. Et ne insufficientē credant filii eos cōtinere: subdit: **E**t tu pater in me: p identitatem nature. Et ita pat est in eis: **E**t sunt cōsummati in vnum. Vel fm Chrys. Perfecti in vnu. i. vt sic p me et patre inhabitantes pfecti fiant in cōcordia. Supius em dicit: vt sint vni: sed hic plus dicit: **E**t sunt cōsummati siue pfecti in vnu: vt no solū habeat charitatē et cōcordia: sed pfectā habeat et cōtinuam et pfeuerantē. Et nota q ab hoc inchoauit sermonē. s. xij. d. Dādatū nouū do vobis vt diligatis inuicē. Et i h terminauit etiā s monē. s. xvj. g. Hęc locutus sum vobis vt in me pacē habeatis. In hoc etiā terminat istam orōnē ad patre. j. eodē: **E**t dilectio qua dilexisti me et ipse sit. Et in hoc dicit psumptionē et pfectionē. Hoc est qd dicit apłs Col. iij. c. Sup oia aut hęc charitatē habete: qd e viculū pfectionis. Et. j. Timoth. j. b. Finito pcepti est charitas. f. cōsummatio. **E**t vel vt cognoscat mundus per eoz vnanimitate: vt dicit e: **Q**uia tu me misisti. Hoc qd dixerat hic repetit: vt per repetitionem certissime ostendat q plus pot par apud homines q signa. **E**t vt cognoscat q dilexisti eos sicut et me dilexisti: in hoc qd eis spectale donū tuū dedisti. f. dilectiois. Vel **D**ilexisti eos sic et me dilexisti: quia sicut ego vni genitus flagellatus sum: ita et ipsi. Heb. xij. b. Flagellat omnē filium quem recipit. Hoc autē: sicut non dicit paritatem sed similitudinē quādam fm qd hominib' competit amari. Vel aliter legit ab illo loco fm Aug. **E**t mundus credat: qz tu me misisti. q. d. peto vt sint vnum per charitatē: et peto etiā vt mundus credat: id est vt ipsi habeant fidem. Dū dum enim hic dicit illos eosdē quos vniendos petiit: et vocat eos mundū: vel qrtum ad sta-

tum pteritū: vel quia sunt de mūdo: id est viuētes in hoc seculo. q. d. peto vt des eis charitatē et fidem. **E**t ego claritatem quā tu dedisti mihi dedi eis. q. d. pro eis vt homo rogo: et vt deus facio qd rogo. Claritatē/immortalitatis/dedi eis: id est dabo tecum vt deus: **E**t sunt vni in claritate: sicut supra in fide et charitate: Sicut et nos vnum sumus. Et p quem et ut vni de terminat dicens: **E**go in eis per gratia ad qd me misisti. **E**t tu in me: mundū recollans tibi p me. ij. Cor. v. d. In quo ostēdit se esse mediatorē: Neq em hoc ita dicitū est vt tanq pater non sit in nobis: aut nos in patre non simus: cū et in alio loco dixerit: Ad eum veniemus et mansionē apud eum faciemus. s. xij. c. Or ergo nūc ait: **E**go in eis et tu in me: ita dicitū est ex psona mediatoris: sicut et illud. j. Cor. iij. d. Vos charisti: charistus autē dei. Qd vo addidit: **E**t sunt cōsummati in vnum: ostēdit eo se pducere ad recōcillationē que fit p ipsū mediatorē vt perfecta beatitudine cui nihil tam possit adijci pfruemur. Un nota q supra dicit: vt sint vni: sed hic addit: **E**t sunt cōsummati in vnu: id est p charitatē. Vel ibi vnum: id est in nos qui sumus vere vni. j. Cor. vj. d. Qui adheret deo vnus spūs est cū eo. Sed qz ibi non solum erit pfecta vnio charitatis: sed et pfecta cognitio veritatis. Chrys. et Aug. **E**t cognoscat subdit. Vel vt cognoscat mundus: id est ipsi cōsummati de mūdo cognoscat ibi per specie/qd mō per fidem. Unde qd supra dicit: **E**t credat mundus: hic autē dicit vt cognoscat. Hic em credim: ibi cognoscem. j. Cor. xij. d. Videm nunc per speculū in enigmate: tunc autē facie ad faciem. Sap. xv. a. Nolle te sensus est cōsummatas. Cognoscat dicitū est qd credit nūc. f. **Q**uia tu me misisti. f. cognoscat ineffabile charitatē q me misisti. Un sequit: **E**t dilexisti eos sicut et me dilexisti. i. vt cōdiuiderē eis hęc reditāre quā mihi dedisti. Un Ro. viij. c. Heredes quidē dei coheredes autē charisti. Vel **D**ilexisti eos: qz in filio memoria etiā et diligit pater. **S**icut et me dilexisti: hō q equalit: hō em sic semp equalitē significat: sed qz me et illos vel ppter me illos: sic dicit. s. Sicut tu me misisti in mūdū: ita et ego misi eos. i. qz tu me misisti: misi illos. Ita et hic dicit: **D**ilexisti eos sicut me. i. ppter me siue qz me dilexisti. hō em mēbra filij nō diligit q diligit filij: et qz eos dilexisti: vel qz me dilexisti: ideo. **P**ater quos dedisti mihi cōsummādos. i. qz traxisti ad me. s. vj. e. Nemo venit ad me nisi p me traxerit illū. hō q filij nō trahat etiā sic pat: sicut dicit s. iij. c. Dia trahā ad me ipsum. Et. xv. c. Ego elegi vos de mundo: sed loquit in qrtum hō. Vel qz in patre est auctoritas principij. **V**olo vt vbi sum ego et illi sint mecum. q. d. dilexisti eos vt me recipere eos mecum: **E**t vbi sum ego: id est in celo/vbi in carne mox futurus sum. Vel hoc dicit: qz ita fruebat. Et habet sile. s. iij. b. Nemo ascendit in celū nisi q descendit de celo filij hominis q est in celo. Dicit em filij hominis esse i celo: vel ppter vnitare psonę in q de hō est: et hō de: vel qz ille hō fruebat: Vel pro certitudine dicit factū qd erat futurū de eo qrtū ad hoīem. Nec est mirū: qz et hoc etiā dicit apłs de mēbris suis ppter spet certitudinē. Epł. ij. g. Deus qui diues est i misericōdia ppter multā dilectionē q dilexit nos: et cū essemus mortui peccatis viuificauit nos i christo: cui grā suauit sumus: et suscitauit et cōsedere fecit in celestib' in christo iesu. Ita et hic dicit: **E**t vbi sum ego sum. i. in celo vbi morero fm formā serui. Vel vbi sum ego: fm deitare. Et nō querat vbi: qz vbiqz est deitas cū quo in bonus quisqz est est nō vbiqz sic ille: sic latroni dicit: **D**odie mecum eris i padiso et. Luc. xxij. f. Un et hō nō satis fuit dicere: **V**olo vt vbi sum ego et illi sint: s addidit: mecum: qz et miseri pnt esse vbi et ille. Un pē. Si ascēdero i celū tu illic es et. Qm quicūqz vbiqz fuerint

13

Euangelij scdm Johannem

¶ vbi cū fuerit: et ille ē: s̄ beati solj sūt cū illo: q̄ nō sūt beati nisi ex eo: cū illo: q̄ fructū illo: vidēt illū sicut ē. j. Joh. ij. a. Vbi aut nō cū illo sūt: et tñ vbi est: sūt. Et sumam⁹ qualescūq; de re visibili exemplū: q̄rū ad hoc: cecus etiā ibi sit vbi lux est: non est tamē ipse cū luce: sed absens est a p̄sen- ti: ita impius etiā esse nō possit vbi christ⁹ nō sit: tamē nō est cū ipso: nec boji etiā ita nūc sūt cū eo. f. p̄spe- ctem: et si sint aliquo modo cū eo. f. p̄ fidē. Et q̄ loquit de illa societate que est per speciem: aperit cū sub-

Matth. 11. d. Luc. 10. d.

2. Timoth. 4. b.

vt videant claritatem meam: quā dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste mund⁹ te non cognovit. Ego autē te cognovi: et hi cognoverunt: quia tu me misisti. Et notum feci eis

Et videat claritatem meam: vel gloriam meam: scdm Chryf. Eloquit de claritate qua de⁹ est: quā solt mūdo cor- de videbunt: Barth. v. a. Esa. xxvij. b. Tollitur impius rē. Mā in forma serui clarificata videbunt iudicantē boni r mali. Quā dedisti mihi: cum me genuisti. Chryf. dare dicit generare. Aug⁹. Ut videat: dixit: nō vt credat: qz fidei mer- ces est ista nō fides. Si em fides. Heb. xj. a. recte diffinita est cognitio rerū q̄ nō vident: cur nō merces fidei diffinita visio rerū q̄ creditē sperabant: Chryf. Cur non dixit: vt percipent claritatem vlt gloriā meā: sed vt videat vel cōsideret: Rndem⁹. Insinuat qz oīs requies illi⁹ vitē hęc ē: cōsiderare t̄ i fillū dei: hoc r glorificari facit: sicut r Paul⁹ dicit. ij. Cor. ij. d. Nos aut reuelata facie gloriā dei speculātes: in eandē imaginē trās formamur. Et videat dico claritatem meā: d. Dilexisti me ante cōstitutionē mūdi. In illo em dilexit nos ante cōstitutionē mūdi: r tūc p̄destinavit qd in fine futurū est mū- di. q. d. qz me diligis: caput diligis r mēbra mea q̄ p̄destinasti ad videndū gloriā meā. Vel sic lege: a. Ut videat clari- tatem meā quā dedisti mihi. i. gloriā equalitatis quā ego habeo a te p̄ generationē. Et videat: d. Quia dilexisti me rē. i. videat amorē quo ab eterno me amasti. i. videat sp̄m san- ctū. Vel a. Ut videat: delectabilē: b. Claritatem meā: id est me clarificatū fm boies: c. Quā dedisti mihi: boi: Quia sic dicit beatus Bern. plenū prozsus oīs suavitatis dulcedē ne videre boies boies p̄ditore. Esa. xxxij. c. Regē i decore suo videbunt. Et. b. Reuelabit glā dñi. Et. ij. c. Vox specula- torū tuorū leuauerit vocē ad p̄dicādū vel laudādū. Et q̄ merito vel q̄ fine: d. Oculo ad oculū videbūt. Eccl. xlij. c. Pulchri- tudinē candoris ei⁹ admirabilis oculus. Sequit: e. Pater iuste: qd dicit dicitur a nō credituris. q. d. dico vt credant: vt cognoscāt: vt videat: mūd⁹ em te nō cognouit. Vel sic cōtinua: Ideo hoc eis specialit volo r nō mūdo: qz bī soli de mūdo cognouerūt te: r nō mūdus. Pater iuste: quē null⁹ habet accusare. f. Mundus te: iustū: nō cog- nouit. Chryf. Quid sibi vult hoc: quā habet p̄sequētiā: Re- spōdem⁹. Quia dicebat iudei se deū scire: christū hō nescire: ideo ostendit neminē scire deū patrē nisi qui filiū cognouerit. Ipse em fil⁹ cognoscit patrē r nō illi. Unde dicit: g. Ego autē te cognoui. Barth. xj. d. Nemo nouit patrē nisi fili- us. h. Et hi p̄ me mediatorē: i. Cognouēte. Per hoc inq; cognouerūt te: k. Quia tu me misisti: in carnē. l. Et notū feci eis nomē tuū. i. qz pater eo: nā qz de⁹ est nouerāt. Notū autē feci p̄ fidē q̄ est ex auditu. m. Et dilectio q̄ dilexisti me: inq; sum hō. Vel: me: in mēbris: qz diligen- tur mēbra p̄p̄ eū. o. In ipis sit. i. vt grām habet in se r cō- cordiā. Iste em est effect⁹ dilectiōis dei ad nos. p. Et sic ego sum: in ipis: meis vt in templo: ideo habitē p̄ gratiā. Aug⁹. n. Et dilectio quā dilexisti me. Usitari⁹ diceret: dilectio q̄ dilexisti me. De greco aut h̄mōi locutio trāsila- ta ē. Sed sile est r latine: sicut dicim⁹: fidelē seruiturē seruiuit: strenuā militiā militauit. Et ap̄lus: Bonum certamē certauit. Quō aut dilectio qua dilexit pat̄ filiū est et in nobis: nisi qz mēbra eius sum⁹: r in illo diligimur cū ipse diligis tot⁹. i. caput r cor:

pus: Ideo subleuā: p. Et ego in ipis: tanq; diceret: qd ego sū r in ipis. In nobis em tanq; deus in tēplo suo: et aliē etiā tanq; caput i mēbris: qz r nos ipse sum⁹: cū fm boiem ei⁹ capitis corp⁹ sum⁹. Ipse em inq; hō homo caput est: Eph. j. d. Ipse dedit caput sup omnē ecclesiā.

Et notum faciam in vobis: quia dilexisti me in vobis: et ego in vobis. Et cum dixisset iesus: egressus est cum discipulis suis: trans torrentem cedron.

¶ Egressus est cū discipulis suis rē. Mō qz statim post hęc: sed qz non ante ista: vt dicit Aug⁹. Vel fm Chryf. Hęc locut⁹ est eis. Sed qd dicit o iohānes: nōne patri loq;bat r orabat: Prop̄ qd igif nō dicit qz cessas ab orōne venit illuc: Rndem⁹ mus: qm̄ orō nō fuit: sed loquela p̄pter discipulos facta. r Egressus ē cū discipulis suis trās torrentē cedron. i. cedroz. Et nota qz iesus venit i villā q̄ d̄r gessimant: q̄ est ad radicē mōtis oliueti: r ē trās torrentē cedrō. Cedrō autē gessimant⁹ ē pluralis greco: q̄ latine d̄r cedroz. Et d̄r torrens cedroz: p̄ multitudinē cedrozū circa illū locū. In libro. j. Dachab. xv. g. Bādauit ei edificare cedronē. Ibi dicit Elio. Rabani: qz cedrō vallis ē vel torrens iux̄ hierlm̄ ad orientālē plagā. Scdm̄ b̄ sic legit: s. Trans torrentē cedron. i. q̄ dicit cedron.

¶ Abi erat vortus. q. Hęc cum dixisset iesus: egressus est rē. Post verba debent sequi opera. Et nota quod dicitur. Egressus est cū discipulis suis: quia grece quitur pastorem. Iudic. ix. f. Dixit abimelech ad socios: qd me videritis facere cito facite: igif certatim ramos de ar- bouib⁹ p̄cidētes sequebant ducē. s. Trās torrentē cedrō vbi erat hort⁹. Volēs ire in hortū: p̄ quē paradīsus itelli- git: trāsit p̄ torrentē. i. p̄ tribulationē et crucē: quia hęc est via vñ martyres p̄transierūt. Et i. P̄s. Torrentē p̄trāsuit anima nostra rē. Esa. xxvij. d. Flagellū inudās cū transierit nō ve- niet sup nos. i. tribulatio dicit torrens: q̄ ad bonos: qz cū im- petu r cito trāsit p̄ eos: r q̄s ad momentū. Quo ad malos d̄r fluu⁹: qz perennis ē in abundātia. Esa. xxx. g. Erit transitus virgē fundat⁹: quia virga. i. p̄na q̄ transit in bonis fundat in malis. Uñ Esa. xxvij. d. Flagellū inudans cū trāsierit p̄ bo- nis: eritis in cōculcationē vos mali. Cedrō. i. cedroz. ab effectu: quia torrens tribulatiōis facit r nutrit cedros. i. odor- feros. Uñ de beato andrea cārat: Dillexit andrea dñs in odo- rem suauitatis: Et magn⁹ fuit odor dñi de beato laurentio: qui combussit antemurale suū: vt custodiret castrū anime sup: r bonū odorē carnis suaz sup ignē faceret dñi. Uñ. ij. Cor. ij. d. Deo autē gratias q̄ semp triumphat nos in christo iesu. i. fac triumphare in tribulationib⁹: r odorē nēticie sup mani- festat p̄ nos in omni loco: qz christi bonus odor sum⁹ deo. Et Bern. vij. d. Post diluuis odorat⁹ ē dñs odorē suauitatis de sacrificio noe. Irē tribulatio facit cedros. i. impuribiles p̄ san- ctimoniā: qz carnē arcet a putredine: sic virga expellit tineā r h̄mē de veste: Et sic myrrha fuit a corrupōe: vñ significat p̄ myrrhā. Cant. v. b. Dan⁹ meq; distillauerit myrrhā p̄mā. Prima myrrha ē martyrisca ē mortificatio penitentiā. Irē significat p̄ salē: q̄ arcet h̄mes r putredinē r ferocē: Ideo in oī sacrificio ponēdū ē sal: qz caro n̄ra nūq; est dñi sacrificio: nisi sit ibi salis incorruptio. Ro. xij. a. Obscuro vos vt exhibeatis corpa v̄ra rē. Eccl. xlij. c. Gelu sic salē effundet sup terrā. Irē tribulatio facit altos: qz sustinētes eleuat ad celum et ad deū. Greg⁹. Vala q̄ nos hic premis ad deū ire cōpellit. Dich. ij. c. Surgite r ite quia non habetis hic requiem. Bern. vij. c. Multiplicate s̄q; aque r eleuauerit arcā i sublimē a terra. Ad Torrens cedron: qd interpretatur: f. Bld. obumbratio cor: quia tribulatio vmbra culū est homini cōtra gēstium diu- ni furoris. Uñ P̄s. Obumbrasti sup caput meū in die belli.

Expo. Ca. XVIII

Abi erat vortus

Et gentes man

Dei alter

P. 111

Leuit. 1. b.

P. 117

* Abi erat vortus

Ubi. s. mas torrens i villa. s. gethsemani. **E**rat hortus i que introiuit ipse et discipuli ei. Aug. Hoc qd narrat dnm ingressum cum discipulis suis in hortu: non contnno factu est cu finita esset ei oratio: de cui s. b. h. s. h. c. u. dixisset: sed alia quedam sunt interposita q ab isto ppter missa apud alios euāgelistas leguntur. **C**hyf. S. qre dñs egressus e et introiuit in hortu: Rñdem. **D**edita nocte vadit et sumē pstrāit non fugiēdo mortē: s. p. perādo ad locū pdi. **R**ox cognitū venire abscondēs his q inst. diabant laborem: et ostendēs discipulis qm volūtarie venit ad mortē: qd maxie sufficiens erat solari eos. **U**n et i hortu qñ in carcere se pstruit. **C**hyf. Sed quō ausi sūt eū discipuli seq: Rñdem. **A** timore eos p verba eripuerat vt nō tradiderēt intrare de reliquo sed intrarēt i hortū. **S**ciebat aut. **C**hyf. Et nō audiēs hortu: occulta rē estimes: addit: **S**ciebat autē et iudas: sicut aliq discipuli. **U**bi tradebat eū. **I** q in ope traditiōis tam erat. **L**ocū illū. **E**t vñdescebat: **Q**uia frequē iesus uenerat illuc cū discipulis suis. **B**lo. **U**bi ipse lupus iudas. s. inf. oues locū pgnorauerat. **A**ug. **I**bi lupus ouina pelle pteat et inf. oues alto pñsamilias pñsilo toleratus vidit vbi ad tps exiguū dispgeret gregē infidijs appetendo pastorē. **C**hyf. **H**uc manifestum est q christus multotiens extra pnoctabat. **N**ō enī si domi degeret i heremū iudas isset. s. ad domū/putans eū illuc inuētre dormiētē. **M**ora q dicit frequē nō semel. **U**bi discipulis suis singularit. **U**luc i hortu. **C**hyf. **M**ultotiens cū eis uenerat singularit de necessarijs loquēs et q non erat fas audire alios. **F**acit autē b in montib et in hortis: maxime purū a tumultib inqres sp locū vt nō mēs eoz impediāt ab auditiōe. **E**t de h habet. s. x. g. **A**bijt iterū trās iordanē in eū locū vbi erat iohānes baptisā. **K**udas g scies locū. **U**bi accepisset cohortē a pñside. **C**ohors enī nō iudeoz s. militū. **C**hyf. **S**ed qñter suaserūt cohortē: Rñdem. **A**iri militē erat et pecuniā rū grā oīa facere meditātes: scdm illud **E**sa. i. f. **E**s vili gunt munera/sequunt retributiōes. **M** **E**t a pontificib. s. pncipib sacerdotū. **N** **E**t pharisais ministros iudeos. **O** **V**enit illuc cū laternis et facib: qz nox erat. **Q** **E**t armis. **S** **C**hyf. **P**ropt qd cū armis: **Q**uia formidāt eoz qd christū sequebant: ppterea et in tempesta nocte institerunt. **E**nī notādū qualē se munerūt: sicut dicit **A**ug. **A**pñside accepit cohortē tanq ad tenendū reū: seruato ordine legitime pñtis: vt nullus eis tenētib christū auderet resistere. **P**retē etiā tanta fuit manū gregata mistroz/et sic armata veniebat vt vt terreret vt etiā repugnaret si quisq christū defendere auderet. **I** **J**esus itaq sciens oīa q ventura erāt sup eū pcessit et dicit eis: quē queritis: **H**oc ē non a pparatiōe eoz expegaui ea discere: sed imprubare: vt q oīa sciuerat/hec ita dicebat et faciebat. **S** **P**rocessit: vt paratus mori. **E**sa. liij. c. **O**blat est: qz ipse voluit. i. x. d. **A**nimā meā pono. **E**t dicit eis: quē queritis: **N**ō ignorans qd velleret sed vt scirēt eū esse quē quebāt. **I**n b significat q nos debem nos offerre periculo et tribulatiōi nō bonoz. **U**n hic offert se: s. s. vj. b. ne fieret rex se abscondit. **V** **R**ñdest ei: iesū naqarenū. **E**x **P**atet q nō cognouerūt eum tunc. **C**hyf. **A**ides virtutē ei in expugnabilē in medio eoz existēs excepauit oculos eoz vt nō viderēt. **O** enī tenebrē causa nō erāt hmoi: idcauit euāgelista dices: qm lāpades habebāt. **S**z etiā lāpades nō essent/ā voce saltē poterāt cognosce/re: maxie iudas q fuerat cū eo pñue. **E**teni et ipse stabat cū eis et nihil plus sciebat eis: s. et cecidit cū eis resupin. **F**ecit autē h ielus: ostendēs qm nō solū compbēdere sed nec videre possūt

eum in medio eoz existentē sine eius pcessione. **E**t hoc etiam patet per hoc: qz multotiens alias miserūt compbēdere eum et nō valuerunt. vt. s. vj. f. et. x. g. **U**n manifestū est q et nūc volēs se dedit. **E**t dicit eis iesus: ego sum quem queritis: ecce nō abscondit se sed ostēdit. **U** **S**tabat autē et iudas qui tradebat eū cū ipis. **B**lo. **Q**ñ nesci facti eoz: s. vel pot. *** a** **U**bi erat hortus. **P**ost torrens tribulatiōis veniē ad hortū celestis amantat. **U**n **B**lo. **Q**ui in deserto tepat vicerat: **D**at. liij. b. **I**n hortu suos coronat. **U**n dicit la **tronē: Amen dico tibi/hodie mecum eris in paradiso: Luc. xliij. f. De cruce iuit latro ad paradisu: Hoc ē qd dicit hic p torrens ire ad hortū. Act. xliij. d. Per multas tribulationes et. **P**s. **T**rāsiuim p ignē aquā et. **E**sa. li. a. **D**onā desertū quasi delicias et solitudinē quasi hortū dñi. **D**esertū enim cōuertit dñs in paradisu ad quā inuitat sponsa. **C**ant. v. a. **V**eni in hortum meū soror mea sponsa. **I**ngredimur autem hortū illū duob modis. **I**n pñenti per sanctū desiderū et cōtemplationē: sicut apłs **P**hil. liij. d. **C**onuersatio nra in celis est. **P**ost hanc vitam per apertā visionē et fructiōnē. **D**atth. xxv. b. **I**ntra in gaudiū dñi tui. **C** **I**n quē introiuit ipse pñm. **D** **E**t discipuli ei postea. **D**ich. ij. d. **A**scendet iter pandens ante eos. **U**eb. vj. d. **U**bi pcursoz noster introiuit iesus fm ordinē melchisedech/pontifex fact in eter num. **I**re **U**eb. x. d. **H**abentes fiducia in introitu sanctorū in sanguine christi quā inuāuit nobis viam nouā et videntem. **E** **S**ciebat autē et iudas q tradebat eū locū. **D**iaabolus autē et mali hoies sciūt q boni pperāt ad paradisu. **S**z vñ de sciūt: **Q**uia frequē iesus uenerat illuc cū discipulis suis. **E**t h q boni frequē visitāt celū: scit q celestes sūt: **S**ic **A**uetudo ē q hoies vadūt et maxime i solē nitarit ad ciuitates suas vñ sunt oriūdi. **I**deo dicit **E**ol. liij. a. **S**i surrexerit cū chasto q surū sunt sapte et. **E**t nota q etiā iudas ē cum eis in uentu: qz inter filios iob puluātes as fuit et sathan: **J**ob. j. b. **P**er iudam enī qui interpret laudās vel glorificās/bene significat diabolus: in cuius persona dicitur **E**sa. x. c. **I**n fortitudine mea ego feci in sapientia mea intellexi. **I**pse vult prodere et capere christū i mēbris suis: et habet multos cōplices. **U**nde sequit: **K** **J**udas g cū accepisset cohortē a pñside/et a pontificib et pharisais ministros. s. famillā principū et platorū ecclesie et claustrallū q designant per pharisos. **O** **V**enit illuc: per tales insurgit diabolus ptra christū et mēbra eius. **P** **C**ū laternis et facib et armis. **Q**z trib modis impugnat diabolus bonos: **A**rmis indebite impugnatōis p potētā: **S**cdm illud **S**ap. ij. b. **O**primam paupem iustū et nō parcam viduē nec veterano/nec reueremur canos multi tempis: sit autē fortitudo nra lex iusticie: qd enī infirmū ē inutile iuenit. **C**ū laternis/ proditiōnū p dolositatem. **L**aterna enī dicit quasi lacerna. **C**ū facib/ p mali exēpli manifestatiōnē. **V**el arma pñent ad supbos: **S**cdm illud. **P**rouerb. xxij. a. **A**rma et gladius in vīs supbi. **L**aterna ad pspicitatē mundialē: quē est qñ lux et testa: qz fragilis ē et caduca licet et lucida. **I**re faces pñēt ad luxuriosos siue ad carnis pcupiscentiā. **V**el p ista tria notant tria q sunt in quolibet pctō: lux et ardo et defensio. **L**ucet enī et qñ respīdet anteq fiat: qñ. s. in delectatiōe placet. **S**ed ardet in opatiōe et cōburit hoīem. **S**ed defendit post ppetratio nē/ qñ excusat pctm. **P**s. **N**ō declines cor meū in sba mali. **I** **J**esus itaq sciēs oīa q ventura erāt sup eū pcessit. **S**ic iust puidēs aduersa vctura/vel tēpratiōes p prudētis occurrit p pñtiā/et offert se ad mala sustinēda per obediētis paratā. **U**n sequit: **E**t dicit ad eos quem **LL** * queritis. q. d. paratū sū**

Doraliter

P. 65

P. 140

Sobannem
...
Ca. xvij.
...
Et cum
...
Chyf.
...
Rñdem.
...
Aug.
...
Dich.
...
Job.
...
Esa.
...
Ps.
...
Luc.
...
Matth.
...
Marc.
...
Luca.
...
Ierem.
...
**Isa....
Ps.
...
**Luc....
Matth.
...
Marc.
...
Luca.
...
Ierem.
...
**Isa....
Ps.
...
**Luc....
Matth.
...
Marc.
...
Luca.********

Euangelij scdm Iohannem

Vel potius vt signo osculi est traderet: Dat. xxvj. e. Del fm. Chryf. h id die vt significaret qz iudas nesciebat est: s cu eis cecidit resupin. An sequit: a) Et g dixit eis/ego su: abierunt retro su. i. qst resiliert ab eo ad vocē territi. b) Et ceciderunt i terrā. Aug. Ubi nūc militū cobors z ministri dncipū z phariseoz: Ubi troz et munimē armoz: Mempeyna vox dicētis/ ego su: tantā turbam odīs ferocē/ armisqz terribilē sine telo vilo q/ cussit/repulit/strauit. Deus enī latebat in carne: et sempitern⁹ dicitur mēbris oc/cultabat humanis: vt lateris et facib⁹ querebat occidēdus a tenebris: Ego sum dicit/ z iplos detecit: Quid iudicatur⁹ faciet q iudicā⁹? h fecit: Quid regnatur⁹ poterit q moritur⁹? h potuit: Job. xxvj. v. Cū vix parā stilla fmonis ei⁹ audierim⁹ zc. c) Interū g i terrogauit eos: quē arit: Et bñ eū cognoscāt ne aberrēt i ei⁹ captione. d) Illi aut dixerūt: iesū naçarenū: sic pus. Chryf. e) de amētia: sbū ei⁹ misit eos resupinos/ z neqz ita pueri sūt tantā ei⁹ expti virtutē: sed rursus instant eisdem q pā. Quia igit q sua sunt oia cōpleuit/ vt puereret. f. eos tūc seipsum tradit. An sequit: e) Rñdit/ eis/ iesus: dixi vobis qz ego zc. Me qz enī dicat q ipse eos ad h induxit et qst coegit eos cape se/ occurrēs ei⁹ z manifestans se eis z in manib⁹ eoz se tradēs: ideo ostendit pus signa que sufficiētia erāt eos reuocare. Sed qz pmahebāt i malicia: itic tradidit se spum in manib⁹ eoz dicēs: f) Dixi vobis: qz ego sum iesus naçarenus. g) Si g me arit/ sinite hos abire. Chryf. Usqz ad vltimā horā dilectōis/ seruā ad discipulos demonstrat: sicut dicit. s. xij. a. In finē dilexit eos. Si enī mei idiger/ ait: nihil vob sit ad hos cōmune: Ecce enī meisū trado. Hoc ē qd. s. xv. dicit: Bon⁹ pastor aīam suā dat pro ouib⁹ suis. i. se exponit p eis ne occidant. h) Et impleret fmo quē dixit. s. xvij. c. i) Quia quos dedisti mihi nō pdidi ex eis quemqz. Perditiōe aut nō hāc dicebat chryf. que ē mortis/ sed illā eternā. Euāgelista hō etiā de pze senti morte id accepit. Vel sicut dicit Aug⁹: de pditiōe eter/ na pōt itelligi: qz si tūc morerent corpali/ pderet eos eterna/ liter: qz nōdū sic in eū credebāt quō credunt q nō pereunt. Et nota q. s. xvij. c. fit exceptio: Nemo ex eis perit nisi fili⁹ pditiōis: hic aut nō fit exceptio: qz loquit de illis q remanserāt. Vel qz dicit/ perdidit: vt notet q nec etiā iudā pdidit: sed se/ ipso perit. Hic intellige q tūc ceperunt eū z ligauerūt/ oscu/ lo recepto a pditore: sicut dicit alij euāgeliste. k) Simō g petr⁹ ardētior qteris discipulis: i) Habens gladiū eduxit eū: volēs liberare m̄gm suū. Sz quō fuit ita audax petr⁹: Confidebat in illa voce quā dixerat: qm nullus ex eis perit: et in his que iam facta erant: qz. i. plecti erāt in terram. m) Et abscidit ei⁹ auriculā dexterā. Chryf. Nō ina/ niter mihi videt auriculā dexterā expmere euāgelista: sed mi/ hi videt impetū significare apli in ipsum caput volētis pante re. Sed hic querit: quare nō compñederūt aplos cū eo neqz interciderūt/ z maxime petro irritate eos p ea q in seruū fecit: Quis igit eos detinuit: Null⁹ ali⁹ nisi illa fctus q plecti illos resupinos. Qd oñdēs euāgelista. f. q nō illoz meritis fuerit: sed eius. i. christi qui compñensus est virtutis z enūctationis iduxit vt sermo impleret quē dixit: Qm nullus ex eis perit. Sed itez querit/ qualis petr⁹ q iustus ē perā nō hie neqz duo vestimenta: Dat. x. b. gladiū habet: Ubi videt q eos bo/ stes formidās eū dudū prepauerat. Si hō dicit: qst qui sus/ sus erat alapam nō dare/ Dat. v. f. homicida fit: Rñdemus q maxime qdem se nō vlcsci iustus ē: hic autē nō seipsum vl/ cisebat sed m̄gm. Al. alit. Nōdū fuerāt pfecti apli neqz psū/

matl. Si hō vis videre petrū philosophantem/ videbis post hęc vulneratū z nō irritatū: Act. iij. infra mala patien/ tem z humilit ferentē. Et nota q sicut dicit altus euāgelista: Luc. xxij. e. dñs sanauit auriculā illi⁹ abscisam. Per h qui/ dem z virtutē suā reuelās/ z qz malefactorib⁹ bñfacere oportet oñdēs. An Dat. v. g. Bñfacite bis qui odefit vos. n) Erat aut nomen seruo malchus. Aug. Nomen istius ponit iste euāgelista qd ali⁹ tacuerūt: sicut z Lu/ cas ponit solus z Lu/ natione auriculę ei⁹. Chryf. Istū aut nō mine designat euan/ gelista: qz multū ma/ gnū fuit qd factū est miraculum: non est curauit solū/ sed qst inimicū qui sup eū venerat et paulopost etiā alapā datur⁹ ei erat: et qm sedauit bellū qd ex h petro et discipulis iminebat: Quia igit hoc ita magnū erat: pterea z nomē sanari posuit euāgelista: vt illis q tūc legerēt vt audirēt hoc liceret querere z inuestigare si demum ita vere facta sunt hec. o) Dicit g iesus petro: mitte gladiū tuū in va/ ginā: quasi nō ē opus defensionis sed pacitē. Et pmo ter/ ruit eū: sicut dicit alij euāgelista/ dices Dat. xxvj. e. Dis qui accepit gladiū gladi⁹ pibit: per mīnas seruoze ei⁹ humilia: qd et in lotura pedū fecit. s. xij. a. Nisi lauerō te/ nō habebis partē meā. Sed nō minis solū impetū ei⁹ detinet/ sed z aliqz sbis mitigat dices: p) Calicē passiois: q) Quē dedit mihi p/ nō vis vt bibā illū: Quasi cū resistis volūntati p/ris nō sapit ea que dei sūt. Chryf. Per h aut ostidit qm nō illoz mētis erat qd fiebat/ s sup pcessiois z paternę volūntatē. Et p h ostēdit etiā q deo non est ppari/ sed obediō: vsqz ad mortē pti. Aug. Qd sibi dicit datus a pze calicē passiois: hē qd dicit apls Roma. viij. f. Si de⁹ p nobis qz pira nos: qui filio p/rio nō pepit/ sed p nobis oib⁹ tradidit illū. Sed z filij etiā se tradidit. Ep. v. a. Chryf. dilexit nos z tradidit seipsum p nobis zc. r) Cohors aut/ gentiliū militū. s) Et mi/ bun⁹ qui pperat eis. Elo. Dos enī erat iudeus/ vt quē mor te dignū iudicaret/ vincitū pcedit traderet. t) Et ministri iudeoz: q additi erāt ppter fulcimetū/ comprehēderūt iesū. Dic aut ptermittit de osculo pditoris: de quo habet Dat. xxvj. e. u) Et ligauerūt eū: vt impleret illud E. liq. c. Sicut ouis ad occationē ducet zc. Solēt enī ligari i ton/ sura. Aug. Cōprehēderūt illū ad quē nō accesserūt: quoniam dies ille: illi hō

i petr⁹ habēs gladiū eduxit eū: m et pcussit pontificis seruū: et abscidit ei⁹ auriculā dexterā. n Erāt aut nomē suo malch⁹. o Dicit g iesus petro: Mitte gladiū tuū in vaginā. Calicē quē dedit mihi paf nō vis vt bibā illū: Cohors aut ē tribu nus et ministri iudeozū cōm/ prebēderūt iesū et ligauerūt eū:

* que querit. q. d. parat⁹ su. Ps. Parat⁹ cor meū deus parat⁹ cor meū zc. An nota qd sequit: a) Et g dixit eis ego su: abierūt retro su: qz qñ homo parat⁹ est sustinere iumas p chusto/ tūc magis vincit z hosti scidit i foveā quā fecit. Sequit: g) Si g me arit/ sinite hos abire. In b forma dat pzelat⁹ vt tpe psecutiōis se exponat p ouib⁹ suis: sic fecit brūs thomas cātuariēsis. s. x. b. Bon⁹ pastor animā suā ponit zc. Ecōtra Ezech. xij. a. Nō ascēditis ex aduerso. b) Et impleret sermo quē dixit: qz qd dedisti mihi nō pdidi ex eis quemqz. Felix pastor q sic sollicit⁹ de oi grege vt neminē pdat. k) Simō g petr⁹ habēs gla/ diū eduxit eū: Per quē designant quidā pzelari habētes celū nō fm scientiā: qui vidētēs christū capi i mēbris/ statim educūt gladiū excōmunicatiōis z amputāt subditis aurē dex/ terā. i. obediētā aliquātulā quā pā habebāt: Ideo o) Dy/ cit/ eis dñs: mitte gladiū tuū in vaginā. i. reuoca sentē/ tiā excōmunicatiōis suo tpe nō datā. An habet q dunt⁹ dixit dñs petro/ Dat. xxvj. e. Dis q accepit gladiū/ gladiū pbit. h) Iere. xl vij. s. Usqz quo pcederis mucro oñi/ vsqz nō q/ elcis/ ingredere in vaginam tuam/ refrigerare et sile. Ezech. xxj. g. Ducro mucro euagina te ad occidēdū lima te vt iter/

* fidas z fulgeas

Vertical text in the right margin, likely a commentary or gloss, partially obscured and difficult to read.

Dies ille illi ho teneb... pmaserunt. Nec audierit illd: Accedite ad eu z illumiamini. Sz cu comphederit: tuc lo gl' ab illo re-

Al. tait
L
E
S. 11. f.
15. 26. g.
rci. 14. f.
gl. 22. f.

Et adduxerunt eu ad anna pri-
mu. Erat enim socer caiphe q
erat pontifex ani illi. Erat au-
te caiphas q p siliu dederat iu-
deis: qz expedit vnu homine
mozi p p'plo. Sequebat autem
iesu simon petrus: et alii disci-
pulus. Discipulus aut ille erat
notus pontifici: z introiit cu te-
su i atriu pontifici. Petrus aut
stabat ad ostiu foris. Exiit
ergo discipulus alius q erat notus pon-

ad caipha. Sz ppter
qd ad ana: Chrys. P
De delectatione:
Blasaband enim in
bis q fiebat qsi tro-
pbeu statuertes. Vel
fm Aug. ponif ra-
tio i textu cu subdit:
b Erat eni vel
aut socer caiphe:
lo intelligedu e h fie-
ri caipha voluisse. c
Qui caiphas erat
pontifex ani illi.
Blo. Erat eni illo te-
pore duo pncipes sa-
cerdotu: vt Lucas. xxi. ak: Annas z caiphas: q vicissim anos
suos agebat: s tuc erat an caiphe: z volutate ei' pmu duct'
e iesus ad ana: si qz collega: s qz focer erat. i. no p iurisdicthe
sed p familiaritate. Bre alia ratio: qz dom' eoz sic erat posi-
te vt no deberet anas a traseunt' p'griri: qz turpe esset si do-
mu ane interposita p'eterissent. Bre caiphas voluit christu
pmo ad ana duci: vt minoris culpe videret: si alter' qz facer-
dotis d'anaret inia. d Erat aut caiphas q p siliu de-
derat iudeis. s. xi. f. Expediit vnu hoien mozi pro p'lo.
Chrys. Cur reminiscit euagelista p'betie caiphe: Rndem'.
An. p salute p'li hec fiebat: et tanta veritas e supabudatia
vt et iuimici ea p'gnent. Me eni vincula ei' audiens auditor
tumultuef: recoiuit p'betie illi: qm salus orbis terraz mozs
ei' fuit. e Sequebat aut ex deuotione: f Iesum si-
mon petrus: q ceteri amabat ardenti. g Et alii discipu-
lus. Aug. Quis na sit iste discipulus: no temere affirmadu e:
qz tacet: solet tn iste iohannes sic se significare. Chrys. Hic e
ille discipulus q scripsit hec: sed occultat se nunc eade de causa
q et. s. xii. c. qz magna narrat. f. qm oib' alijs excellentib' ipse
sequit. Ideo eti petrus sibi p'ponit i b vt vitet laxtatiā: sed et
suip' coact' e memisse nu: vt discas qm certi' alijs enarrat
ea q i atrio gesta s: qsi int' existes. Et vide qsi succidit p'ria
laude dicēs: h Discipulus aut ille erat notus pontifici
et introiit cu iesu. q. d. null' miref me: nec extollat si alijs
recedentib' et petro no intrate secut' su christu: no fuit hoc ex
virilitate vt forte mea: sed qz not' pontifici. Sed qm z petrus
intraffet vt qz si licuisset p ea q delnceps die indicauit: qz ab
ostiana introduct' e. i Petrus aut stabat ad ostiu fori.
Foris stabat qz negatur' erat. Chrys. Venisse illuc amoris:
no intrasse intro agonie fuit z timoris: Ho euagelista excusa-
do petrus die se intrasse: qz not' erat: ad significandu q no ideo
intrauit qz vtuosoz petro simplicit: sed petrus timidoz fuerat
qz ignor' erat. k Exiit ergo discipulus alius q erat no-
tus pontifici z dixit ostiari: vt introduceret petrum.
m Et illa introduxit petrus. Sz qre ipsemet no introduxit
s dixit ostiari: Rndem'. Christo adhebebat z se qbat eu: p
pterea mulier iussit introducere
illu. Sz qd sec' mulier: Ecce qd
sequit. n Dixit ergo pe-
tro ancilla ostiaria: nun-
quid z tu ex discipulis es ho-
minis istius: dic ille: no su.
Ecce pma petri negatio. Et no
ta qz die: Ho su discipulus. f. ei'.
Aug. Petrus negat christu: cu se
negat ei' discipulus: ita z nuc no
solu negat christu: qui dicit eu

no esse christu: s etiā q negat se christianu: Dns eni no dixit
petro: discipulus meu te negabis: s me negab. Chrys. Quid
dicit o petre: Mone pus dixisti: Qm et si oportuerit etiā me
aiam p te ponere: ponā. s. xii. d. Quid igit factu e: qm neg
ostiarie fers interrogatione: Nunquid eni miles erat qui inter-
rogabat: Nunquid
aliquis eoz qui deti-
nebant magistrum:
Sz ancilla erat ostia-
ria vltis z abiecta: et
neg' interrogatio erat
pauenda: Non eni
dixit seductoris z no
cul' discipulus es: s
homis hui': qd mi-
serentis magis z fle-
cretis ad misericōdā. f.
Illius siue compari-
tis erat. Sz nihil bo-
rum sustinuit petrus.
Doc autem q dicit
Nunquid z tu:
propterea dictu est:
Mar. 26. g.
Marci. 14. 5.
Luc. 22. f.

quia iohannes intus erat: ita mansuete loquebatur mulier.
Sed nihil horum sensit petrus neq in mentē suscepit neq p'z
mo neq secundo neq tertio: sed cum gallus canauit sensit se
errasse. Sz neq tuc donec christus asperit: et tuc fleuit ama-
re. Et ipse quidem stabat calefaciens se cu seruis pontificis:
christus autem detinebat intro ligatus. Hoc autem dicim'
non petrus accusantes: sed veritate eozu q a christo dicta sūt
ostēdes. o Stabat aut serui genitū: z ministri iudeoz
ad prunas. Et sudit causa: Quia frigus erat et cale-
faciebāt se. Aug. Non hyems erat: sed tū frigus erat: qd
sacet etiā equinoctio verno aliqū contingere. Frigus autē di-
cit euagelista: vt etiam notet qualitatem mentis eozum: id
est infidelitatem. p Erat autem cu eis z petrus stans
et calefaciens se: insensibilis ad ea que fiebant magistro q
intus detinebat: et forte vel non poterat vel non audebat in-
trare. Sed p'pter missio de petro: psequitur euagelista de his
que facta sunt circa iesum. r Pontifex ergo interro-
gabāt iesu de discipulis suis: id est quoz vel quēs ha-
beret discipulos. s Et de doctrina eius: id est que vel
qualis esset doctrina eius. Chrys. De nequitiā: cōtinue au-
diens eum in templo concionantē z palam docentem: nunc
vult discere: quia nullū crimen habebat ei' inferre. De disci-
pulis interrogabat fortassis vbi erant z cuius gratia eos col-
legit et quid volēs z in quibus. Hoc autem dicebat quasi se-
ditiosum z nouarū rerum factorem redarguere volens: et qsi
nullus alius ei attenderet nisi soli illi sui discipulus quos tanqz
collegiu aliqz pntiosū reputabat: qui latent prauā doctrinā
sectarent. Unde hoc
* fidas z fulgeas reuertere ad vaginam tuam. Sed dicunt
multi prelati illud dicit. xlvii. b. allegantes: Valedict' qui
prohibet gladium suū a sanguine. Sed ibi dicitur gladi' ver-
bum dei. Et De b. liij. c. Cuius est sermo dei zc. Deinde no-
ta moralit' qd inferius dicitur: l Dixit ostiari z intro-
duxit petrum zc. Non est mirū si christum negat in curia
qui introducit ab ancilla. Ingressus eni in atriu pontificis
est ingressus ad dignitates ecclesiasticas. Ancilla introdu-
cens est caro vel carnalis parentela: et qui sic per carnem in-
trant: fures sunt z latrones: vt dicitur. s. x. a. Qui non intrat
per ostium zc. Ipsi eni non per sanguinem christi quo limitū
debet esse ostium intrant: sed per sanguinē propriū: cum tū p-
cipiatur Exo. xij. d. qz postes lintantur sanguine agni. Et tō
quia male intrant: non est mirum si christum post introitū ne-
gant. Verū. Qui infidelit' intrat: quid nisi infidelit' agit: Ter-
autē negant sicut petrus. Primo dignitate sua oberrando:
Secundo molles z effeminatas psonas i ecclia collocādo. Car-
nales eni generāt quales z ipsi sunt. Unde. s. ij. a. Qd natū
est ex carne caro est. Tertio negant curā subdyoz negligēdo.
L 2 * Sequit: Ergo pliam

rogabat: Nunquid
aliquis eoz qui deti-
nebant magistrum:
Sz ancilla erat ostia-
ria vltis z abiecta: et
neg' interrogatio erat
pauenda: Non eni
dixit seductoris z no
cul' discipulus es: s
homis hui': qd mi-
serentis magis z fle-
cretis ad misericōdā. f.
Illius siue compari-
tis erat. Sz nihil bo-
rum sustinuit petrus.
Doc autem q dicit
Nunquid z tu:
propterea dictu est:
Mar. 26. g.
Marci. 14. 5.
Luc. 22. f.

B. 15. d.

Doraliter

Euangelij scdm Johannem

sectarent. Tñ uentēs: a. Rñdit ei iesus: ego palā locut' sū mūdō. Chryf. Mō discipulis singularit' in loco s. occulto. Tñ subdit: Ego semp docui in synagoga et in alijs ciuitatibus. Et in templo in hierusalem. Quō oēs iudei ueniūt. i. uenire solent. Et in occulto locut' sū nihil. Ad illud ē idē

Matth. 26. c. Luc. 22. c.

95. dñs. c. dñs. 2. q. 7. c. psumunt

Respōdit ei iesus: Ego palā locut' sū mūdō. Ego semper docui in synagoga et in templo quō oēs iudei ueniūt: et in occulto locut' sum nihil: Quid me interrogas? Interroga eos quō audierūt quōd locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quē dixerim ego. Hęc autē cū dixisset: vn' assistēs mīstroz/ dedit alapā iesu dicens: Sic rñdes pontifici: Rñdit ei iesus: Si male

cut' sum/ testimoniū phibe de malo: si autē bñ quid me cedis? q. d. si autē deliqui in uerbo/ demonstra in quo: si nō nō habes i aliquo repbendere me/ quid me cedis? Aug'. Quid ista rñsione uerū/ māsuert' iustit'?: De eo enī p̄dixerat p̄pha: Intēde p̄spere p̄cede et regna/ p̄t' uitate r māsuertudī nē r iusticiā. Si cogi

locut' sū/ testimoniū phibe de malo: si autē bñ/ qd me cedis? Et misit eū annas ligatū ad caiphā pontificē. Erat autē simon petr' stans r calefaciēs se. Dixērūt q̄ ei: Rñqd r tu ex discipulis ei' es: Negauit ille r dixit: Non sum. Dicit vnus ex seruis pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auriculā: Nonne ego te uidi in horto cum illo: pontificē: qz p̄nceps sacerdotū erat illo āno: et ad eū i p̄ncipio ducebāt: s̄m Dat. xxvi. f. Prius tñ ad ānā s̄m lo/ hannē: non qz collega/ sed qz focer ei' erat. Chryf. Hides iudiciū sine iudicio/ tumult' qdē plenū r turbationis r furoris et p̄fusōis. Interrogauit eū pontifex fraudulenter r dolose: rñdit chris' ex directo r ut oportebat: cōsequēs igit' erat aut redarguere aut acceptare qd dictū est. Sed hō non fit. Seru' autē alapā dedit: Ita non iudiciū erat: sed tyrannis r feditio. Deinde nō inueniētes qd plus: mittunt eū ligatū ad caiphā. Erat autē simon petr' r c. Dicit qz ānas misit iesū ad caiphā: redit ad locū narrationis ubi reliquerat petrus: ut explicet qd in domo ānē de trina petri negatiōe p̄ngerat. Unde dicit: Erat autē simon petr' stans r calefaciēs se/ in domo annē. Blo. Hoc et ante dixerat. s. eodē: sed q̄ securus sunt adiūgit. p̄ Dixērūt ergo ei/ qdā astātes: q̄ Rñqd r tu ex discipulis ei' es: Negauit ille r dixit: nō sū. Chryf. Pape quāto stupore detinebat petrus q̄ seruidus et furēs adductoqz iesu post tot neqz mouet de reliquo/ sed ad huc calefit: ut discas quantē est humanē naturē imbecillitas cū de' dereliquerat: unde r interrogat' secūdo negat. Deinde r dicit vn' ex seruis pontificis cognat' ei' i. illi' seruit: s̄m Qui' abscidit petrus auriculā: dolens eo qd factū est. Nonne ego te uidi i horto cū illo: s̄m neqz hōr' petrus in memoriā duxit eoz q̄ dicta sūt a chris':

neqz multa dilectio * Sequit' b. Ego palam locutus sum: non in angulis: c. mūdō. i. p̄cōdō: cōtra illos q̄ nolūt p̄dicare nisi clerici vel religiosi r boni. Tñ nota qz in hō dedit nobis formā/ ut non p̄dicem' in locis suspectis: sicut heretici. s̄m. c. Qui male agit odit lucē. Esa. xlv. d. Mō in abicōdito locut' sū r c. Itē in hō significat qz null' debet erubescere vel timere ueritatē p̄dicare quā credit: ideo signū cruc' i fronte facim'. Roma. i. b. Mō enī erubescō euāgelij. Sequit' b. Quid me infrogas: infroga eos q̄ audierūt r c. Iste pontifex nolebat hō scire nisi a chris'ito: sic multi dedignant' ab hoib' d' scere: oia uolētes inuenire/ qsi dñs debeat eis oia ispirare. s̄m dñs nō uult p̄ seip̄ū docere oia neqz p̄ āgelos s̄p hoies. Et b̄ p̄t' tres causas: q̄s dicit Aug'. in p̄ li. de doc. chri. Prima ē ne humana natura uilescat. Tñ dicit: Et poterat utiqz p̄ āgelū docere/ s̄ abiecta eēt humana p̄ditio r p̄ hoies de' s̄bū suū hoib' nolle mīstrare uideret. Scdm causā subdit. Quō enī uerū eēt qd dictū ē. i. Cor. i. q. d. Teplū dei scdm ē qd est: uos: si de' de humano tēplo suo respōsa non redderet: et torū qd discēdum hoib' tradidit uellet/ de celo atqz p̄ āgelos p̄sonaret: Itē qz causa ē ut ostēdat qz teplū dei uerē ē mīstrū hūana. Ter tiā subdit. Deinde ipsa charitas q̄ sibi hoies uicē nodo unitatis attingit/ non haberet aditū refundēdoz r cōmūcēdoz sibi uel animoz: si hoies p̄ hoies nihil dicerēt.

hil locut' ē in occulto/ eodē modo. s. q̄ illi estmabāt/ tanqz. s. feditioes facies/ ut palam loq̄ trepidās: sed tūc secreto loquebāt/ sicubi quē dicebant/ maiora erāt capacitate auditorum. Palam locut' sum/ quātū ad locū publicū r multitudinē auditorū: licet non palam quātū ad docendū modū/ vel quātū ad intelligentiā audientū. Tñ dicit Aug'. Ita intelligendū ē eū dixisse: Palā locut' sū. i. multis audierūtibus: nō qz q̄ dixit palā/ essent cognita turbis: qd enī dicebat/ et palā erat vno mō r alio mō nō erat palā. Palā erat/ qz mlti audiebāt: et rursus nō erat palā/ qz nō intelligebāt. Illud etiā qz discipulis seorsū loquebāt/ nō i occulto loquebāt cū plures eēt: cū scriptū sit: In ore duū u' trū testis stabit oē s̄bū: Deut. xix. d. Et maxime qz ad hō loquebāt pauis/ ut p̄ eos inotesceret multis et p̄dicaret in tectis: ut dicit Dat. x. c. Sic qz r palam loquebāt r nō palā. Itē dicit Harcl. iij. b. Ut uideres nō uideat r audieres nō audiat. Quid me interrogas? a quo ueritatē audire nō desideras. Interroga eos quō audierūt qd locut' sū ipsis: ecce hi sciūt qd dixerim ego. q. d. infroga magis eos de quoz dictis nō habes inuidiā. Et nota qz ita tēperauit respōsionē/ ut nec ueritatē taceret nec se defendere uideret. Chryf. b. Quid me infrogas: de doctrina mea. Infroga eos r c. etiā iuuiticos. Mō p̄sumentis sunt hęc uerba: sed confidentis in eoz q̄ dicta sūt ueritate. s. v. e. Sicut enī super' dicit: Si ego testimoniū phibeo de meip̄o/ testimoniū meū nō est uerū: Ita r nunc dicit: Quid me interrogas de discipulis meis: Mō credas mīst' hō infroga eos iuuiticos meos q̄ insidiant mīst'is: eos q̄ me ligauerūt: hi dicant. Itē enī est ueritatis inalterabilis demonstratio: cū hostes q̄s uocat in testes. Quid qz p̄nceps sacerdotū fecit/ cū p̄gruū esset ita admirari hāc inuestigationē: hōc qdē nō fecit ille: Sed/ Hęc cum dixisset iesus: vn' assistēs mīstroz dedit alapā iesu. Sic implet illud Chryf. iij. d. Dabit p̄ueniēti se maxillā/ saturabit opprobrijs. Dich. v. a. Percuēt maxillā iudicis israel. Et Esa. l. c. s̄m aliam s̄fam. Dorsū meū posuit ad flagella: r genas meas ad alapas. Et si bylla erythrea dicit de hō. In manib' infidelis ueniet: dabit deo alapas in cētis manib': ore expuent uenatos sputos. Dabit autē ad s̄bera simplicit' sanctū dorsū/ r colaphos accipiet tacet bit/ ne q̄s agnoscat qz s̄bū sit dei. Itē Job. xvi. b. Expobriātes percussit maxillā meā. Tñ seq̄ r de opprobrio. Dicit' sic rñdes pontifici: Chryf. Quid rñderat idēcēs? Mihil. Neqz enī tanqz refutās rñdere dixit qd me infrogas: s̄ omnē uolens tollere in deuotiōis materiā. Chryf. Quid hac alapa sulti' r in deuotiōis? hōreas celū/ excessū mentis patiaris fra in dñatoris lōganimitate r seruoium in deuotione. Sed quid fecit chris'/? potēs oia p̄cutere r dispergere alapā percussus? Magis loquē uerba humilia r potētia omnē feritātē illorū exoi' re. Unde sequit': Rñdit ei iesus: si male lo-

Ps. 44.

Matth. 1. 6. c. Marc. 14. c. Luc. 22. c.

Dorabit

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

neg multa dilectio quā illis p verba illa ostēderat: Si oportuerit me mori tecū etc. sed oīa timor eiecit et christū negavit. **Uñ sequit: a** Iterū g negavit petrus tertio. **b** Et statim gall' cātavit: secūdo fm Barcū. xliij. g. Aug'. Ecce cōpleta est p̄dictio christi et p̄senta est p̄sumptio petri. Sed querit: Cur oēs eū geliste ita p̄corditer petri negationē scripserit: Rūdem'. Nō discipulū accusantes sed erudire nos volentes: quantum malū est nō oīa deo p̄cedere: sed in seipso p̄fidere. Sz solet q̄ri: in q̄ loco petrus negaverit? Et ad h̄ p̄t dicit q̄ fm ordinē text' illi' videt trina negatio petri ichoata i atrio anngi et cōsumata in atrio caiphę. Scdm alios euangelistas q̄ nō faciūt mētionē de anna: videtur tota facta in atrio caiphę. Aug' in li. de p̄cor. euāg. et etiā sup illū locū asserit totā factam i atrio anngi: et q̄ dicta sūt inde post missū iesū ad caiphā recapitulādo dicta. **Baro'** in Dathbēu. et Beda in Lucā videntē velle q̄ petrus i atrio caiphę negaverit. **c** Adducit ergo iesū ab anna ad caiphā in p̄torio: qd̄ nihil aliud vult intelligi q̄ vbi p̄fes pilat' habitabat. Sed si ad caiphā: quō i p̄torio: Rūdem'. Foris ita aliq̄ causa vrgēte de domo anngi q̄ ad audiēdū iesū ambo cōueniant: caiphā p̄xit ad p̄toriu' p̄sidiis: et socero suo iesū reliq̄t audiēdū. Vel in domo caiphę pilat' p̄toriu' accepit: et tāta dom' ei' erat vt seorsum habitantē dñm suū: seorsū iudicē ferret pilatū. Al' verior ista ē fm grecū: **adducit ergo iesū a caipha:** ad quē ducit fuerat ab anna. **d** In p̄torio ad pilatū. Et ita ad tertiu' iudicē ducit. **e** Erat autē mane: tūc dū ducit ē ad pilatū. Chrys'. Anteq̄ gall' cantaret ad caiphā ducit: mane s̄o ad pilatū: per q̄ monstrat euāgelista qm̄ mediu' noctis totum a caipha interrogat' in nullo redarguit: ideo et misit eū pilato. Ea autē q̄ a caipha interrogata sūt tacet euāgelista iste: qz alij dixerūt: Et p̄sequit ea q̄ apud pilatū facta sūt. **f** Et iesū iudex q̄ ducebant iesū et accusatur' erāt eum. **g** Non introierūt in p̄toriu'. i. in habitaculū pilati: vt in locū iudicij. Et q̄re h̄: **h** Et nō p̄tamiarent' sed māducarēt pascha. i. mūdū māducarēt in festo paschali. Vel pascha. i. panis acymoz. Aug'. Quia dieb' acymoz p̄tamiatio erat illis i alienigenę habitaculū introire. **i** Impia cecitas: habitaculo p̄tamiarent' alieno et nō p̄tamiarent' scelere. p̄tio. Alienigenę iudicis p̄torio p̄tamiari metuebāt: et fratris innocētis sanguinem fundere non timebant. Chrys'. Intuere iudeorum derisibilitatem: comprehendentes innocētē et arma portātes in p̄torio: non ingrediunt' vt non contaminarentur ait. Et nimirū: Ne mihi q̄ inq̄natio ē ascēdere iudicij. i. locū iudicij: Undicā dant q̄ iusticiā faciūt. Sed q̄ decimabāt menthā et anethū: Dat. xliij. c. occisionē meditantē in iuste: non extimabāt ex hoc contaminari: iudicium vero. i. p̄toriu' ascendent' cōtaminare seipso putabāt. Sed qd̄ est qd̄ dicit: Sed māducarēt pascha. Ipse em̄ ante vnā diē id fecerāt. Respondem'. Aut totū festū dicit pascha: aut illi tunc faciebant pascha. Christus s̄o ante vnā diē id fecit: obseruās suā occisionē pasceue. i. sextę septe: qm̄ verus fiebat pascha. Hic loq̄ videt Chrys'. fm opinionē grecoz. Sed sup Dathbēu dicit plane: qz christus suo tpe fecit pascha: sed illi q̄ oīa audebant suo tpe nō fecerūt: sed intēti captiōni christi in crastinū facere reseruauerūt. **i** Exiit ergo pilat' ad eos foras: qz nolebāt intrare ad eū: christus autē erat i p̄torio. **k** Et dixit: quā accusationē asserit aduersus hoīem hūc: quē iudicatis reū mortis: Chrys'. Vide q̄lit pilat' nō est particeps liuoris eoz. Aldēs enī eum ligatū et a tot ductū: non

estimabat eos habere redargutionē inalterabilē accusatiōis aduersus christū: sed interrogat quā accusatiōne asseris aduersus hoīem hūc: incōueniēs qd̄ esse dicens iudiciū eos rapuisse: supplicij s̄o sine iudicio p̄cedere illi. **h** Rūderūt et dixerūt ei: si nō esset hic malefactor: non tibi tradidissē eū. **i** Ecce cōtribabant accusatiōne: nō exp̄mebāt aliqd̄ mali: qz nesciebant aliqūā directā accusatiōne. **m** **P**ilatus ergo eis pilatus: qz videbat qz invidia tradiderunt eū: et qz nō iuste posset eū cōdēnare. **n** **A**ccipite eū vos et fm legē vram etc. q. d. si vos accusatis eū de pctō legi: vel qz se filiu' dei fecit: vt qz dicit: possū destruere templum del. s. ij. d. iudicate eum fm legem vestrām: quia de hoc nō intromitto me. **o** **D**ixerūt g ei iudex: nobis nō licet interficere quenq̄. Contra Exo. xxij. c. Daleficos non patieris viuere. Et Numeri. xxxj. b. Cur feminas reseruasti. Et Deut. xliij. b. p̄cipif ne parcāt malefactorib': p̄sertim seducētib' a deo suo: qlem christū esse putabāt. Rūdem' fm Aug'. Hoc dicit p̄pter diei festi sanctitatē quā celebrare iam ceperāt: propter quē etiā de ingressu p̄torij p̄tamiari metuebāt. Itē Chrys'. Hoc dicit fm tps pasche. Quē enī interficēbāt mōstrat stephan' ab eis lapidatus: Act. viij. g. **q** **E**t sermo iesu impleret. i. et sic impler' ē sermo iesu. **r** **Q**uē dixit. i. p̄dixit: vt eū a iudeis traditū gētes interficerēt. Bar. xx. c. et Barc. x. c. Et tradēt eū gentib' ad illudendū et flagellandū et crucifigendū. **s** **S**ignificās q̄ morte esset moritur'. Aug'. Nō qz morte crucis hic velle intelligi: sed qz eū iudei gentibus essent tradituri. Vel aliter. **p** **N**obis nō licet interficere quenq̄: pro h̄ scelere. i. pro crimine lege maiestatis: qz negat tributa dari cesari et v̄rpat sibi regnū dicens se regē. Uñ p hoc volebant innuere qz morte turpissimā deberet mori. i. crucifigi. Uñ dicit: **Nobis nō licet etc.** q. d. hoc excedit potestātē n̄ram. **Nobis enī nō licet eū crucifigere pro tāto scelere: sed p̄tinet ad maiorē p̄tatem.** **q** **E**t sermo iesu impleret quē dixit significans q̄ morte esset moritur'. i. morte crucis. s. xij. c. Ego si exaltat' fuero a tra etc. Chrys'. Crucifigi eū cupiebāt: vt et modo mortis diffamēt eū: sicut dicitur Sap. ij. d. Dorte turpissima p̄dem nem' eum. Hic autē intelligēdū est qz accusauerūt eum: sicut dicit Luc. xxij. a. de duob': qz phiberet tributa dari cesari: et qz diceret se christū regem. Et ideo dixerūt: **p** **N**obis nō licet interficere quenq̄. i. nō fm n̄ram legē peccauit: sed cōmune est crimen in impatorem: ideo nō debet iudicari fm nostram legem: id est lapidari: sed fm romanoz morem pro crimine lese maiestatis: puniri: id est crucifigi. **g** **I**ntroiuit ergo iterū in p̄torio pilat': qz noluerūt eū iudei recipere vt iudicārēt fm legem suam: intrat vt adhuc causam discutat: et si possit eū liberet. **v** **E**t vocauit iesū: et dixit ei: tu es rex iudeoz: Glo. sup Dathbēu. xxvij. Primam accusatiōne nullā reputauit: qz forte audierat iesū dixisse: **R**ed dicit q̄ sunt cesaris cesari: Dat. xxij. c. Chrys'. Sed de alia q̄ rit tanq̄ timēs periclitari: si nō inq̄reret diligētē de crimine lege maiestatis. **x** **R**ūdit iesus: a temetipso hoc dicit an alij tibi dixerūt de me: Aug'. Sciebat vtiqz dñs et qd̄ inq̄ravit ipse: et qd̄ r̄sur' erat ille: sed tñ dicit voluit nō vt sciret: s̄ vt scriberet qd̄ nos scire voluit. Chrys'. Nō ignorās christ' interrogat: s̄ volēs a pilato iudeos accusari: qd̄ et factū est. Uñ sequit: **y** **R**ūdit pilat': nūquid ego iudeus sum: vt h̄ a me dixerim sic iudei: q. d. a me non dixi s̄ a iudeis accepti: q̄ tō tradidit te mihi. Et h̄: **z** **B**ens tua et

a caipha in atrio

Matth. 27. b. Marc. 15. a. Luc. 23. a.

22 3 Pontifices iul. i.

Euangelij scdm Iohannem

¶ pōtīfices tui. i. mīnores & maiores: **¶** Tradiderūt te mīhi dicētes te dicere q̄ rex sis: **¶** oportet q̄ te interrogare: **¶** Quid fecisti: q. d. ex q̄ te tradiderūt mīhi: mei officij ē grēre causā hui⁹: **¶** Quid s̄ fecisti. i. i q̄ peccasti vt te traderēt mīhi. **¶** Vel sic: **¶** Quid fecisti: q. d. te tradiderūt mīhi obijcītes p̄ crimīe q̄ te dī-

B

keris regē esse: qd si non est: quid & aliud fecisti: **¶** Rndit iesus. **¶** Chrys. Ad hanc q̄stionē: quid fecisti: nihil rñdit: s̄ ad p̄mā: qz de h̄ mari me pilat⁹ scire dēsi- derabat. s. de regno e⁹. **¶** Tñ dicit: **¶** Regnū meū nō ē de hoc mūdo: et qd formidauerat Interim pilat⁹ dissoluit. s. tyrānidis suspi- cionē. q. d. i. rex qdē sū: s̄ nō talis q̄lē su-

fices tui tradiderunt te mīhi: **¶** Quid fecisti: Rndit iesus: **¶** Regnū meū nō ē de h̄ mūdo: **¶** Si ex h̄ mūdo eēt regnū meū: mīstri mei vtiqz decerta- rēt vt n̄ traderer iudeis. **¶** Nūc autē regnū meū nō ē hinc. **¶** Dixit itaqz ei pilat⁹: Ergo rex es tu: Rndit iesus: Tu dicis qz rex sū ego. **¶** Ego i hoc nat⁹ sū: **¶** Et ad h̄ veni i mūdū vt testi- moniū p̄hibeā v̄ritati. **¶** Dis-

putas. q. **¶** Veritati. i. mībi qui sum v̄ritas. s. xij. a. Ego sum via veritas & vita: ego testimoniū p̄hibeo de me. **¶** Vel Veritati. i. patri siue p̄missis eius: quia p̄dico factū qd̄ pa- ter in p̄phetis p̄misit futurū de me. s. xvij. c. Sermo i⁹ v̄ri- tas est. Sed qz nō omniū est fides: addit: **¶** Omnis q̄ est ex veritate. i. q̄ est ex deo patre: vel qui amat veritatē. **¶** **¶** Audit vocē meā. **¶** Dicit ei pilat⁹: Quid ē veritas: Et cū h̄ dixisset iterū exiit ad iudeos: **¶** Et dicit eis: Ego nullā inuenio i eo causā. **¶** Est autem cōsuetudo vt vnū dimittam vobis in pascha: **¶** Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum: **¶** Clamaue- runt rursus omnes dicētes: **¶** Non hūc sed barrabā: **¶** Erat autem barrabas latro.

¶ rōtatione

spicatis: s̄ multo clarior. **¶** Et p̄ h̄ ostēdit q̄ nullū ab eo factū est malū. **¶** Et p̄ h̄ etiā qd̄ subdit: **¶** Ego i hoc nat⁹ sū. **¶** Qui em̄ in h̄a natiuitate ē nullū malū opat⁹ ē. **¶** Et sic simul rñdet etiā ad q̄stionem quā fecerat pilatus: **¶** Quid fecisti: q. d. nihil mali feci. **¶** Sic q̄ chris̄ rñdes: **¶** Regnū meū nō est de hoc mūdo. **¶** s̄ satisfacit desiderio petentis: aufert suspicionē ty- rānidis. **¶** Itē innuit suā deitātē: et q̄ non ē pur⁹ hō: s̄ de⁹ & dei fili⁹: et ostēdit regni sui incorruptibilitatē. **¶** **¶** Si ex hoc mūdo esset regnū meū: mīstri mei vtiqz decertarēt vt nō traderer iudeis. **¶** Chrys. **¶** Nūc ostēdit regni terreni imbecillitatē: qm̄ i mīstris habet fortitudinē: **¶** Regnū vero su- pernū sufficiens est sibi ipsi: nullo indigēs mīstro. **¶** **¶** Nunc autē apparet ex h̄ q̄ nullus defendit me: q̄ h̄ **¶** Regnū me- um nō est hinc. **¶** Chrys. **¶** Ex h̄ heretici accipiētes occasiōes alienū eē chris̄tū a cōp̄ercio mūdi: autē. **¶** Quid igit ē dīc. s. j. a. **¶** In p̄p̄ta venit: et sui cū non receperūt: **¶** Et ibidē. **¶** Dia p̄ ip- sū facta sūt. **¶** Sicut q̄ cū dicit. s. xvij. c. **¶** Non sūt de mūdo h̄: sic ego nō sum de mūdo h̄: sensus ē. i. nō sūt mūdānis dediti: si- cut nec ego: vel tendūt ad incorruptibilē et celestē habitatio- nē: sicut ego: Ita et hīc: **¶** Regnū meū nō est hinc. i. non ē humanū neqz corruptibile. **¶** Nō enī h̄ dicit mūdū p̄uās a sua p̄uidētia & p̄sistētia siue dñatōe. **¶** Vel si exponat de regno il- lo p̄senti & sp̄iali: qd̄ regnat p̄ fidē & fidelit̄: sic exponitur. **¶** **¶** Regnū meū. i. credētes i me: in q̄b⁹ rex & dñs sū. **¶** **¶** Nō est de hoc mūdo. i. mūdānis nō heredo. **¶** Nō dicit: nō est i h̄ mūdo: s̄ ex h̄ mūdo: qz in mūdo exulant. s. xvij. c. **¶** Nō sunt de mūdo: sic ego nō sū de mūdo. **¶** Et. s. xv. c. **¶** De mundo non estis: s̄ ego elegi vos de mūdo. **¶** **¶** Si ex hoc mūdo esset regnū meū: mīstri rē. q. d. p̄ patiētā ostēdunt fideles esse de regno meo: sicut aliq̄ ostēdūt regnū suū p̄ violētā & vindic- tam. **¶** **¶** Nūc autē regnū meū nō est hinc. **¶** Nō dicit h̄ s̄ hinc: qz fideles in mūdo sūt: sed non de mūdo. **¶** **¶** Dixit itaqz ei pilat⁹: ergo rex es tu: ex quo regnū tuū est alibi. **¶** **¶** Rndit iesus: tu dicis qz rex sū ego. **¶** Aug⁹. **¶** Nō dicit: **¶** Rex sū ego: nō qz se regē cōfiteri timuit: sed tu dicis quia rex sū ego. **¶** Ita enī libratū ē vt neqz se regē neger. **¶** Rex enī est cui⁹ regnū nō est de h̄ mūdo: neqz regē talē se esse fateatur cui⁹ regnū putaret de h̄ mūdo. **¶** Talē quippe sentiebat pilatus cū dicebat: **¶** Ergo rex es tu. **¶** Cui rñsū ē: **¶** Tu dicis: ac si diceret: carnalis carnalit̄ dicit. **¶** Tñ excludēs qd̄ de regno car- nali intelligat: subdit: **¶** **¶** Ego i hoc nat⁹ sū. i. ad h̄: non in hoc. i. in hac re nat⁹ sū: vt intelligat de eterna natiuitate: sed in hoc. i. ad hanc rem: non est ambiguum vt intelligat de tpali natiuitate: de q̄ subdit: **¶** **¶** Et ad hoc veni i mūdū. q. d. p̄ h̄ nat⁹ siue incarnat⁹ veni in mūdum: **¶** **¶** Et testimoniū p̄hibeā v̄ritati. q. d. veni vt doceā v̄ritatē nō vt regnū temporale vsurpē & grā terrenā dñationē: vt tu

cat. **¶** Et est sensus: q̄ donatē chris̄to: credit in chris̄tū. **¶** Vel fm̄ Chrys. **¶** **¶** Tu dicis qz rex sū: et ita est: qz i m̄ **¶** Ego i hoc generat⁹ sū: ab eterno. q. d. regnū & dñationē ab ei- nō accepi p̄ generationē. **¶** Chrys. **¶** Si igit rex generat⁹ ē: ergo nihil accipiens de noyo habet regnū. **¶** Cū igit audieris: **¶** De- dit filio vitam habere: et h̄mōl. s. v. e. nihil aliud q̄ genera- tionē estima. **¶** **¶** Et ad hoc: id est p̄ter hoc. **¶** **¶** Veni in mūdum: fm̄ hominē. **¶** **¶** Et testimoniū p̄hibeā v̄ritati. i. vt hoc ipsum dicam & doceam et suadeā omnib⁹. **¶** **¶** Et omnis qui est ex veritate audit vocem meā: id est si quis est verax & v̄ritatē diligit: audit oīno mei. **¶** Per hoc autē attrahit pilatum: & suadet fieri eorum quē dēcuntur auditorē. **¶** Ita deniqz & eū cepit his verbis: vt quereret: quid est veritas: **¶** Unde sequitur: **¶** **¶** Dicit ei pilat⁹: quid est veritas: **¶** Et cū hoc dixisset iterū exiit ad iudeos. **¶** Aug⁹. **¶** Non expectat responsum quēstionis quā fecerat: quid ē veritas: ne mora fieret. **¶** Subito em̄ vt estimo venit in eius mentem consuetudo quia vnus per pascha posset dimitti. **¶** Chrys. **¶** Sciebat quidē q̄ id̄gebat mora interrogatio facta de diffinitione v̄ritatis: oportebat autē eum eripere ab im- petu iudeorum: idcirco omīssa quēstione ad id qd̄ propera- bat insistat. **¶** **¶** Exiit ad iudeos: de p̄torio. **¶** **¶** Et di- xit eis: ego nullā inuenio i eo causā: mortis. **¶** Chrys. **¶** Intuere qualiter sapienter allegat pro eo. **¶** Nō enim dixit: qz peccauit et dignus est morte: donatē eum de festo: sed primū eum eruens a causa omni: tunc rogat ex superabundanti: et si nollent vt innocentē dimittere: saltē vt obnoxii⁹ donarēt re- pōn. **¶** Ideoqz et induxit: **¶** **¶** Est autem consuetudo vt vnū dimittam vobis i pascha. **¶** Aug⁹. **¶** Quia in pascha a serul- tute liberati sūt: **¶** Exo. xij. i pascha cō- suetudo dimittendi fuit eis. **¶** Chrys. **¶** Deinde hortatur dicit: **¶** **¶** Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum. **¶** Aug⁹. **¶** Non potuit euelli a corde ei⁹ iesum esse regem iudeorum: sicut & in scribendo titulum iesu: tanq̄ ipsa veritas hoc ei fixerit de qua quid esset interrogauit. **¶** **¶** Clamauerunt rursus omēs di- cētes: non hūc: dimittas seti barrabam. **¶** Rursus hoc dicit: quia prius clamauerant accusando: **¶** Si non esset hic malefactor: **¶** Vel: **¶** Rursus: quia forte vocem iteraue- rant eandem. **¶** **¶** Erat autem barrabas latro: sicut dicitur Luc. xxij. c. **¶** Qui propter seditionē quandā factam in ciuitate & homicidium missus in carcerem erat. **¶** Et nota q̄ dicitur vel barrabas: id est filius magistri: vel barrabas: id est filius patris: sed cōmuni⁹ dicit barrabas.

¶ Omnis q̄ est ex veritate. i. q̄ est ex deo patre: vel qui amat veritatē. **¶** **¶** Audit vocē meā. i. credit in me q̄ sum v̄ritas. s. vij. f. **¶** Qui ex deo ē s̄ba de⁹ au- dit. **¶** Eccl. ij. d. **¶** Qui bona audit cū oī cō- cupicētia sapientiā. **¶** Vel sic. **¶** **¶** Qui ē ex veritate. **¶** Aug⁹. i. cui a veritate do- natū est. i. a me. **¶** **¶** Audit vocē me- am. i. credit in me. **¶** In q̄ cōuēdat grā: qz fm̄ positum vo-

cat. **¶** Et est sensus: q̄ donatē chris̄to: credit in chris̄tū. **¶** Vel fm̄ Chrys. **¶** **¶** Tu dicis qz rex sū: et ita est: qz i m̄ **¶** Ego i hoc generat⁹ sū: ab eterno. q. d. regnū & dñationē ab ei- nō accepi p̄ generationē. **¶** Chrys. **¶** Si igit rex generat⁹ ē: ergo nihil accipiens de noyo habet regnū. **¶** Cū igit audieris: **¶** De- dit filio vitam habere: et h̄mōl. s. v. e. nihil aliud q̄ genera- tionē estima. **¶** **¶** Et ad hoc: id est p̄ter hoc. **¶** **¶** Veni in mūdum: fm̄ hominē. **¶** **¶** Et testimoniū p̄hibeā v̄ritati. i. vt hoc ipsum dicam & doceam et suadeā omnib⁹. **¶** **¶** Et omnis qui est ex veritate audit vocem meā: id est si quis est verax & v̄ritatē diligit: audit oīno mei. **¶** Per hoc autē attrahit pilatum: & suadet fieri eorum quē dēcuntur auditorē. **¶** Ita deniqz & eū cepit his verbis: vt quereret: quid est veritas: **¶** Unde sequitur: **¶** **¶** Dicit ei pilat⁹: quid est veritas: **¶** Et cū hoc dixisset iterū exiit ad iudeos. **¶** Aug⁹. **¶** Non expectat responsum quēstionis quā fecerat: quid ē veritas: ne mora fieret. **¶** Subito em̄ vt estimo venit in eius mentem consuetudo quia vnus per pascha posset dimitti. **¶** Chrys. **¶** Sciebat quidē q̄ id̄gebat mora interrogatio facta de diffinitione v̄ritatis: oportebat autē eum eripere ab im- petu iudeorum: idcirco omīssa quēstione ad id qd̄ propera- bat insistat. **¶** **¶** Exiit ad iudeos: de p̄torio. **¶** **¶** Et di- xit eis: ego nullā inuenio i eo causā: mortis. **¶** Chrys. **¶** Intuere qualiter sapienter allegat pro eo. **¶** Nō enim dixit: qz peccauit et dignus est morte: donatē eum de festo: sed primū eum eruens a causa omni: tunc rogat ex superabundanti: et si nollent vt innocentē dimittere: saltē vt obnoxii⁹ donarēt re- pōn. **¶** Ideoqz et induxit: **¶** **¶** Est autem consuetudo vt vnū dimittam vobis i pascha. **¶** Aug⁹. **¶** Quia in pascha a serul- tute liberati sūt: **¶** Exo. xij. i pascha cō- suetudo dimittendi fuit eis. **¶** Chrys. **¶** Deinde hortatur dicit: **¶** **¶** Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum. **¶** Aug⁹. **¶** Non potuit euelli a corde ei⁹ iesum esse regem iudeorum: sicut & in scribendo titulum iesu: tanq̄ ipsa veritas hoc ei fixerit de qua quid esset interrogauit. **¶** **¶** Clamauerunt rursus omēs di- cētes: non hūc: dimittas seti barrabam. **¶** Rursus hoc dicit: quia prius clamauerant accusando: **¶** Si non esset hic malefactor: **¶** Vel: **¶** Rursus: quia forte vocem iteraue- rant eandem. **¶** **¶** Erat autem barrabas latro: sicut dicitur Luc. xxij. c. **¶** Qui propter seditionē quandā factam in ciuitate & homicidium missus in carcerem erat. **¶** Et nota q̄ dicitur vel barrabas: id est filius magistri: vel barrabas: id est filius patris: sed cōmuni⁹ dicit barrabas.

¶ Tunc ergo apprehendit

¶ Quid fecisti: q. d. ex q̄ te tradiderūt mīhi: mei officij ē grēre causā hui⁹: **¶** Quid s̄ fecisti. i. i q̄ peccasti vt te traderēt mīhi. **¶** Vel sic: **¶** Quid fecisti: q. d. te tradiderūt mīhi obijcītes p̄ crimīe q̄ te dī-

Quinc apprehedit pilat' (Expo. Capl. XIX. iesu' zc. Nota q' plura pterit iohanes q' alij euageli- sic dicunt: vt illud: Qui pilat' audito q' galile' eet mi- sit eu ad herode: z cu' dñs nollet ei rñdere: idutu' eu veste alba z illusu' in ea remisit ad pilatu': Luc'. xxiij. a. Sed q' narrat iste euagelista exponam'. Dic' eni' a' **T**uc ergo: postq' audiu' q' instant petebant barraba. b' **A**pprehedit pilat' ie sum z flagellauit / p milites: qz enim verbis laborauerat vt eripet christu' z no potuit: modo temptat eu liberare flagel- lis. Un' Chryf. Flagellauit eu pilat' for- tassit absoluer' eu volens: z mitigat iudai cu' zelu': quia eni' per poza eu no saluauit: ideo nuc flagellauit: et si q' facta sut a mi- litib' dissimulat. s. eblamyde z coronā cir- cūponere / vt eoz mollat irā: p'pterea z coronatū eduxit eu ad eos: vt putū qd a militib' factū erat in eu videtes / paulu- lū respiraret a passione tre suz z inuidi' et euomat venenu'. Et nota q' dicit / flagel- lauit / p'mittēdo vel etiā iubēdo: vt dicit Aug'. In h' aut' impletū ē illud qd dicit p' Ps. Cōgregata sūt sup me flagella z ig- norauit causā. Itē Ps. Ego i flagella pa- tus sū. Et illud: Et fui flagellat' tota die z castigatio mea i maturinis. Itē Aug'. Implet qd de se p'dixit / Dat. xx. c. **D**ā- det eu ad flagellādū. Occultata potētia cōmēdat patiētia: q' martyres ifor: manf. Hanc eni' fuit eu adduct' ē ad p'roziū: vt dicit. s. xviij. e. Et Esa. liij. b. Disciplina pac' nre sup eu. Et. l. c. Dorū meū posul ad flagella z genas meas ad alapas. Per- q's aut' flagellauit s' dicit: **E**t milites plectētes. i. puniētes. Et sic **D**e plectētes coronā. i. cōponētes. **D**e spinis. i. de lunc' ma- rinis acut' z ad modū spinay pūgūtulis / imposuēit capiti ei'. Primū habuit penā et dolorē. s. flagellatio: secundū ha- buit penā p' spinis z derisionē p' corona: tertiu' habuit solū de- risionē z ludibriū: de q' subdit: **E**t veste purpurea. i. si- mili purpurg. Un' Dat. xxvij. c. habet: Vestē coccinea. **H** Circūdedit eu. Blo. irrisorie: qz se regē dicebat eē. Pur- pura eni' signū est regis: vt dicit. j. **D**achab. viij. Un' in alto euagelista dicit: q' posuerūt i manu ei' arūdinē loco sceptri: vt i trib' signis regalib' illuderēt ei: in corona / in purpura / in sceptro. Et tūc adimpletū est illud Cant'. iij. d. Egredimini et videte regē salomonē in diademate q' coronauit eum ma- sua. i. synagoga: qz de salomone ad isram nō pōt intelligi: quia nō legitur q' fuerit coronat': sed inuenc' in glon. iij. Regl. i. e. **E**t veniebāt milites. i. accedebāt: **K** Ad eu' z di- cebāt: aue rex iudeoz: nō solū signis: s' p' b'is illudētes. **I** Et dabāt ei alapas / vel palmas / i. signū q' p' fatuo rege eu habebāt: sicut solent fatui cedi alapis. Et in h' implet' illud **T**hren. iij. d. Dabit pcutiēti se maxillā. Aug'. **D**abant ei alapas. Sic i plebant q' de se p'dixerat christ': sic martyres infor: manf ad oia aduersa pferēda: sic paulisper occultata tre- mēda potētia cōmēdabat p' imitāda patiētia. **M** Exiuit iterū pilat' foras: extra p'roziū. s. vt saltē modo post flagel- la et ludib' ita p'ntari cessent ab eo. Et idē qd pus allegauit / ite- rū allegat. s. eius innocentia: Un' sequit': **E**t dicit eis: ecce adduco vobis eu' foras vt cognoscat' / vos ipsi qz nullā inuenio in eo causā / mori. q. d. iam examina- ui eu int': volo q' vt z vos sciat' exteri'. Et qz sciebat eoz in- uidia nō parcere in occitē: voluit eos z flagellis ei' opprobrijs saltē satiare z sedare: ideo sequit': **E**xiuit q' iesus por- tans spineā coronā in capite. Aug'. **N**ō clarus impe- rio sed plen' opprobrio. **T**hren. iij. d. Saturabit' opprobrijs. **P** Et purpureū vestimētū / in coepe. Cant'. iij. d. Egredimini et videte regē zc. **Q** Et dicit eis / pilatus: Ecce

hō / qui se regē dicit vt dicit'. q. d. sufficiat vobis pro tali ver- bo talis contumelia z afflictio. Ecce inqt homo flagellatus et despectus. q. d. iam parcite / etsi non sit innocēs / tñ qz satis pu- nitus. **U** sic. **E**cce homo. Aug'. q. d. si regi inuidetis / iam parcite quia delectū videtis: Flagellat' est / spints coronat' ē / ludib' / iosa veste amict' ē / amarit' cōul- t'is illustus ē / alapis cesus ē / seruet ignomi- nia / frigeat iuidia: s' si frigeat / iardescit pot' et increpat. **U** sic. **E**cce hō / de q' nescitis ne rex fiat. q. d. patet q' nō potest esse rex vt dicitis: qui sic vt homo flagel- latur vitis. Et nota q' in hoc q' dicit: **E**cce homo / significat' q' hominis est pati non delinari. Et tunc impletum est illud: **J**ob. v. b. Homo nascit' ad laborē: qz tūc erat i agonia passiois: et aut' ad volatu': qd fuit in die ascensiois. **P** s. Homo na- tus est in ea / z ipse fundauit eā altissim'. q. d. homo ē z de'. **I**tem Esa. xij. c. Pre- ciosior erit vir auro z homo mūdo obri- go. **I**tem Esa. ij. d. Quiescite ab homi- ne cuius spiritus zc. **D**icit. xvij. scdm aliā litteram. Homo est quis cognoscer' illum: **E**t cum ergo vidissent eu' pontifices: quozum p'cepto addu- ctus erat. **E**t ministri iudeoz qui eu' ligatum adduxerant: ex visu eius non cōpassi sed magis instigati: scdm illud **S**ap. ij. c. **B**rauis est nobis etiam ad vi- dendum. **C**lamabant dicētes: crucifige crucifige eu'. In itinera- tione notatur seruo: occidēdi. **S**ap. ij. d. **D**orte turpissima zc. **D**icere. xj. d. **D**it- tam' lignū i panē ei' zc. **E**t dicit' clama- bāt: vt nō solū iteratioe s' clamore vince- rent. In q' adimpletū ē **P** s. **A**peruerūt

Capitulum. XIX.

Tunc ergo apphēdit pilat' iesu' z flagellauit:

Et milites plectentes coronā de spinis imposuerunt capiti ei': et veste purpurea circūderunt eu': et veniebāt ad eu' et dicebāt: Aue rex iudeoz. **E**t dabant ei alapas. **E**xiuit iterū pilat' foras: et dicit eis: Ecce adduco vobis eu' foras vt cognoscat' qz nullā inue- nio i eo causā. **E**xiuit q' iesus portans spineā coronā: et pur- pureū vestimētū: et dicit eis: Ecce hō. **C**um q' vidissent eu' pontifices et ministri clama- bāt dicentes: Crucifige cruci- fige eu'. **D**icit eis pilat': Acci- pite eu' vos z crucifigite. **E**gō eni' nō inuenio i eo causā. **R**ē- sponderūt ei iudei: **N**os legē habem' z fm legē debet mori:

super me os suum. Et **T**hren. iij. e. **A**peruerunt super me os suum omnes inimici. Et Esa. v. b. **E**xpectauit vt faceret iudi- cium / absoluendo me. s. et ecce iniquitas: z iustitiam / et ecce cla- mor. **I**bi **I**nterlin'. **C**rucifige crucifige eum. **I**tem **D**icere. xj. c. **O**liuā vberē / pulchra / fructifera / speciosam vocauit dñs no- mē tuū: ad vocē loquelē grād' exarsit ignis i ea. Et xij. c. **F**acta ē mihi hereditas mea qñ leo in silua: dedit p'ra me vocē: idē odit eā. **D**icit eis pilat': qz sic instabāt vt cruci- figeret: **A**ccipite eu' vos z crucifigite. Et dicit hoc ironice. q. d. facin' est h' facere: et vos q' soletis talia facere / facte si vult'. **U**nde h' dicit: nō volēs vt occiderēt s' p'fūdēs eos: Un' subdit: **E**go eni' nō inuenio i eo causā / quare mori debeat. **C**hryf. **V**idēs pilat' oia ianē fieri / ait: **A**ccipite eu' vos z crucifigite. Un' manifestū est q' etiā prio- ra p'cessit sup illoz isantā. s. flagellari z illudi. **E**go eni' / ait / nullā causā inuenio i eo. **U**nde p' q' z q' d' excusat eum / iudei: s' canes nihil hoz i verēditiā puerit. **E**t eni' h' qd dicit: **A**ccipite z crucifigite / execrantis x' b'ū ē z ad rē illicitā impelle- tis qñ cū ironia. **R**ñdēt ei iudei: nos legē habem' zc. **C**hryf. **I**psi qdē adduxerāt eu' vt cū p'fūditi iudicio dā- naret: p'ntit aut' p'raritū a iudicio. s' p'fūditi eu' absolui magis: **D**einde qz cōfusi sūt: **N**os aut' legē habem' z fm legē debet mori: qz filiū dei se fecit. i. finxit vt dixit mē dicit. q. d. blasphem' ē et pseudo p'pha. Un' dicit: fm legē **L**eu'it. xxiij. c. de blasphemio. Aug'. **E**cce alia maior inui- dia: qz parua videbat' illicita affectio regni: ideo imponūt ei q' faciat se filiū dei: et tñ vtrūq' erat christ' / z rex / z filius dei. **I**tem nota q' in pncipio voluerunt eum iudicari fm legē pro- p' cō legis: sed crucifigi fm romanoz morē pro crimine lese maiestatis. Sed quia pilatus accusationē illā repulit: ideo ad legē redeit hic / dicētes: **N**os legē habem' zc. **C**hryf. **Q**ualit' igit' dicēte iudice: **A**ccipite eu' vos: et fm legē vestrā iudicate. s. xviij. f. respondistis: **N**obis non licet interficere quenq': hic aut' ad legē v'zaz p'fugit: **E**t vide accusationē eoz.

Ps. 86.

Ps. 21.

22 4 3 Quia filii dei

Vertical text on the left margin, including names like 'Iohannem' and other marginal notes.

Quia filij dei aiur se fecit. Hoc igit dic mibi: crime est ea que filij dei sunt agentem dicere seipsum filium esse dei: Quid igit egit pilatus? Timuit. Quid chrisus? Siluit. An seqt. b

Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magister timuit: pro impositumitate eorum: quia post verba suasionis et flagella per quod cre-

B

in adhuc sequebatur: timuit ergo magis: sed nondum pensavit: ut dicit Interlium. Vel melius secundum Chrysostomum. Audies ab eis pilatus: quoniam filium dei seipsum fecit: timuit et formidavit: ne forte verum esset quod dicebatur: et videbatur sibi quod iniqua agerent contra eum: unde et timebat favere eis in hoc: ipsi vero iudex quasi hoc et per verba et per signa novaverat. quod esset filius dei: non horruerunt neque timuerunt: sed interficiunt: gentilis autem timuit. Item pilatus timuit: quia cor cepit ei dicere quod revera erat filius dei. Item de pilato professione habet in altercatione simonis et petri coram Nerone: quoniam petrus dixit ad Nerone: Si vis scire bone imperator que gesta sunt in iudaea de iesu: accipe litteras a pontio pilato missas ad claudium. Exemplum autem epistolae erat. Pontius pilatus: claudio suo salutem. Super accidit quod ego perhibui iudex per invidiam se suosque posteros crudeli perditione punisse. Denique cum permissu patris eorum haberetur: quod illis de eorum mitteret de celo sanctum suum: quod eorum rex merito diceret: et hunc permissit per virginem missurum ad fratas. Item itaque me per se iudexa hebreorum de eum misisset: et vidisset eum cecus illuminasse: leprosos mundasse: paraliticos curasse: dignos ab hominibus fugasse: mortuos etiam suscitasse: impassive veteris ambulasse siccis pedibus super vndas maris: et multa alia mirabilia fecisse: cum omni populus iudeorum hunc dei filium diceret: invidiam contra eum passi sunt principes sacerdotum et tenuerunt eum et tradiderunt eum mihi: et alia post alia mihi mentes de eo dixerunt eum magister et per legem eorum agere: ego autem credidi ita esse et flagellatum tradidi illi arbitrio eorum. Illi autem crucifixerunt eum et sepulcro eum custodes adhibuerunt: ille vero militibus meis custodientibus tertio die resurrexit. Item autem exarsit invidia eorum ut daret pecuniam dicens: dicitur quod discipuli eius eorum ipsi rapuerunt. Sed cum accepisset pecuniam: quod factum fuerat tacere non potuerunt: nam et illi testati sunt se vidisse et a iudeis pecuniam accepisse. Hoc ideo ingressi: ne quis aliter mentis et estimer credendum esse mendaciam iudeorum. c. Et ingressus est proterum iterum ut secretum inquireret ab eo. d. Et dicit ad iesum: vni es tu? Chrysostomus. Non ultra interrogat eum sicut prius: quid fecisti: sed timore percellus desuper facit interrogationem. q. d. si tu es christus dic. Iesus autem responsus non dedit ei. Et quare non respondit? Passio eius impediret. Item ne pilati peritiam aggravaret si eum postea traderet. Item ut omnem mansuetudinem ostenderet: ut prophetas de se dictas impleret. Tunc enim impletum est illud Threnorum. iij. c. Ex ore altissimi non egredient neque bona neque mala. Esa. liij. c. Quasi agnus coram tondente se obmutescet. Mathe. xj. d. Ego quasi agnus mansuetus qui ducitur ad victimam. Chrysostomus. ponit duas rationes huius. Una que tam dicta est. i. ut impleret illam prophetiam Esa. liij. c. Non aperuit os suum in humilitate sua: iudicium eius sublatum est. Alia: quia pilatus ut non rideret meruit: quia prius quod dixerat et riderat de hoc. s. xvij. g. Ego in h. i. in regno natus: et ad h. veni in mundum: et quoniam regnum meum non est hinc. Debent igit eum omnino eripere et iudex resistere: hoc non fecit: ideo responsione indignus fuit. f. Dicit ergo ei pilatus: mihi non loqueri: nescis quia potestatem habeo crucifigere te. i. crucifigendi te per me vel ministros vel per sententiam. g. Et potestatem habeo dimittere te. i. dimittere. Chrysostomus. Videt quod et seipsum preconderat pilatus. Si enim in tormento positus est: quare nullam causam in eo inveniens non absolvit: Quia igit et adversus se sententiam protulit: et

23. q. 1. c. ad culpam

Epistola pilati ad claudium de morte christi

de potestate etiam se iactavit: ideo b. Responsum iesus: non haberes potestatem adversum me ullam. i. quantum ad carnem. Responsum tibi esset datum desuper: In quo humiliat eius iactantiam de potestate: et ostendit quod mors eius non est secundum aliorum mortem per quod: qui velint: nolint mori: sed sua voluntate et dei ordinatione. Et quia pilatus se preconderat: dicit: Potestatem habeo etc. ideo subdit: I

reum qui me tradidit tibi: magister peccatum habet. Exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit: contra tradit cesari. Pilatus autem cum audisset hos sermones:

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

statu non datur: sed permittit. Roma. xlij. a. Non est potestas nisi a deo. Sed ne quia dixit ei datum: credas a crimine erutum: subdit: Propterea qui me tradidit tibi: magister peccatum habet. q. d. tibi a deo datum est h. i. processum: non preceptum: sed suavitate iudiciorum abuteris potestate: et deo tu peccas: sed ipsi magister: ita oportet supplere. Vel sic. n. Responsum tibi esset datum desuper. i. a superioribus. i. a cesare. q. d. et timore h. facis superioribus: et ideo magister peccatum quod qui tradidit me tibi. i. iudeorum et pontificum: vel quod iudas traditor. Aug. Dat' peccatum est iudex qui tradidit eum iudicando: quod pilato qui exercet potestatem metuendo: non in pilato sine peccato. n. Exinde. i. ex illo tempore. Vel secundum Aug. Exinde. i. ex hac causa. i. ne hiet peccatum occidendo innocentes: et si minus illis invidis: o. Querebat pilatus dimittere eum. Aug. Non quod tunc permissum querebat: sed si prius volebat: modo querebat et per laborabat. Chrysostomus. Stupefecit christus: pilatus per hec verba: et magnam tribuit excusationem non occidendi se: unde querebat amplius eum absolvi. p. Iudei autem: contra clamabant dicentes: si hunc dimittis non es amicus cesaris. Chrysostomus. Obstruunt precedentibus accusationibus ad publicum crimine reducunt sermonem. q. Dis enim qui se regem facit: tradit cesari. Quia enim crimina sua legi adduceres nihil profecerunt: ad fornicatas leges romanas pervertunt maliciose. Aug. Super legem suam posuerit secundum quam deberet mori: quia filius dei se fecit: sed quia legem gentis alienam non timet: sed magister timet occidere filium dei: terrerit eum a cesare quem non potest ut auctorem potestatis sue premnere.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostratos: hebraice autem gabbatha.

Vertical text in the right margin, likely a commentary or continuation of the text, partially obscured and difficult to read due to the angle and fading of the page.

locū determinauit / sic determinat feriam & horam / subdens: a Erat autē pasceue pasche / sexta feria i festo pascha...

rel. 15. b. ucl. 23. c.

ib. 27. d. rel. 15. b. ucl. 23. d.

or. 5. b.

qz i ea pparabāt necessaria sabbato: sicut i deserto dupli pcepit colligere māna: Exo. xvj. c. Sed qrit de h qd dicit q ho...

Aug. Darū duarū solutionū hui' diffi- cillīs qstionis eligat lector quā velit: vel si aliq potuerint iue- niri / cumulat' euan- gelicē veritat' stan- tia defendet.

Et dicit iudeis: ecce rex v'. Vult adhuc eos flectere p pgnā ei' ad misericordiā: vñ dicit: tanq' scrutatur' & examiat' christū / sed nō erat hęc ei' intētio: nullā enī fecit scruta- tionē: sed ostēdit eū / existimās mouēdos eos ad cōpassionem...

clingerēt: Molebāt em̄ eū crucifiger e iudci: vt sic imunes vl- derent a scelere. Unde. s. xvij. f. M obis non licet interficere quemqz rē. Aug. Et nota q timore tradidit eū pilat'...

Erāt autē pasceue pasche / hō- ra qsi sexta: et dicit iudeis: Ec- ce rex vester. Illi autē clāma- bāt: Tolle tolle crucifige eū. Dicit eis pilat': Regē vestrū crucifigā: Rōndērūt pōntifices: Nō habem' regē nisi cesarē. Tūc g tradidit eis illū vt crucifigeret. Susceperūt aut iesū / et eduxerūt eū. Et baiulans sibi crucē / exiuit i eū qui dicit caluarie locū / hebraice ce aut golgatha / vbi crucifi- xerunt eum: et cū eo alios du- os hinc et hinc / mediū aut iesū.

portauit: Sen. xxi. b. Et impletum est illud Esa. xxi. f. Da- bo clauem dauid super humerum eius. Et Esa. ix. b. Factus est principatus eius super humerum eius. Exiuit ex- tra ciuitatem: q In eum qui dicitur caluarie locū: id est decollatorum. Caluarie autē dicebatur: quia ibi decal- uabantur capita damnatorū: Caluarie enim ad litterā dicit os captis a carne nudatum / sicut dicit Hiero. Sed sicut Amb. i epi- stola ad Roma. sic dicitur: A caluarie adq' ibi sepulti. Hiero' autē super Mattheum. xvij. hōt improbat: quia adam legitur sepultus iuxta hebron: Josue. xiiij. d. Hebraice aut golgatha. Hiero'. Golgatha est syrū: et interpretatur locus caluarie. Nota q caluaries proprie ē hominis viuū: caluarie mortuū. Item dicit Hiero'. Tradit' iudex q in B lo- co immolatus sit aries pro isaac: Sen. xxi. c. Quidam aiunt adam ibi mortuum esse & sepultum: et iesum in lo- co vbi mors regnauit / illic & tropheū statuisse: Etenī trophe- um exiuit portans: id est crucem suam aduersus mortis tyrā- nidē. Et sicut victores / ita et ipse in humeris portauit victo- rię notam: id est signum: qd enī et si alta mente hoc agebant iudei. Item nota q in hoc q exiuit in caluariam / impletum est illud Numeri. xix. a. de vitula rufa que ducebatur extra castra. Et illud. iij. Reg. ij. d. Ascende calue. Per helleum em̄ designabatur christus in caluarie passur'. Ideo et psalmi plures intitulantur pro filiis chore. Aug. super hunc locum Baiulans sibi crucem exiuit rē. dicit. Grande specta- culum: sed si spectat impietas / grande ludibriū: si pietas / grā- de mysteriū: si spectet impietas / grāde ignominie documen- tum: si pietas / grande fidei munimentū: si spectet impietas / rē- det regem pro virga regni lignum sui portare supplicij: si pte- ras videt regem batulantem lignum ad semetipsum figendū qd fixurus fuerat in frontibus regum: in eo spernendus ocu- lis impiorum / in quo erant gloriatura corda sanctorum. De- curro enim paulo: Tibi absit gloriari nisi in cruce domini no- stri iesu christi: Gal. vj. d. ipsam crucē suam suo gestans hu- mero cōmendabat: et lucerne arsure que sub modio ponenda non erat candelabrum ferebat: Matth. v. b. et Luc. xii. c. Nemo accendit lucernam. s. Ubi crucifixerunt eum: milites facto: iudei lingua & voto. Et cū eo alios du- os / qui latrones erant: vt dicit aliq euāgelistę. v. Hinc et hinc / medium autem iesum. Chryf. Crucifigūt eū cum latronibus / inuiti in hoc prophetiā implentes. Que enī cōiutantes inferebāt: hęc veritati conferēbāt: vt discas quā- ta est eius virtus. Pregdixerat em̄ hoc propheta: Quorū cū...

5. 18. g.

Iniquis reputat' ē

Iniquis reputatus est: Esa. liij. d. Hoc autem procurauit etiam diabolus: quia inter latrones coumbzare uoluit quod fiebat: sed non ualuit: nam crucifixi sunt tres: claruit uero solus Iesus. a. Scripsit autem et titulum pilati et posuit super crucem in tabula quadam. Crux enim non habebat super lignum transversum aliquid: sed habebat formam tau: sed pilatus supposuit cauillam et tabulam affixam ei: et in tabula erat titulus. Tunc impletus est illud Esa. xix. c. Erat altare domini in medio terre egypti. i. crux: et titulus domini iuxta terminum eius.

Matth. 27. c. Marci. 15. c. Luc. 23. c.

Dicunt autem in cruce domini fuisse quatuor diuersa ligna: et lignorum quatuor genera: 1. lignum. i. erectum: et transversum: et tabula superposita: et trunco quadam: cui infixam erat crux: qui in rupe diffosus fuit. Inuenit enim lignum domine crucis: et palmam et cyperum: et ut quadam tradunt: oliuam uel pini et cedri. b. Erat autem scriptura. i. scriptura tituli talis: c. Iesus nazarenus rex iudeorum: In quo notificatur nomine et patria et dignitate.

Quid. li. 2. metamorpho.

Triumphalis: quod de triumpho inscribitur: ut in arcu uel fornicibus: ut hic: Iesus nazarenus rex iudeorum. Preconialis: quod ad laudem inscribitur in domo: ut huiusmodi: ut rosa flos flos: sic est domus ista domorum. Demoralis: mortuorum in sepulchro: ut huiusmodi: hic situs est phaeton curi auriga paterni. Sed quare scripsit pilatus: Glo. dicitur quod operabat diuina uis in corde nescientis. Scdm Chrysostomum scripsit titulum pilati simul et de iudeis uisceribus et per christo respondens. Quia enim christus ut nequam tradidit: deruit: et hoc per sortium latronum certiorare conabantur: ut nulli eorum liceat de cetero punitos inferre causas et accusare ut nequa: obstruit ora eorum pilatus per titulum et aliorum similis detractorum. q. d. scias quod iste crucifixus est per facinorose: sed quia rex est iudeorum: eum iudei interfecerunt: in quo etiam accusat iudeos quod proprio regi insurrexerunt. Itaque sicut in trophæo aliquid ista istas imposuit claras emittens uocem et uictoria ostendens et regnum eius non integrum: quia dicitur iudeorum: tunc et hoc non una lingua sed tribus: Quia enim multum aderat. pro festis: ut nullus ignoraret: oibus. i. portio tribus uocibus iudeorum turpem occasionem domini sui intulauit. Tunc sequitur: d. Hinc ergo titulum multi legerunt iudeorum: et habuerunt legendi facultatem. e. Quia prope ciuitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus: et erat scriptum hebraice: grece: et latine. Aug. Ideo et iudei et alie gentes legere poterunt. Aug. Addit rex iudeorum: Tribus autem linguis quasi tribus testibus scribitur: ut in ore duum uel trium testium steret omne uerbum: Deut. xix. d. et Mat. xvij. b. Aug. Hec quippe tres lingue ubi per ceteris eminebat. Hebraice pro iudeos in lege dei gloria: Roma. ij. d. Grece pro gentium sapientes. Latina pro romanos iam tunc pene omnibus gentibus impantes. Sed nota quod primum principis tituli scriptum fuerit tribus linguis: incertum est: sed finis h. i. rex iudeorum: sic scriptum est hebraice: malchus iudeorum: grece: βασιλεύς τῆς ἰουδαίας: latine: rex iudeorum. Aug. uide uelle quod tunc finis tituli scriptum fuerit tribus linguis. Et nota quod sicut dicit Chrysostomus. magnus bonus dispensat ex hoc titulo. Fides enim qui tunc fuerit: non ausi sunt rapere lignum pro timore iudeorum: et quia alii intelli sunt. i. predicatorem gentium: uel et suffosum est lignum crucis cum lignis alienorum latronum. Debebat autem postmodum crux inquiri: ut si in alias cruces crux domini cognosceret: dispensatione dei factum est: ut intitularer. Tunc duplex signum dicitur hic Chrysostomus. Tunc. i. quia media fuit: quod euangelista non perperam permisit. Aliud quod intitulata. Alii autem signis et miraculis probata est: sicut habet in legenda de crucis inuentione. Sed hec duo sagit hic Chrysostomus. f. Dicebat ergo pilato pontifices iudeorum. Glo. Qui prius dixerat: Non habemus regem: nisi cesarem. g. Noli scribere rex iudeorum: ne nobis obiciatur in culpa et

ignominia. b. Sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum: ut et ascribat in petulantia et excellentia. Chrysostomus. Non solum uiuentis et crucifixi iudebat. Et nimirum: quod uos h. i. titulus legebat: Si enim mortalis erat et imbecillus et extingui debebat: quod istas sortis et extollentis ostenderet crimen esse. Sed non pensit pilatus: immo in priori mente stetit. Unde sequitur: i. Redit pilatus: quod scripsi scripsi. q. d. non mutabo uel immutabiliter scripsi. Sic dicit Aug. stud occulta uox quadam uel pilato intrus quod clamoroso silentio pronauit: quod multo ante in psalmorum litteris prophetarum est. Me corumpas tituli inscripserunt. Psalmus enim lvi. et lviij. et lviij. habent hoc pro titulo: Me corumpas tituli inscriptionem. Aug. Quid loquimini? Quid fieri stradicis: quod mutare nullo modo potestis: Nunquid enim propterea non erit uerum: quia Iesus ait: rex sum iudeorum: Si corumpi non potest quod pilatus scripsit: corumpi potest quod scribitur dicitur: Sed quare: quare uis uoluit quod scriberet: rex iudeorum: tunc nunquid enim et gentium rex est? Et soluit: quod pilatus hoc scripsit specialiter in consuetudine iudeorum. Aug. autem dicit: quia missus est specialiter ad oues domus israel regendas: et oleaster factus est particeps pinguedinis oleae: non olea particeps amaritudinis oleastri: ideo specialiter dicitur rex iudeorum: et ut significet quod ueris particeps sit de regno eius: et quod omnes gentes fuerint iudei et filii abrahe per fidem: Non enim filij carnis sed filij promissionis estimant in semine. Quod enim iudeorum et gentium sit rex: patet per illud Job. x. s. Alias oues habeo que non sunt ex h. ouillam. Et i. Ps. Ego autem constitutus sum rex ab eo super sion. Et post subdit: Postula a me et dabo tibi gentes hereditate tuam. Aug. Subdit autem euangelista ea que gesta sunt iuxta crucem cum crucifixus esset dicitur: et milites erant bedelli. Et fecerunt quatuor partes: id est diuiserunt in quatuor partes. m. Unicus militum partem. Aug. Hinc apparet quatuor milites fuisse qui crucifixum eum. Et tunicam acceperunt. i. similiter: sed non similiter diuiserunt sed forte miserunt. o. Erat autem tunica incosutis. Hec fuit causa quare forte miserunt: non diuiserunt. Inconsutis: id est non acu confuta: sed reticulato opere facta: et ideo scindi non poterat. Et incosutis. i. non erat subsutis: quia non erat ad modum aliorum pannorum texta sed reticulata. p. Desuper contexta per totum. i. per totam partem superiore. Habet enim pannum aliquid ex transuerso super humeros positum ad modum cotrigie i pellicis: Ita exponit quidam. Vel melius dicitur: incosutis: quia non habebat plures suturas: sicut in alijs vestibus: melius apparentur: sunt plures suturæ. Erat enim de duabus partibus uel pecijs panni tunc tunc desuper erat contextum illud indumentum siue cosutum: sicut sunt scapularia nostra: sed forte maius erat in longitudine et latitudine. Et hoc uidetur uelle Chrysostomus. Dicit enim sic: quod uestis domini dicitur contexta desuper: non inaniter additum est: sed quidam quidem asit allegoriam per hoc ostendit: quoniam. i. non solum homo erat qui crucifixus est: sed et desuper diuinitatem habebat quasi humanitati contextam et unitam: quidam ipsam speciem tunice ad litteram per hoc uolunt designari: quia in palestina duos pannos comittentes ita subterunt indumenta. Et hoc ostendit iohannes. i. quoniam talis erat tunica christi: per hoc quod dicit eam desuper contextam. Hec autem mihi uideat dicitur in sinu uis uilitate uel igne: et quoniam sic in omnibus alijs ita et in stola partium dedit schema. i. paritatis et uilitatis formam et exemplum. Hysterium huius tunice patet in Glo. Sed: Dixerunt ergo aduocatus

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Dixerunt g adiuice: no scindam ea: qz scissione/ mis deterioraret z diruperet. b Sed fortiamur de il/ la cui sit. Chryf. Uide vbiqz p ea que malignabant pro/ phetas copletas: Etenim h an fuerat pphetatu de ipso. Et ni/ miru iras erat crucifixi: sed pphetiqz i ipso coplebant. Quare/ eni no in alijs hocfe/ cerunt: s i b solo: At/ ostendat quis sit ip/ se: tu autē ante de p/ phteqz: Dicit eni qd/ sit partit: z qd no sit/ partit. Et hē qd se/ quit: c At scri/ ptura ipleret di/ ces: partit sit no/ forni. d Estimē/ ta mea sibi: qd in/ telligit de alijs a tu/ nica. e Et in ve/ stem meā. f. tunicā/ incofuit: miserūt/ sorte. G sequitur:

E
Ps. 21.
37. 760c

Dixerunt g adiuice: No scin/ dam ea sed fortiamur de illa/ cui sit. Ut scriptura impleret/ dicēs: Partit sit vestimenta/ mea sibi et in veste meā mise/ rūt sorte. Et milites qdē hęc/ fecerūt. Stābāt aut iuxta cru/ cē iesu mat ei et soroz matr/ eius maria cleophe et maria/ magdalene. Cū vidisset g/ iesus matrē et discipulū stan/ tem quē diligebat: dicit matri

hec fecerūt: sicut fuerat pphetatū/ licet nescirēt. Post cru/ cifixionē z vestimētoz diuisionē factū ē qd sequit. s Sta/ bāt aut iuxta crucē iesu mat ei: q semp stetit: qz ver/ ceteris q i se facta fuerat agnouit. b Et soroz mris ei. hęc ē mat iacobi quā dēterminat a patre subdēs: i Ma/ ria cleophe: filia. f. Chryf. Mulieris tūc cruci assistebant: et imbecillē gen virilē tūc apparuit. Et maria magdale/ ne. k Cū vidisset g iesus matrē zc. Al sic pnuua fm/ Chryf. Milites qdē h faciebāt: Ipse ho dū crucifigeretur: matrē discipulo cōmendat. Et hoc: Cū vidisset/ oculo car/ nis Inuicem pietatis: i Matrem quā filialit diligebat. m Et discipulū stante quē diligebat. Glo. Pz cete/ ris familiaris. Vel Quem diligebat: more suo se occul/ tat humiliter sapiēs: si eni vellet gloriā/ causam vtiqz adiecif/ set tanti amoris: Etenim credenda est magna qdā esse z mira/ bilis. n Dicit mri sug: mulier ecce fili tuus. q. d. cō/ fide in eo vt i filio: ipsum tibi p me pcuratozē z tutorē dimit/ to: i quo solaf mrem z honozat ipsum iohānem: qz dilecto/ dilectā/ virginē uirginē cōmēdauit. Chryf. Per h erudit nos/ vsqz ad vltimā respiratiōē: omnē hęc diligētiā eoz q nos ge/ nuerūt. Itē Chryf. Uide fili tu. Dape de honoze: quā/ to discipulū honozauit honoze. Quia eni ipse abibat: de res/ quo matrem discipulo tradidit: ceu matrē existentē in dolore/ z pcuratiōē querere/ decēt eā cōmittit ei q diligebat. Et/ huc ait: Uide mat tua. hoc aut dicebat copulās eos i amo/ re. o Deinde dicit discipulo: ecce mat tua. q. d. ser/ ua eā z pcura vt matrē z assiste. Chryf. Quare alia nō loquit/ discipulo: neqz solaf eū de morte sua lugētē: Rndem: Nō/ tps erat tūc hmoi s boy. f. solatiōis. Prterea h fuit ei ma/ gna solatio. Nō eni modicū erat honozari eū honoze. i. i. cum matre affectiōis accipe mercedē p Et ex illa hora/ accepit g discipulus in suā: quasi suā habēs matrem. Interlū. In suam matrē. Chryf. In pziām/ vel in sua q/ si pziāte z pcuratiōē z custodia vel cōmuniōne rerū suarū: tñ/ credit nihil habuisse pziā: sed cū esset beata virgo cū aposto/ lis specialē curā ei habebat. De h dicit Aug sup illū locū. Quid ē in sua: Nōne iohānes de illis erat qui dixerāt: Ecce/ nos reliqm oia z securi sum te zc. Dat. xix. d. Et Act. iij. f. Nullus aliqd suū dicebat: An sorte/ qz ibidē dicit: Distri/ buebat vnicuiqz sicut cuiqz opus erat: intelligēdū est distri/ butū sic fuisse discipulo qd opus erat: vt illic etiā beatę marie/ tanqz mris ei portio poneret: Dagusqz sic debem accipere: q Accipit eā in sua: vt ad ei curā quicqd esset ei necessa/ riū pmeret. Suscepit g eā in sua: non pziā que nulla propria/ possidebat: sed officiqz que pziā dispziatiōē arabat exequen/ da. Sed hic querit Chryf. quare alijs mulierib q astabant/ nihil dixit: Rndem. Docēs nos plus aliqd pberē matrib.

Sicut eni aduersantes genitores circa spiritalia neqz nosse/ oportet: ita qñ nihil impedit oia decet eis pberē ante alios/ qz genuerūt: qz decē milia p nob sustinuerūt versura. i. mala. Ita etiā z marconis heretici obstruit inuerecūdiā. Si eni ge/ nitus nō est fm carnē neqz matrē habuit: cur tantā circa eam/ solam facit pudenti/ am: Aug. Exemplo/ suo nos instruit: vt/ a pñs filijs impenda/ tur curā parentibus/ tanqz lignū illud in q/ gra erant mēbra mo/ rti/ etia carbēdra/ fuerūt mgti docētis. Et q doctrina didi/ cit paulus qd dicit. i. Timoti. v. a. Si qd/ suoz z maxime do/ mesticoz curā nō ha/ bet: fidē negat z est/ infideli deterior. r

sug: mulier/ ecce fili tu. De/ inde dicit discipulo: Ecce ma/ ter tua. Et ex illa hora acce/ pit eā discipulus in suā. Po/ stea scies iesus quāto oia su/ mata sūt ut psumaret scriptu/ ra dicit: Sitiō. Vās aut po/ sitū erat aceto plenū. Illi er/ go spōngiā plenā aceto hiso/ po circumponētes obtulerūt/ ori ei. Cū g accepisset iesus/ acetū dixit: Consumatū est:

solam facit pudenti/ am: Aug. Exemplo/ suo nos instruit: vt/ a pñs filijs impenda/ tur curā parentibus/ tanqz lignū illud in q/ gra erant mēbra mo/ rti/ etia carbēdra/ fuerūt mgti docētis. Et q doctrina didi/ cit paulus qd dicit. i. Timoti. v. a. Si qd/ suoz z maxime do/ mesticoz curā nō ha/ bet: fidē negat z est/ infideli deterior. r

At. 7. 11. a
At. 7. 11. a
Matth. 37. f.
Marci. 15. c.
Luc. 23. c.

que p nescientes agit. s Quia iam omnia consum/ mata sūt: q p dicitā erāt de eo: Prterit. f. qd sequit. Aug. Omnia q oportebat fieri anteqz acciperet acetū z traderet/ spiritū. Chryf. Omnia consummata vel copleta. f. qñ nihil de/ ficit dispensatiōni. Vel omnia tormēta q ad ei passionē pti/ nebāt: qz oia mēbra flagellata erāt pxt os z linguā. Ut/ psumaret scriptura: z ei similit mēbroz pena. v Di/ cit/ sitiō. hoc dicit vt ostēdat desiderū nr: salutis. Itē Et/ psumaret scriptura/ que dicit: Et in siti mea potauerunt/ me aceto. In hoc aut vt dicit Chryf. ostēdit mortē hanc no/ uam esse: sicut p oia conat ostēdere. Ostēdit eni cū dicitur: Scies qz iā oia psumata. Itē: vt psumaret zc. q in/ potestate ei erat mori: q nō pti veyret mors q ipse vole/ bat. Volebat autē qñ oia coplesset: ideo dixit. s. r. d. Pote/ state habeo ponēti aiam meā. r Vās aut positū erat/ ibi/ aceto plenū. y Illi g milites vl iudei/ fm Chryf. s Spōngiā plenā aceto: qz pmo spōngiā infuderūt aceto. s Hisopo circūponētes. i. circumligantes arūdinē. b Obtulerūt ori ei: p arūdinē. Aug. In arundine factū ē/ vt in spōngia talis pot ad crucis sublimia leuaretur: vt alius/ dicit euāgelista: Matth. xxvij. f. Fuerūt q dicerēt crucifixos/ citi mori: si acetū biberēt cū felle: et ideo milites secū portas/ se: vt citi possent liberari a custodia/ si citius morerent quos/ crucifixerāt. Et h videt insinuare Chryf. qui dicit: Spōngiā/ deferētes acetū/ ita eū potabāt sicut condēnatis solet fieri: ita/ acetū offerētes/ qz et hisop/ ppreas apposit/ erat. Potuit eē/ vt hū dicit q vile vlnū secū tulerāt ad bibēdū z ex calore qñ/ acetū factū ē. Uñ ad norādū ei/ acedēne ali euāgelista dicit: vi/ nū myrrhatū: Dat. xv. b. Ali/ cū felle mixtū: Dat. xvij. d. Bēda dicit in Glo. qdam que ē super Darci. xv. Potuit/ esse vt z felle z myrrhara amarissimū redderēt vinū. c Cū/ ergo accepisset iesus acetū. i. cū gustasset. Nō eni acce/ pit bibēdo: vt dicit Darci: sed accepit gustādo: vt dicit hic. Et/ Dat. xvij. d. Cū gustasset noluit bibere. d Dixit psum/ matū est. In q ostēdit ei/ pziā: z q voluntarie moritur: q sic/ moriēs loquit: consummatum est: quicqd. f. fieri oportē/ rat i Ps. Dederūt i escā meā fel zc. Vel Consumatū est/ pctm siue humanę corruptiōis vltū. i. psumptio. Vel Consum/ matū est: vt vltra si pcedat. f. sa. liq. d. Vere lāguozes nros/ ipse tulit. Vel Consumatū est tormētū: qz modo i oib me/ bus erat torm. Ps. Sug dolore vulnēz meoz addidefr: acc/ rū. f. Vel Consumatū est testamētū: qz sic dicit Heb. ix. e. Te/ stamētū in mortuis pfirmatū ē zc. Vel Consumatū est: qz/ liber scripturē mō p miniat ē sanguie christi. Nō eni dicit liber p/ fecit donec rubricat ē z miniat. Heb. ix. f. Ipsū libz z po/ pulū aspexit sāguie dicit: hęc ē sāguis testamētū qd mādauit zc.

Et inclinatio capite

Ps. 68.

a Et inclinato capite tradidit spiritum: qz iam nihil restabat quod ante mortem fieri oporteret. Et nota qz dicit: Tradidit spiritum. i. animam ipsemet deposuit. Chrysostomus. i. seipsum extenuavit: non angelis tradidit: In quo illud ostendit. s. x. d. Potestatem habeo ponendi etc. Inclinato capite: non enim erat affixus:

Matt. 27. f.
 Marci. 15. d.
 Luc. 23. f.

b Tradidit spiritum

i. emisit. Vel Tradidit. i. patri committendo emisit. Sicut dicit Luc. xxij. f. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et nota qz sicut dicit Chrysostomus. nos prius expiramus et postea caput decidit: sicut Christus primo inclinavit caput sua voluntate: post expiravit: ostendens quoniam omnium erat dominus quem se habebat. In hunc autem mortalem instrumentum ad humile obediendum in adversis. Ideo dicit: Inclinato capite. q. d. inclino caput: quia propter obedientiam mortis. Phil. ij. a. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem etc. Debet. v. c. Didicit ex his que passus est obedientiam. Sicut dicit Bernus. Didicit corpus ex his que passus est in capite. Esa. l. b. Dominus deus aperuit mihi aurem: ego autem non tradidit etc. Sic ergo nos debemus inclinatio capite ad obedientiam promptam emittere spiritum. i. voluntatem propriam vel sensum proprium. Item Inclinato capite ad crucifixores ad peccatores: ut ostendat eis paratam indulgentiam. Iohannes dixit: ut dicit Luc. xxij. e. Pater ignosce illis: quia nesciunt quod faciunt. Esa. liij. d. Pro transgressoribus rogavit ut non perirent. Item Inclinato capite: ut ostendat quod prorectas aures habet et inclinatas ad audiendum preces humilium. Vbi dicit Bernus. Inclina deus aurem tuam mihi et exaudi me: quoniam inops et pauper sum ego. Item Inclinato capite: ex parte matris sue. q. d. pro ipsa veniam petiit: ipsa est oraculum misericordie. Bernus. Nihil boni nos habere voluit: quod pro matris non transiret. Item Inclinato capite: quasi supponens humerum ad portantum nos et onerantia: ac si dicat: caput inclino: ut videatis me paratum ad onera vestra portanda: et ponatis ea super me. Osee. xj. a. Ego quasi nutriticus ephraim in humeris meis portabam eos. Sequitur:

2. 85.

c et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat / ut non remaneret in cruce corpora sabbato. Erat enim magnus dies ille sabbati: rogauerunt pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quidem frangerunt crura et alteri qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent ut viderent eum iam mortuum non frangerunt ei crura: sed tamen unum militum lancea lateris aperuit. Chrysostomus. Quia mortuus erat: ei crura non frangerunt: sed tamen placere volentes iudeis: aperuerunt eius costam lancea

Matt. 23. c.

etiam mortuo corpori conuulsiates: O deus quanta et scelerata mente. Sed ne tumultuatis neque tristeris dilectis: quoniam enim illi a pernitiosa agebatur mente: hęc per veritate decertabant: et tamen ex hoc prophetia implebatur dicens: Zach. xij. c. Videbunt in quem confixerunt. Et non solum hoc sed et bis qui deceduntur erat ut thoro me et similibus fiebat fidei demonstratio.

rent eum iam mortuum / non frangerunt ei crura: sed unum militum lancea lateris aperuit: et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit et verum est ei testimonium. Et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur: Os non conuincet ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbitur in quem

Et continuo exiit sanguis et aqua. Non enim inaniter bipuerunt fontes: sicut quia ex his vrisque constituta est ecclesia: sicut sciunt qui ecclesie christiani. Per aquam quidem regenerati: per sanguinem vero et carne nutriti: primum

et plium illic suscipiunt mysteria: ut cum accesseris horribili calici: ut ab ipsa bibes constanter accedas. Et nota quod in hoc ostendit quod purus homo non erat per sanguinis et aque emanationem post mortem: fuit enim miraculum et de sanguine et de aqua: maxime quia super aqua non humor aquosus. Unde ne hoc incredibile videatur: euangelista testatur dicens: non qui vidit testimonium perhibuit. q. d. non ab alijs audiui sed ipse presens vidi. Et verum est eius testimonium: et pro vero habendum: quia de re scita. Et ille qui vidit: scit quia vera dicit. Et ad quid dicit: quod et vos credatis. Non dicit sciat: scit ille qui vidit: credit et qui non vidit. Chrysostomus. Non tam propter magnitudinem miraculi hoc ita enarrat euangelista: sed ut exprimat magnitudinem conuicti: et ut predictat ora hereticorum et futura presciet mysteria: et eum qui iacebat in eis ostenderet thesaurum et ut ostendat completionem prophetarum. Unde subdit: Facta sunt enim hec: predicta de quibus testimonium perhibeo. Et scriptura impletur: que dicit Exo. xij. g. Os non conuincet ex eo: id est ex agno. Hoc autem pertinet ad hoc quod dixit: Non frangerunt crura ei. Chrysostomus. De eo quod apud iudeos agno hoc dictum est: sed propter veritatem typus prescurrat: propterea et moyses in medijs dixit: Quia enim vbiqz se in medium ducens non videbat dignus fide: inducit moysen dicens: quoniam non hoc inaniter factum est: sed ab antiquo prescriptum et presfiguratum: et hoc facit ut credat. Vbi: Et et vos credatis etc. et per meum testimonium: et per conuenientiam typi ad veritatem. Et nota sicut dicit Chrysostomus. Quatum facit studiis ut credatur quod apparet exprobrabilissimum esse et verendum: Etenim in mortuo conuicti corpus militare multo deterius fuit quod crucifigi: sed tamen et hoc ait dicit: et cum multo studio testimonium perhibui ut credatis. Nulli igitur decedat neque verendum inspiciat que nostra: que enim maxime exprobrabilissima videntur esse: hec sunt fundamenta bonorum nostrorum. Et nota quod Exo. xij. g. habetur: Nec os eius constringetur. Quod dicitur autem contra iudeos: quare dominus hoc eis presceperit: Dicitur enim ibidem: Sic autem comederis illum: renes vestros accingetis: et calciameta habebitis in pedibus: tenentes baculos in manibus et comeditis festinanter: ad inuencum que erat in proclinetu itineris. Sed constat quod citius decoquit quando contra cta sunt ossa: ergo nisi intelligeret vbi aliquid mysticum: potius debuit dicere et prescere ut constringeret ossa. Et iterum alia scriptura prophetica dicit: Zach. xij. c. Videbitur in quem transfixerunt. Hoc enim pertinet ad hoc quod dixit: Lancea lateris ei aperuit. Videbunt: quia poterant videre foramina lateris eius. Vel: Videbunt: in iudicio: quia in ea carne est venturus in qua crucifixus. Act. b. Quemadmodum vidistis eum ascendentem in celum etc. Dar. xxij. c. Videbitur filio hominis

Humeri. d.

Ero. 11. b.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli etc. Sequitur a. Post hec autem: id est post christi expirationem et lateris perforationem: auditio quod tam extraxisset: b. Rogavit pilatum ioseph: et notificat istum nomine primo: et post a loco: c. Ab arimathia: que est ramatha/civitas belcanę patris samuelis. j. Reg. .j. a.

Et a fide vel discipuli

na: d. **E**o quod esset discipulus iesu. Chrysostomus. Non unus de duodecim sed de septuaginta.

Occultus autem propter metum iudeorum. Hoc est quod dicitur. s. xij. f. De principibus multi credebant in eum: sed propter iudeos non confitebantur. Et quod rogavit: **E**t tolleret corpus iesu: id est ut tolli permitteret pilatus et sepeliri.

Et tolleret: ipse ioseph. i. ut tollere liceret. **E**t permitteret pilatus: id est concessit ut tolleret. Et sicut dicitur Bartholomaeus. xxvij. g. iussit reddi corpus. Sed quod concessit: Quia christo ut innocenti condolebat: iudeis autem indignabatur: et quia dives erat ioseph: ut dicitur Bartholomaeus. xxvij. g. Et erat nobilis decurio ut dicitur Barthelemy. xv. d. **V**enit ergo ad crucem accepta licentia a pilato: quia notus erat ei tanquam dives et nobilis et decurio. i. vni de ordine curie. Vel sicut dicitur Beda super Barthelemy: officium curie administrans. **E**t tulit: id est asportavit de cruce ad monumentum corpus iesu. Sed quia non solus fuit in hoc: sed ex socio principum pharisaeorum audacior fuit: ideo subditur: **V**enit autem et nicodemus: cuius ad crucem non ad pilatum: quia non ira notus erat forte. Et determinat de isto quis sit: princeps. s. iudeorum: **M** qui venerat ad iesum nocte primum. Glo. Non quia nocte solum venerit: sed quia nocte primum venit. s. iij. a. In quo ostenditur iam audacior factus in discipulo: qui modo accedit ad eum sepeliendum. Et ad quid venerit subdit: ut intingeret et sepeliret: Et hoc est quod dicitur.

Ferens mixturam myrrhe et aloes: id est unguentum confectum ex myrrha et aloes: per quod patet quod dives erat: sicut et ioseph et devotus a preciositate. s. unguenti et sepulture. Determinata autem materia vel preciositate materie subdit de quantitate. **Q**uasi libras centum: id est circiter libras centum: parum plus vel minus. Ista autem amaritudine sua vermes arcent a corporibus mortuorum. Chrysostomus. Dulcium preciosum faciunt funerationem: adhuc enim ut hominem nudum eum reputabant: et ferunt aromata que maxime apta sunt corpori a corruptione servare: eo quod non erant imaginati eius resurrectionem: multam tamen dilectionem demonstrabat. Unde adhuc sequitur: **A**cceperunt ergo corpus iesu de cruce deponentes. **E**t ligaverunt ipsum corpus linteis cum aromatibus: quia et ipsa lintea forte inunxerat non solum corpus. Barthelemy. xv. d. dicitur: quod ioseph mercator syndonem deponens eum involuit eum in syndone. Et potest esse vitium: quod involutum syndone quam emerat ioseph ligaverunt eum linteis alijs que creditur attulisse nicodemus.

Sicut mos est iudeis sepelire. Chrysostomus. q. d. non ut condemnatum sepelirent: sed sicut consuetudo est iudeis valde honorifice ut maxime quedam et mirabile. Augustinus. Non frustra ait: sicut mos est iudeis sepelire: sed admonet in hominum officijs morem cuiusque gentis servare. Determinata autem unctio et involutio: determinat de loco sepulchri. **E**rat autem in loco ubi crucifixus est: christus hortus: et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus fuerat. Augustinus. Sicut in vtero matris nemo ante eum: nemo post illum conceptus est: ita in hoc monumento nemo ante

te illum: nemo post illum sepultus est. Chrysostomus. **M**ouit in quo etc. Ne alteri resurrectio facta puret vel dicat. **V**bi ergo prope parascueu iudeorum. i. propter vicinitatem sabati ne vespesceret. **Q**uia iuxta erat monumentum: id est prope locum passionis vel prope civitatem.

Vbi ergo propter parascueu iudeorum: quia iuxta erat monumentum: posuerunt iesum. **Q**uia autem **Ca. XX** sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum

tunc testes sepulture fore. Hac enim de causa dispersatus est a deo ut et lapis supponeret et milites custodiret in testimonium sepulture. Hoc enim volebat cum dixit non minus quam resurrectionem: quod et sine hoc resurrectio non creditur. Item ideo prope sepultus est: ut falsus ostenderet quod erat de furto sermo: Barthelemy. viij. g. Quia enim prope erat locus non poterat defacili accedere fur: et maxime militibus custodiatis. Sed querit hic: quod nicodemus et ioseph soli sepelierunt iesum: et nullus alius ex duodecim: neque petrus neque iohannes. Si enim timebant et illi iudeos: timebant et isti. **M**aria de ioseph dicitur hic quod erat occultus discipulus propter metum iudeorum. Et quod nicodemus formidans esset: habet. s. iij. a. accessit tamen: iohannes autem qui presens erat et videns eum expirasse nihil tale ait: que igitur causa huius est? Sol. **V**bi videtur quod isti divites erant et insignes: quod patet per funerationem et per noticiam et gratiam pilati quam habebat saltem ioseph. **V**bi dicitur Barthelemy. xv. d. quod audacter introiit ad pilatum: **P**ilatum enim non timuit: sed iudeos timebat: sed tamen hoc ausus fuit: et quia nobiles: et quod fortassis estimaverunt extinctum esse furorē iudeorum in eius morte. Legitur autem in evangelio nazareorum quod tunc fuit captus ioseph et positus in carcere: unde primo apparuit ei dominus post resurrectionem in carcere. **N**icodemus vero fugit in villam gamathelis.

Maria autem sabbati etc. **E**xpositio Capituli XX In fine precedentis capituli actum est de sepultura domini corporis: permittens interea que facta sunt inter sepulturam et mane resurrectionis: agit nunc de illis que facta sunt in illo mane. **U**na sabbati: id est prima die post sabbatum. s. dominica. **V**bi Barthelemy. viij. a. Prima sabbati. **M**aria magdalene: que ardentior ceteris erat. **V**enit mane cum adhuc tenebre essent: id est summo diluculo: statim. s. cum tempus operadi redisset. **A**d monumentum: dicitur. Chrysostomus. Quae multum amavit postquam transiit sabbatum: quiescere non sustinuit: sed venit diluculo profundo a loco sepulchri volens aliquem in ventre mitigationem. **E**t vidit lapidem reuolutum vel sublatum a monumento. **I**ta enim dominus surrexerat: s. iustitiam et lapide et signaculis surrexerat. Sed quod oportebat alios certificari de eius resurrectione: ideo et aperitur monumentum: quod factum est ab angelo qui reuoluit lapidem ab ostio monumenti. De hora autem sue resurrectionis diuersae sunt opiniones inter sanctos. Quia dicit Hieronimus quod surrexit in vespere sabbati: ut dicit Barthelemy. Et ex hoc fuit institutum in primitiua ecclesia quod vigilarēt usque ad mediam noctem in vigilia pasche: et tunc cantaret missa: sed propter fragilitatem humanam cantat modo in vigilia pasche circa nonam de resurrectione. **A**mbrosius dicit quod non vespere die: sed noctis vespere dominus surrexit. **S**ic enim sermo pro vespere habet sero. Sic ergo dominus non vespere sed sero. i. profunda nocte surrexit. **U**nde

Unde et mulieres

Matt. 27. g. Marci. 15. d. Luc. 23. g.

s. j. a. et. 7. g.

Matt. 28. a. Marci. 16. a. Luc. 24. a.

Al. reuolutus

et mulieres ad monumentu potuerit accedere custodib quec

B. tamabat

Ps. 56. Ps. 29.

B

C

... a monumento. Currit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium discipulum quem diligebat... Cuiusmodi... Quod ergo dicitur... Et vidit et credidit... Quia oportuit eum a mortuis resurgere...

hoc et predictit euangelista... Cur enim sudaria dimitteret... Quia oportuit eum a mortuis resurgere... Et die ter tia resurget... Sed nonne eis predictaerat dominus resurrectionem...

Marginal notes on the right side of the page, containing various biblical references and commentary.

¶ Dum ergo fletet quasi sublatum: **b** Inclinauit se et prospexit in monumentum. Sed quare hoc cum iam sciret ibi non esse: hoc enim nunciauerat discipulis. s. eodem.

a. Tulerunt dominum meum et propter hoc etiam plorabat quia sublatum credebat. Respondemus. Artabat eam dolor et amor: sicut dicit Augustinus: quia nimis dolet nec suis oculis nec oculis taliorum credendum putat: vel potius diuino instinctu hoc factum est: ut scilicet videret angelos: prospexit enim et vidit. Vel secundum Gregorium fecit secundum consuetudinem humanam: quia licet non inueniat res ubi esse credebat: tamen plures ibi gratias. Vel secundum Chrysostomum magnam videbatur ei ad mitigationem doloris stare ad monumentum: sed ut plus requiesceret inclinat se volens videre interius locum ubi corpus latuit. Unde et propter hoc tantum studium assidendi monumento mercedem non paruam accepit: quod enim non viderunt discipuli: hoc vidit mulier prima. Unde sequitur:

¶ Et vidit duos angelos in albis sedentes: vnum ad caput et vnum ad pedes: ubi positum fuerat corpus iesu. Conuenienter apparent in albis: qui nunciaturi erant gaudium resurrectionis. Chrysostomus. Schema alacritate multa plenum erat et gratia: quia enim non erat ita excelsa mens mulieris: ut a sudariis intelligeret resurrectionem sicut petrus: sit ei aliquid plus: et videt angelos in alacri schemate: ut ipsa interim respiceret et mitiget a passione tristitiae. Sed nihil tamen adhuc dicit de resurrectione: sed primo eam per schema praedictum et vocem copassibiliter consolantem. Unde sequitur: **¶** Dicunt ei illi: mulier quid ploras: Lachrymabilis interrogatio eam solantes: et per hoc intrantes paulatim in sermonem de resurrectione interrogando et etiam assidendo iuxta sepulchrum ostendebat quod sciret quod factum erat: Propterea neque simul sedet: sed distantes a se inuicem. Quia enim mulier non ausa esset perire eos interrogare: sed per claro schemate et gratioso et pia interrogatio et modo sensu ducit eam in allocutionem. Sedebat enim et non stabat: ut notaret quod aliquid sciret de christo qui residebat. Item sedebat separatim: vnum ad pedes: alius ad caput: ut notaret quod quasi copatientes astabant non insidiatos. Item ex pia interrogatio datur fiducia ridentem. Dicit enim: **¶** Mulier quid dicitur ploras: Ad exponit secundum Augustinum sic: Mulier quae nondum credit adhuc mulier est: adhuc corpori sexus appellatio signat.

¶ Quid ploras: quasi nolit plorare: prohibet lachrymas quodammodo nutantes gaudium. At illa putans interrogare nescientes: perdit causam lachrymarum. **¶** Quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. Chrysostomus. tamen vult quod credens eos aliquid scire de domino suo: rident ita. Augustinus. Dominum vocat corpus domini sui exanymem: a toto partem significans: sicut ipsum dei filium iesum christum confitemur crucifixum et sepultum: corpus eius tamen sepulta sit caro. **¶** Et nescio: nec ego nec discipuli ut putabatur: et forte ita erat. In Augustinus habet nescio. Chrysostomus. Non noui ubi posuerunt eum. Augustinus. Hoc erat maior causa doloris: quia nesciebat quo iret ad solandum dolorem. Et nota quod non notat sed dicit: Tulerunt dominum meum. Et loquitur more amantium: qui sic loquuntur ac si omnes sciant et diligant illud quod ipsi diligunt. Item nota in hoc quod dicit: Et nescio ubi posuerunt eum: exprimit quod necdum resurrectionem nouit: quae sublationem et positionem imaginat: ut dicit Chrysostomus.

¶ Haec cum dixisset: vel haec dices: conuersa est retrosum. Chrysostomus. Quae consequentia est ad illos loquens: nec quicquam audies ab eis: adhuc conuertit retrosum: Ridentem. Vbi videt quod haec ea dicente silent apparere christus postquam ostendit angelos: et illi considerantes orationem et schemate et inspectione et motu resurrectionis: insinuaue runt quod dominum viderunt: et mulierem vertit siue vertit fecit re-

trosum ad intuentum. Sed angelis quidem ita apparuit ut eis nosceret ex venerabili schemate: mulierem vero non ita: ut non eam ex prima stupefaceret visio: sed in villosi et comuni schemate aliorum hominum: unde et putat hortulanum. Et hoc est quod dicit: **¶** Et vidit iesum stantem et non sciebat quia iesus est: sed hortulanus.

¶ Dicit ei iesus: vel redarguens eam: ut dicit quaedam Interlinearum. Vel interrogans causam doloris ut augetur desiderium: **¶** Mulier quid ploras. Vel secundum Chrysostomum. ideo interrogat ut inueniat se scire quae et cur plorat: et quae querat: et ut in ratione eam inducat. Unde duo dicit: Quid ploras: quae querit. q. d. ploras pro aliquo perduto quae queris: hoc et mulier intelligens non notando iesum querit: sed ut sciente eo quod interrogabat: de quo interrogat ait: Si tu sustulisti eum dicit mihi et cetera. Vel secundum Augustinum. **¶** Mulier quasi ad huc fragilis. **¶** Quid ploras. Arguendo eam alloquitur. q. d. non lachrymas nudas sed fidem exigo: bonae lachrymae si te sum agnoscas. **¶** Quae querit: non quod dubitet quae querat: sed illa quae querat ignorat: non enim querit christum: sed quae putat rapta. **¶** Illa existimas quia hortulanus est. Augustinus. Non penitus falso: quia in eius mente fidem seminabat. **¶** Dicit ei: dicit si tu sustulisti eum et cetera. Augustinus. Memo calumnietur quod hortulanus vocat dominum: et iesum magistrum. i. eodem. Hoc enim dicebat honorando hominem a quo beneficium postulabat: nec sic dicit eum dominum sicut illum quae querit sublatum: Tulerunt inquit dominum meum. Iesum homo agnosces: vocat magistrum: quia recit eum: quo discernere humana et diuina discerbat. **¶** Si tu sustulisti eum. Bona. Non dicit quae: quod hoc in animo gerere solet vis amoris: ut quae semper cogitat nullum alium ignorare credat. Chrysostomus. Quod ex interrogatio ei conuenerat: quod aliquid sciret de eo: ideo eum non notat. Et est sensus: Si tu sustulisti eum: dicit mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam: vel leuabo. i. si propter timorem iudeorum leuasti eum hinc: dicit mihi: et ego eum accipiam audacter. In quo ostendit multa deuotio et pieruantia dilectionis: et si adhuc non habet fidem resurrectionis. Propterea et quod ei deerat: dominus adificat notatione eius et voce sua in cognitionem sui eam inducens. Unde sequitur: **¶** Dicit ei iesus: maria. Postquam communi nomine eam vocauit: cum dixit: Mulier: et non est agnitus: vocat ex nomine: ac si dicat: recognosce eum a quo cognosceris. Et nota quod sicut dicit Chrysostomus. prius et visu et voce occultauerat se mulierem: sicut et iudeis quoniam volebat praesens et loquens se occultabat. Cuius scilicet. xvij. a. quando dixit: Quem queritis: nec visum nec vocem agnouerunt donec voluit. Haec autem quando dixit: Maria: voce etiam non visu se ostendit: quasi tangens eam et increpans vel exprobans: quod tam vilis de eo qui visuebat imaginabatur. s. quod furto esset sublatum. **¶** Conuersa illa: ad vocem dicit ei: rabboni. Chrysostomus. non visus fuit sed vocis cognitio. **¶** Ad dicitur. i. interpretatur magister. Verbum est euangelistae: verbum hebraeum exponit per verbum grecum: quia scripsit in greco: sed translator latinus posuit verbum latinum: magister. Sed queritur: quare dicitur: conuersa: cum ad eum loqueretur prius mulier et ipse ad eam? Respondemus secundum Augustinum. Prius corpore conuersa: putauit quod non erat. s. hortulanus: nunc conuersa corde: quod erat agnoui. s. magistrum. Sed Chrysostomus. soluit litteraliter sic. Vbi videt cum dixisset mulier: dicit mihi ubi posuisti eum: conuersam eam ad angelos ut interrogantem quid ista per facti sunt: deinde christum vocantem eam: conuertisse eam ad seipsum ab illis: et per vocem manifestum seipsum fecisse. Si vero dixerit quis: unde hoc manifestum est quoniam angeli stuperati sunt: et propterea conuersa est mulier: Et ipse dicat unde

manifestum est

Et duo sunt

Et nescimus

B

Euangelij s̄c̄m Johannem

manifestū ē q̄ tēgūt eū z p̄ciderit. Sed sicut hoc manifestū est a dicendo me me t̄gas: ita et illud a dicendo quoniam puer sa est. Et sicut p̄ hoc q̄ dicit: Noli me tangere intelligim⁹ q̄ p̄cidit z voluit tangere iesum: ita z per hoc q̄ dicit: Couersa intelligim⁹ q̄ prius se verterat ad angelos stupefactos. Unde sequit⁹: **Dicit ei iesus: noli me tangere.** Glo. Hinc intelligit q̄ pedes eius tangere voluit. Et subdit causā p̄hibitionis. **Nondū enī ascēdi ad patrē meū.** Sed quē causa ē hec: Et ego nō erat tangibilis ante ascensionē sed post: Quod ridiculū ē dicere q̄ stans in terra nō tangatur: z sedens in celo tangatur. Item nōne discipuli palpaueūt eū: Luc. vii. f. Palpare et videte. Et thomas intulit digitum locū vulnerū. j. eodem. g. Sed z ipsę mulieres accesserūt z tenuerūt pedes eius: vt dicit **Matt. xxvi. b.** Quid est q̄ dicit hic? Respondem⁹ s̄m Aug. Et per tactum intelligat fides: tactus enī maximā habet egritudinem nec decipit. **Tāgere ergo est credere.** Et ergo sensus: **Noli me tangere: id est noli in me sic credere quēadmodū ad huc sapis.** Et quōd: **Nondū enī ascēdi ad patrē meū** i corde tuo: id est nōdum me equalē patri meo creditisti. **Uel: Noli me tangere:** id est non es in tali statu vt possis tangere p̄ certam fidei cognitionem: ideo repello te a tactu corporis: qz non tangis tactu mentis. **Nondū enī ascēdi ad patrē meū:** id est ad patris equalitatē i corde tuo. f. hoc nō mutatur. Aut mysteriū volens exprimere ita dicit: **Noli me tangere** zc. vt in illa signa figuraret ecclesia de gentibus: quę in christum non credit nisi cum ascendisset ad patrem. Uel sicut dicit Chrysostomus. quidam sic intelligunt: Noli me tangere zc. Procidere z tangere pedes aliquid petens est. Petebat ergo mulier gratiam spiritualem et donū promissum: de quo dixerat apostolus: Ego rogabo patrem: et alius paracletum dabit vobis. s̄. xlii. b. Sed quia non erat mittendus vsq; post ascensionem: ideo respondit dñs ei: Noli me tangere: id est procidendo ad pedes hoc donū modo petere: **Nondū enī ascēdi ad patrē meū.** q. d. non dum est tempus complēde p̄missionis. Sed hanc expositionem non multum approbat Chrysostomus. et quia non aderat cū discipulis quando dñs eis promisit paracletum. s̄. xlii. b. et quia nondū erat tam excelsę mentis mulier vt talia cogitaret: Unde sic exponit. Sibi videt q̄ sic proceibat mulier petēs et volens adhuc esse cum eo sicut z ante mortem cogitabat quid magnū adhuc de eo. f. q̄ esset deus et patri equalis: etsi crederet per resurrectionē meliorem cum esse factum s̄m carnem. Ab hac deniq; eam auertens intelligētia: vt cū multa formidine ei loquat⁹ z reuerēt⁹ ei attēdat dicit: **Noli me tangere:** id est non accedas ad me vt prius: nō enim i eisdem est res: neq; similiter debeo vobiscū esse z conuersari. **Nondū enī ascēdi ad patrē meū.** q. d. etsi nōdū ascenderim: tñ illuc propero z vado. Eū autem qui illuc vadit z non vltra cum hoibus debet conuersari: non oportet eū eadem videre quę et prius. Et quoniam hoc est. f. q̄ vult ad patrem ascendere: manifestetur per id q̄ deinceps dicitur. **Vade autē ad fratres meos z dic eis: ascēdo zc.** Et nimirū non debet abire confessim: sed post quadraginta dies: qualis igitur h̄ ait: Quia erigere vult mulieris mentē et suadere quoniam ad celos abiit. Et nota q̄ dicit: **Vade ad fratres meos:** nature. f. s̄militate: familiarī dilectiōe: hereditatis participatiōe. Ecce verbum pietatis z misericordię. hoc est q̄ dicit per Ps̄. Narrabo nomē tuū fratribus meis. Roma. vii. c. Heredes quidem dei zc. Verū verbū fiducię est: q̄ resurrectio non saltem discipulis sed fratrib⁹ nūciatur. **Ascēdo ad patrē:** id est faciam vt credant me equalē patri esse. **Uel: Ascēdo:** id est ascēdam cito in quā-

rum homo. **Ad patrem:** in celum ubi p̄torio: b̄ bonis patris. Et loquitur de presenti vt erigat ad fidem mentē mulieris. **Ad patrē meū natura.** **Et patrē vestrum gratia.** **Deū meū:** quia z ego homo. **Et deū vestrum:** quia vos ab errore liberavit. Aug⁹. Nō dicit cōmuniter nostrū sed meū z vestrū: quia differēter. Deū meū sub quo z ego homo sū: deum vestrum in quos et ipsū mediator sum. j. **1. Timoth. ii. b.** **Gal. iij. c.** **Chrysostomus.** Quia dicit: dic fratrib⁹ meis: ne ex hoc parilitate imaginentur: differētiam ostēdit cum dicit: patrē meū z patrē vestrum: deū meū et deum vestrū. Ideo enī singularit̄ dicit patrē meū: et s̄m hominē: quia debebat sedere i throno paterno: illi s̄o astare. Si enī s̄m carnem frater est: sed honore multū differt. **Venit maria magdalene annūcians discipulis:** sicut p̄ceptum est ei: **Quia vidi dñm: et hec dixit mihi: p̄dicta quę p̄ me vobis mandauit.** Chrysostomus. Ecce q̄ bonū est accessio z immoratio. Ista enī meruit ex immorazione discipulis prima annūciare. Annūciatur autē et vīsum: quia. f. vidi dñm: et verba: quia: hec dixit mihi: quę sufficientia erāt eos cōsolari. Et qz hec audientes discipuli possēt aut decredere meliori aut credētes dolere: q̄ vīsu suo non fuerūt digni: z maxime cum eis promississet q̄ eis in galilea appareret: ne igitur hec recolentes anxiantentur: ideo neq; vñū diē dimisit pertransire quin appareret eis. f. sero. Unde sequitur: **Mum s̄ sero esset die illo:** quo resurrexit. **Una sabbatorum:** id est vna inter dies sabbatorum: id est sabbatum: quia tunc erāt dies ayymoz. **Et fores essent clausę domus.** f. **Ubi:** id est in qua: **Erant discipuli congregati p̄pter metum iudeoz:** vt ex ostiorum clausione z plurimum p̄gregatione solariū haberēt contra metū. **Venit iesus:** h̄oc ipso die resurrectionis. **Et stetit i medio discipuloz z dicit eis: Pax vobis:** intrās ianuis clausis. In quo ostēdit q̄ corpus habebat glorificatū: q̄ transire poterit per corpus non glorificatū. Et qz habebat alias dotes corporis: ad quas innuēdū cōpletō: s̄m habet quattuor psalmos. Et nūc dimittis quattuor versus. **Et Luc. vi. f.** ponuntur quattuor quę respondent quattuor dōribus ad mensurā bonā zc. Et **Sap. iij. b.** Fulgebunt iusti zc. **Aug⁹.** Vbi corporis vbi diuinitas erat: ostia clausa nō obstiterūt. Ille quippe non ostijs apertis intrare potuit: quo nascente vīrginitas maris inuolata permāsit: Et nota q̄ quatuor apparuit dñs illo die resurrectionis. Primo marię magdalene stenti ad monumentū: q̄ habitum est. s̄. eodē. Secūdo duabus mulierib⁹ dum irent nunciare apostolis: de quo **Matt. vii. b.** Tertio simoni petro. Quarto duobus discipulis euntibus in emaus: Et de his duabus apparitionibus habetur **Luc. viii.** Quinto ipsis discipulis congregatis in sero: de quo hic dicitur: **Mum sero esset die illo zc.** Sed quare vsq; in vespere distulit? Respondem⁹ s̄m Chrysostomus. vt omnes inueniret: in die enī cōgregatos simul non inuenisset. Itē per hoc in desideriū eos induxit et ex dilatione et ex timore: maxime cum hoc accenderet eorum desiderium q̄ iam cum a lintheaminib⁹ z a verbis mulierum sciebant eum resuscitatum. Item quia in vespere decens est magis eos timere: ideo et tunc consolaf videre eum sitientes et timidos existentes. Sed qualis non putauerūt phantasma esse: Ianuis enī clausis intrauit z repente: Respondem⁹. Et verbis mulieris erant iā preparati: Mulier enī multā fidem in eis operata ē. Pręterea: mansuetū z intem vīsum eis ostēdit: et quia etiā multi erant: non sunt ita stupefacti. Ex voce etiā pia et nota firmavit mentem eoz fluctuantē: dicens: **Pax vobis:** hoc ē: ne tumultuemini nec turbemini: ego sū qui vobis pacem promisi. Unde et verbi memorat q̄ ante crucem eū dixerat: **Pax mē**

Luc. 24. f.

Ps. 21.

In die resurrectionis dñs discipulis apparuit

Marginal notes on the right side of the page, including: "In die resurrectionis dñs discipulis apparuit", "Quo tempore", "Et nota q̄ q̄n quales apparuit dñs illo die resurrectionis", "Primo marię magdalene stenti ad monumentū: q̄ habitum est. s̄. eodē.", "Secūdo duabus mulierib⁹ dum irent nunciare apostolis: de quo Matt. vii. b.", "Tertio simoni petro. Quarto duobus discipulis euntibus in emaus: Et de his duabus apparitionibus habetur Luc. viii.", "Quinto ipsis discipulis congregatis in sero: de quo hic dicitur: Mum sero esset die illo zc.", "Sed quare vsq; in vespere distulit? Respondem⁹ s̄m Chrysostomus. vt omnes inueniret: in die enī cōgregatos simul non inuenisset. Itē per hoc in desideriū eos induxit et ex dilatione et ex timore: maxime cum hoc accenderet eorum desiderium q̄ iam cum a lintheaminib⁹ z a verbis mulierum sciebant eum resuscitatum. Item quia in vespere decens est magis eos timere: ideo et tunc consolaf videre eum sitientes et timidos existentes. Sed qualis non putauerūt phantasma esse: Ianuis enī clausis intrauit z repente: Respondem⁹. Et verbis mulieris erant iā preparati: Mulier enī multā fidem in eis operata ē. Pręterea: mansuetū z intem vīsum eis ostēdit: et quia etiā multi erant: non sunt ita stupefacti. Ex voce etiā pia et nota firmavit mentem eoz fluctuantē: dicens: Pax vobis: hoc ē: ne tumultuemini nec turbemini: ego sū qui vobis pacem promisi. Unde et verbi memorat q̄ ante crucem eū dixerat: Pax mē

Dixerat: Pacem meam dimitto vobis. s. xliij. d. Et iter. xvi. g. In me pacem / in mundo tribulatione habebitis. a. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et latus / ne putarent esse phantasma: Non solum auditum sed etiam visum certificar. Aug. Ad dubitantium corda sananda / vulnera sunt servata ve stigia. Et expone b

Dan. r. latus. i. cicatrices in manibus et latere. Et sic dicit alius euangelista / etiam per tactum vult eos probare. Luc. xxiiij. f. Palpate et videte quod spiritus carne et ossa non habet. c. Saul

Et cum hoc dixisset / ostendit eis manus et latus. Sauli sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me pater et ego mitto vos. Hec cum dixisset / insufflauit et dicit eis: Accipite spiritum sanctum: Quorum remisistis peccata et remittuntur eis: et quorum re-

Matth. 18. c.

Puli viso domino: et cognito per vocem et visum quod dominus est: In quo implet factum quod predictum fuerat verbo. s. xvi. e. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum etc. Hec ergo omnia ad fidem eos inducebant certissimam. Sed quod homines erant et iudeos timebant / adhuc confirmat eos. Unde sequitur: **D**icit ergo eis iterum: Pax vobis. Aug. Iteratio / affirmatio est. Ipse quippe dicit per prophetam / promissam pacem super pacem: Esa. xxvij. b. Unde nota quod dominus dicit bis: Pax vobis / ad significandum pacem pectoris in presenti: et pacem eternitatis in futuro. Et ideo etiam episcopus bis in missa dicit: Pax vobis. Et quando primo dicit: vertit se ad populum: quod pax pectoris episcoporum in ministerio quandoque nobis datur: quando autem secundo dicit: non vertit se ad populum: ad innuendum quod dominus est et non sui dare pacem eternitatis. Chrysostomus. ponit duas rationes quare dicit: Pax vobis. Prima est: quod prelium implacabile habebant ad iudeos: ideo non semel sed bis inducit bis: Pax vobis: aduersus prelium / duas consolationem. Et quia hoc primum post resurrectionem dicit verbis discipulis: ideo et paulus vobis fere ait: Gratia vobis et pax. Vulneribus autem gaudium euangelizat christus: Matth. viij. b. Auerte: quia in tristitia genus muliebri illud erat: et quod hanc suscepit primum maledictionem: Gen. iij. c. In tristitia paries etc. Alternatim igitur viris quidem primum pacem: mulieribus primum primum tristitiam gaudium euangelizat. Sic misit me pater et ego mitto vos. Postquam legitur dicit eos per pacem pronuntiationem et securam: dicit eis ad quod mittendi sunt. Sic misit me. i. ad id ad quod misit me / ad passionem / Pater / quod me amat: ideo per dicit. q. d. ea charitate vos mitto ad mala que pater misit me. Matth. x. b. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Vel: Sicut misit me pater / me hominem. g

Et ego mitto vos. i. ille me misit / et ego mitto vos: et ad idem. i. ad predicandum. Chrysostomus. Hic eleuat eorum animos / ostendit eos dignos fide: qui opus filio commissum debeant et ipsi suscipere. Item in hoc dicit: Sicut misit me pater: et tunc dat fiduciam. q. d. sicut missus a patre omnia superauit: ita et vos missi a me. Et loquitur cum auctoritate: Et ego mitto vos. Et quia missi ad predicandum indigent spiritu ad soluendum vel ligandum: ideo subdit: **H**ec cum dixisset / insufflauit / in eos / ostendens hoc signo quod sicut flatus erat ab eo: ita et spiritus sanctus qui dabatur in flatu: quod est contra grecos: qui dicunt quod spiritus sanctus non est a filio. **E**t dicit eis: quod ostendit signo exprimes verbos.

Accipite spiritum sanctum. Chrysostomus. Non adhuc de peccato sit ad patrem: ut prius: Et ego rogabo patrem etc. sed auctoritate dat eis potestatem. **I**nflauit enim et dixit: accipite spiritum sanctum quorum remisistis etc. Sicut enim aliquis rex principes mittens dat eis potestatem et mittit in carcerem et dimittit: ita et hic. Sed quid est quod dicit: Accipite spiritum sanctum: ergo dedit spiritum ante ascensionem? Contra. s. xvi. b. Nisi ego abiero / paraclaus non veniet. Rursum enim Chrysostomus. Quidam aiunt: Quoniam nunc quidem non spiritum dedit / sed apostolos eos ad susceptionem / ne per insufflationem struxit: si enim angelus visens daniel excessum mentis passus est: Daniel. x. qui ineffabilem illam gratiam suscipiens / in die pentecostes non vixit: passus essent nisi prius stru-

s. 14. b.

xisset et fortificasset: propterea non dixit: accipite spiritum sanctum sed accipite spiritum. Et si non est hic de textu sancto. Et postea dicit Chrysostomus. Nequaquam tamen peccabit qui dicit discipulos nunc suscipisse potestatem quandam spiritualem et gratiam / sed non vixit mortuos suscitent et virtutes faciant: sed ut dimittant peccata: diuersa enim

tinueritis retenta sunt. **T**homas autem unus ex duodecim qui dicitur didymus non erat cum eis quando venit iesus. **D**ixerunt ergo ei alij discipuli: Vidimus dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum: et mittam digitum meum in locum clauorum: et mittam manum meam in

sunt charismata spiritus sancti: Ideo induxit **Q**uorum remisistis peccata etc. per hoc ostendens ad quod eis spiritus dabatur post ascensionem autem eis dicitur est: Accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti in vos et eritis mihi testes: Act. i. a. Testes autem per signa fiebant: unde ibi dicitur: minas spiritus illi / da-

tionis. Sed adhuc querit: Nonne hoc datum erat iam apostolis in petro: Matth. xvi. c. Quodcumque ligaueris super terram etc. Rursum. Potest dici quod ibi fuit promissio siue predictio huius: vel huius est confirmatio. Sed tamen adhuc videtur pertractari et quod dicit Esa. xliij. d. Ego sum / ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Item Job. i. c. Perditio tua israel / tamen ex me auxilium tuum. Sed **H**ic soluit sic. Quorum remisistis peccata. i. quos dignos remissionem iudicaueritis: quibus videlicet clauibus. i. potestatis et discretiois. **R**emittuntur eis. Tunc enim dominus approbat remissionem. **E**t quorum retinueritis. i. non remisistis vel per vos vel per successores. **R**etenta sunt. i. remissa non sunt. Et nota quod ex hoc quod errauerunt dicentes: neminem posse soluere vel ligare nisi habeat spiritum sanctum / quod auctore hoc faciat: et hoc voluit habere ex ordine prophetarum. Ad quod dicitur / quod et ante resurrectionem dedit dominus eandem potestatem sine insufflatione: nec tamen legitur etiam dedisse eis spiritum: Matth. xvi. hic autem eam confirmavit. Preterea bene preedo quod qui non habet spiritum sanctum / non potest remittere peccata. i. qui non habet spiritus sancti donum. s. ordinis et iurisdictionis quod est a spiritu sancto. **A**l sicut dicit Aug. Quia sola charitas que per spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris partem suorum peccata dimittit: eorum autem qui non sunt eius particeps tenent. **I**tem postquam dixit: Accipite spiritum sanctum / primum de peccatorum remissione ac de retentione subiecit. Sequitur: **T**homas autem unus ex duodecim. Sed quod erat duodecim cum iudas iam suspenderit se: Matth. xxvij. a. **E**t Act. i. c. Suspensus crepuit mediis. Rursum: **U**nus ex duodecim / qui fuerat: vel illi / duodecim refertur ad numerum predestinationis: quod in numero duodenario predestinati erant apostoli. **U**nus ex duodecim / erat: licet non esset tor: sicut aliquis dicit esse de duodecim partibus francie: licet non sint omnes que debent esse. **Q**ui dicit didymus. Nomen compositum quod dicitur didymus. i. geminus / quod dicitur: dicit thomas. i. abyssus / quia dubitatio profundum nouit et firmum stetit. **N**on erat cum eis quando venit iesus: in die. i. resurrectionis in sero. Chrysostomus. Sed qualiter iste decebat: Forte post dispersionem et fugam: de qua dicit Zach. xij. d. Percute pastorem etc. nondum redierat. Gregorius. Non casus / sed diuina dispositio defuit thomas et audita non credidit. Unde palpandum se et dominus tribuit: quia eius dubitatione et facta sibi probatione nulli relinquit tam dubitare. **D**ixerunt ergo ei alij discipuli: vidimus dominum: ille autem dixit eis: nisi videro in manibus eius fixuram clauorum. i. signa siue cicatrices vulnerum / ut probem visu. Et non solum hoc: sed etiam tactu. **E**t subdit: **E**t mittam digitum meum in locum clauorum: et in manibus eius. **E**t mittam manum meam in latus eius: non credam. Chrysostomus. Sic simpliciter et cito credere facilitatis et leuitatis est. Eccl. xix. a. Qui cito credit leuis corde est: ita ultra modum circumscribitur et multum inuestigare grossissime mentis. Propter hoc et thomas accusatur: quoniam apostolis dicitur: Vidimus dominum / non credidit: non tamen illis decredens quantum rem pu-

trans impossibilem

Euangelij scdm Iohannem

tas impossibile esse. resurrectione: Mo' eni dixit qm no credo vobis nisi videro si credo. a Et post dies octo iteru erat discipuli ei' int' z thomas cu eis venit iesus ianuis clausis: vt pus. b Et stetit i medio rē. Chryf. Eū videri decrederē discipulū / excogita dñatoris clemētia: qualē z pro vna aia ostēdit seipsū vulnera habentē / z accedit vt saluet vñū et nimirū alijs grossiorē: qz enī grossissim' fuit: idcirco eam q̄ p sensum grossissimū querebat fidē: z neqz oculis credebat: nō enī dixit tm̄ nisi videro: sed nisi rimar' fuero ne q̄ltercūqz phantasia esset qd videbatur. Sed qre non statim apparuit: s post dies octo: Rñdem': vt p illos dies a discipulis audierit: ampli' accēdat desideriu: et interim p pba eoz pparet ad credēdū. S3 vñ scruerat q costa eius apra ei fuerat: z discipulis id audierat. Qualit' igit' b credidit: resurrectionē aut nō: Qm̄ b multū iopinabile z mirabile erat. c Et dixit: Pax vobis. In pma visitatione in die resurrectionis dixit bis / par vob: b aut' semel: Quare b: Qz p illā visitationē significat visitatio p̄ sensu p̄ gram in q̄ dat pacē pectoris et p̄ munit pacē cōnitat' z p̄ gustare facit: hęc autē apparitio significat apparitionē vñ visitationē que erit i octava resurrectionis: i q̄ nō erit distinctio inf' pacē z pacē: qz vna pacē erit tm̄ i solutiōe. De inde dicit thome: infer digiti tuū

huc. Obtulit p̄ pacē oib': s infirmo specialit' loquit' vt inducat sanitatē. Chryf. Vide q̄lit nō expectat a thoma pus rogari nec audire qd tale q̄le alijs dixerat: si credā nisi videro: s̄ p̄occupat eū / ostēdēs p̄ b: qm̄ z cū b loquebat' ad discipulos ipse aderat: etenī verbis vñus ē eisdē. Dicit' hī. c Infer digiti tuū huc / vt cognoscas p̄ tactū. f Et vide manus meas. i. etiā p̄ sidera p̄ vñū. Vel vide. i. tange. Vñus enim p̄ q̄libet sensu sumit. g Et affer manū tuam. i. applica. h Et mitte i lac' meū. In replicatiōe istoz q̄ dixerat thomas / p̄didit eū z ostēdit se ea audisse. In b qd sequit' arguit eū valde increpatiue. i Et noli eē incredul' sed fidelis. Chryf. Vides qm̄ infidelitas fuit ambiguitas: s̄ b anteqz spiritalit' recepisset. Et nota qd dicit Chryf. Dignū est inq̄t b q̄rere q̄lit corp' icorruptibile typos ostēdebat clauoz / z tāgib' le erat mortali manu. S3 ne tumultuoz: p̄descēdēs enī erat: qd enī ita subtile z leue erat vt clausis intraret ianuis a grossitate oim erutū erat: s̄ vt crederet resurrectionē / hęc ostēduntur a christo. i. et vt discat qm̄ ipse erat q̄ crucifig' erat / z nō ali' p̄o surrexit: propterea resurgit habēs signa cruc' / z comedit: p̄pter hoc z apli b signū resurrectionis vbiqz reuoluit dicitēs: Qui comedit' z bibit' cū eo: Act. x. f. Sic igit' i pcellis ambulat' ante crucē / nō dicit' alteri' naturę corp' illud. Dat. xliij. c. sed nostrę: ita post resurrectionē eū vidētes typos clauoz habētē / non dicem' id corruptibile esse de reliq'. Prop' discipulū enī hęc mōstrabat vt crederet: de q̄ subdit: k Respondit thomas z dixit ei: dñs me' in quātū homo. l Et de me' tu es. i. Et p̄ref nō solū humanitatē: s̄ z deitate quā credidit p resurrectionē. m Dicit ei iesus: qz vidisti me thoma credidisti. Aug. Vidisti. Mō ait: q̄ tetigisti / s̄ vidisti: qz vñus ē quodāmodo generalis sensus q̄ de alijs q̄tuoz dici solet. Vel forsità nō fuit ausus tāgere: s̄ aspiciēdo tm̄ etiā tāgēdo credidit. Chryf. Mō p̄ p̄mū tm̄ increpat' ē thomas: sed z p̄ hoc enī cum respirasset certiorat' dicit ei christ': n Quia vidisti me credidisti: beati qui non vident z crediderūt. Idoc enī est fidei / ea q̄ nō vident suscipere. Est enī fides sperandarū substantia rerū redargutio non visarū: Heb. xj. a. Dicit aut' nō solū bificauit discipulos: sed eos q̄ post illos credūt. Et nimirū discipuli viderūt et crediderunt: sed nihil tale petierūt: sed a sudarijs statim eū qui de resurrectione susceperūt sermonē / z anteqz e' p̄ p̄siderarēt fidē ostenderūt omnē. Eū igit' dixerit qd: vellem fm̄ tpa illa esse z videre christū mificatē: excogitet qm̄ beati q̄ nō vident z crediderūt. S3 q̄rit de b' o Beati q̄ nō viderūt z crediderūt: Et b videt qd difficult' est nō videre z credere: et ideo dicit beati. Sed p̄mū videtur. s. xvj. b. Nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos. Ibi Interliū. Quia nō sūt idonei sp̄m accipe nisi eū fm̄ carnē desistat nosse. Itē ibidē alia Glo. Paraclet' nō veniet / vt. i. me sp̄ ritualit' noscat. Difficili' gerat eis sp̄ ritualit' nosse. i. credere / eo qd cum viderūt: z ita videt pcedere b a iupiori ad inferi' affirmādo. Sol. Facili' fuit thome credere: qz vidit eū / et ante passionē: z mō vidit z palpauit. Facilius inquit quantū ad hoc qd crederet eū resurrexisse: z per resurrectionē crederet ei' deitate. Ad illud qd dicitur: Nisi ego abiero rē. dicit' dū qd aliq̄ articuli sūt de reb' inuisibilib': vt qd de' vñ' z trin': qd eq̄lis p̄t: qd eiusdem substantię z butusmodi: et ad b̄ p̄sentia ei' corporalis et

auerlatio mortal' impediebāt / me illa crederēt de ipso. Quis p̄ multa qdē z alia signa fecit iesus i p̄spectu discipuloz suoz q̄ nō sūt scripta i libro hoc. q. d. hęc z alia fecit. Chryf. Quia pauciora alijs euāgelist' narravit signa b euāgelista: ideo dicit' qd hęc reliq̄ oēs oia dixerūt: s̄ q̄ sufficētia sūt ad attrahēdū ad fidē audientes: An subdit. qd Hęc aut' scripta sūt vt credat'. q. d. sufficētia sūt ad fidē. S3 qre nō oia scripserūt: Prop' multitudinē: qz sic dī. j. xj. g. Nec tot' mūd' cape potuisset. Propterea b excogitauerūt euāgelist': qm̄ qui non credit bis q̄ dicta sūt: neqz plurib' at tenderet: qui vero hęc suscipit sufficētia et: nec aliq̄ alio indigebit i fidei rationē. Vbi autē videt qd b specialit' loquit' de signis post resurrectionē: ideo dicit' In conspectu discipuloz suoz. Sicut enī ante resurrectionē multa fecit vt credat' qm̄ fili' dei: ita z post resurrectionē vt credat' qm̄ resurrexit: propterea addidit: In conspectu discipuloz suoz: qz cū solis eis apparuit post resurrectionē sicut eis p̄dixerat: s. xliij. c. Adhuc modicū z mūd' tā nō videt me: vos autē videtis me. S3 qz licet corā discipulis facta sit: s̄ nō. p̄t discipulos tm̄: id subdit: Hęc aut' scripta sūt. q. d. facta sūt corā discipulis: sed scripta sūt p vob. r Et credatis vob' dñs. Cōmunit' hī loquit' ad eos. s Quia iesus ē christ' fili' dei / messias. i. in lege p̄missus: et p̄ miracula dei fili' p̄batus. Et p̄t hic tangi intentio hui' operis specialit' z generalit' oim alioz libroz sacre scripture. t Et vt credētes vram habetis / eternam. Hic est finis vltim'. v In nōmine eius. Chryf. Idoc est per eū. Ipse enī est vita. s. xliij. a. Et salus. Unde Act. iij. b. Non est aliud nomen sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. Sed quare interferit hoc in hoc loco cū videret p̄tinere ad finē libi: Rñdem' / sicut dicit Chryf. Loquit' hīc de signis specialit' que fecit post resurrectionē coram discipulis: et quia plura eoz fecit intermedio tpe p̄dicit' apparitiōis que facta est corā discipulis prima die resurrectionis et octava et sequenti que facta est ad mare tyberiadis: ideo istud interferit dicit': Multa qdē rē. q. d. ego p̄mitto multa que interim facta sunt / z ad aliam vado apparitionē que facta ē ad mare tyberiadis. Scdm Aug. id luit mysteriū. Et patet in Glofa.

Qui nō videt. Aug. Cōmēdat fidem gētū: s̄ p certitudine z p fidei gentiū velocitate dicit' actū qd erat futurū. Ps. Popul' quem nō cognouit seruauit mihi.

B

xit ei: dñs me' et deus meus. Dicit ei iesus: Quia vidisti me credidisti: beati q̄ nō viderūt z crediderūt. Multa qdē et alia signa fecit iesus i p̄spectu discipuloz suoz q̄ nō sūt scripta i libro b. Hęc aut' scripta sūt vt credat' qz iesus ē christ' filius dei: et vt credentes vitā habeatis in nōie ei'.

et ante passionē: z mō vidit z palpauit. Facilius inquit quantū ad hoc qd crederet eū resurrexisse: z per resurrectionē crederet ei' deitate. Ad illud qd dicitur: Nisi ego abiero rē. dicit' dū qd aliq̄ articuli sūt de reb' inuisibilib': vt qd de' vñ' z trin': qd eq̄lis p̄t: qd eiusdem substantię z butusmodi: et ad b̄ p̄sentia ei' corporalis et

huc. Obtulit p̄ pacē oib': s infirmo specialit' loquit' vt inducat sanitatē. Chryf. Vide q̄lit nō expectat a thoma pus rogari nec audire qd tale q̄le alijs dixerat: si credā nisi videro: s̄ p̄occupat eū / ostēdēs p̄ b: qm̄ z cū b loquebat' ad discipulos ipse aderat: etenī verbis vñus ē eisdē. Dicit' hī. c Infer digiti tuū huc / vt cognoscas p̄ tactū. f Et vide manus meas. i. etiā p̄ sidera p̄ vñū. Vel vide. i. tange. Vñus enim p̄ q̄libet sensu sumit. g Et affer manū tuam. i. applica. h Et mitte i lac' meū. In replicatiōe istoz q̄ dixerat thomas / p̄didit eū z ostēdit se ea audisse. In b qd sequit' arguit eū valde increpatiue. i Et noli eē incredul' sed fidelis. Chryf. Vides qm̄ infidelitas fuit ambiguitas: s̄ b anteqz spiritalit' recepisset. Et nota qd dicit Chryf. Dignū est inq̄t b q̄rere q̄lit corp' icorruptibile typos ostēdebat clauoz / z tāgib' le erat mortali manu. S3 ne tumultuoz: p̄descēdēs enī erat: qd enī ita subtile z leue erat vt clausis intraret ianuis a grossitate oim erutū erat: s̄ vt crederet resurrectionē / hęc ostēduntur a christo. i. et vt discat qm̄ ipse erat q̄ crucifig' erat / z nō ali' p̄o surrexit: propterea resurgit habēs signa cruc' / z comedit: p̄pter hoc z apli b signū resurrectionis vbiqz reuoluit dicitēs: Qui comedit' z bibit' cū eo: Act. x. f. Sic igit' i pcellis ambulat' ante crucē / nō dicit' alteri' naturę corp' illud. Dat. xliij. c. sed nostrę: ita post resurrectionē eū vidētes typos clauoz habētē / non dicem' id corruptibile esse de reliq'. Prop' discipulū enī hęc mōstrabat vt crederet: de q̄ subdit: k Respondit thomas z dixit ei: dñs me' in quātū homo. l Et de me' tu es. i. Et p̄ref nō solū humanitatē: s̄ z deitate quā credidit p resurrectionē. m Dicit ei iesus: qz vidisti me thoma credidisti. Aug. Vidisti. Mō ait: q̄ tetigisti / s̄ vidisti: qz vñus ē quodāmodo generalis sensus q̄ de alijs q̄tuoz dici solet. Vel forsità nō fuit ausus tāgere: s̄ aspiciēdo tm̄ etiā tāgēdo credidit. Chryf. Mō p̄ p̄mū tm̄ increpat' ē thomas: sed z p̄ hoc enī cum respirasset certiorat' dicit ei christ': n Quia vidisti me credidisti: beati qui non vident z crediderūt. Idoc enī est fidei / ea q̄ nō vident suscipere. Est enī fides sperandarū substantia rerū redargutio non visarū: Heb. xj. a. Dicit aut' nō solū bificauit discipulos: sed eos q̄ post illos credūt. Et nimirū discipuli viderūt et crediderunt: sed nihil tale petierūt: sed a sudarijs statim eū qui de resurrectione susceperūt sermonē / z anteqz e' p̄ p̄siderarēt fidē ostenderūt omnē. Eū igit' dixerit qd: vellem fm̄ tpa illa esse z videre christū mificatē: excogitet qm̄ beati q̄ nō vident z crediderūt. S3 q̄rit de b' o Beati q̄ nō viderūt z crediderūt: Et b videt qd difficult' est nō videre z credere: et ideo dicit beati. Sed p̄mū videtur. s. xvj. b. Nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos. Ibi Interliū. Quia nō sūt idonei sp̄m accipe nisi eū fm̄ carnē desistat nosse. Itē ibidē alia Glo. Paraclet' nō veniet / vt. i. me sp̄ ritualit' noscat. Difficili' gerat eis sp̄ ritualit' nosse. i. credere / eo qd cum viderūt: z ita videt pcedere b a iupiori ad inferi' affirmādo. Sol. Facili' fuit thome credere: qz vidit eū / et ante passionē: z mō vidit z palpauit. Facilius inquit quantū ad hoc qd crederet eū resurrexisse: z per resurrectionē crederet ei' deitate. Ad illud qd dicitur: Nisi ego abiero rē. dicit' dū qd aliq̄ articuli sūt de reb' inuisibilib': vt qd de' vñ' z trin': qd eq̄lis p̄t: qd eiusdem substantię z butusmodi: et ad b̄ p̄sentia ei' corporalis et

auerlatio mortal' impediebāt / me illa crederēt de ipso. Quis p̄ multa qdē z alia signa fecit iesus i p̄spectu discipuloz suoz q̄ nō sūt scripta i libro hoc. q. d. hęc z alia fecit. Chryf. Quia pauciora alijs euāgelist' narravit signa b euāgelista: ideo dicit' qd hęc reliq̄ oēs oia dixerūt: s̄ q̄ sufficētia sūt ad attrahēdū ad fidē audientes: An subdit. qd Hęc aut' scripta sūt vt credat'. q. d. sufficētia sūt ad fidē. S3 qre nō oia scripserūt: Prop' multitudinē: qz sic dī. j. xj. g. Nec tot' mūd' cape potuisset. Propterea b excogitauerūt euāgelist': qm̄ qui non credit bis q̄ dicta sūt: neqz plurib' at tenderet: qui vero hęc suscipit sufficētia et: nec aliq̄ alio indigebit i fidei rationē. Vbi autē videt qd b specialit' loquit' de signis post resurrectionē: ideo dicit' In conspectu discipuloz suoz. Sicut enī ante resurrectionē multa fecit vt credat' qm̄ fili' dei: ita z post resurrectionē vt credat' qm̄ resurrexit: propterea addidit: In conspectu discipuloz suoz: qz cū solis eis apparuit post resurrectionē sicut eis p̄dixerat: s. xliij. c. Adhuc modicū z mūd' tā nō videt me: vos autē videtis me. S3 qz licet corā discipulis facta sit: s̄ nō. p̄t discipulos tm̄: id subdit: Hęc aut' scripta sūt. q. d. facta sūt corā discipulis: sed scripta sūt p vob. r Et credatis vob' dñs. Cōmunit' hī loquit' ad eos. s Quia iesus ē christ' fili' dei / messias. i. in lege p̄missus: et p̄ miracula dei fili' p̄batus. Et p̄t hic tangi intentio hui' operis specialit' z generalit' oim alioz libroz sacre scripture. t Et vt credētes vram habetis / eternam. Hic est finis vltim'. v In nōmine eius. Chryf. Idoc est per eū. Ipse enī est vita. s. xliij. a. Et salus. Unde Act. iij. b. Non est aliud nomen sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. Sed quare interferit hoc in hoc loco cū videret p̄tinere ad finē libi: Rñdem' / sicut dicit Chryf. Loquit' hīc de signis specialit' que fecit post resurrectionē coram discipulis: et quia plura eoz fecit intermedio tpe p̄dicit' apparitiōis que facta est corā discipulis prima die resurrectionis et octava et sequenti que facta est ad mare tyberiadis: ideo istud interferit dicit': Multa qdē rē. q. d. ego p̄mitto multa que interim facta sunt / z ad aliam vado apparitionē que facta ē ad mare tyberiadis. Scdm Aug. id luit mysteriū. Et patet in Glofa.

Postea manifestauit

Partial text from the right page, including a large initial 'P' and some legible words like 'P' and 'Postea manifestauit'.

Postea manifestavit se. (Expositio Eapl. XXI
zc. Supi. narravit euangelista apparitione facta in
pma die resurrectionis et ea que i octava: hic narrat
alia apparitione facta in die alia pdicti: sed quora die: no est
certu. Preterea alie apparitiones facte sut in hierusalē: ista au

Alla apparitione facta in die alia pdicti: sed quora die: no est
certu. Preterea alie apparitiones facte sut in hierusalē: ista au
tē iuxta mare tyberiadis i galilea. Itē po
res facte sut oib' pgregat' et int': ista facta
no oib' sed plurib' positis ad op' .s. ad
piscationē. Dicit g. a Post hec vel
postea manifestavit se iterū .i. alias
discipulis. Chryf. Quid est b: manifesta
vit se: Ex hoc manifestū qm no videbat
neq' pdescenderet: qz incorruptibile erat
corp' et inuolabile: discipulis adhuc ext
stentib' in timore sicut et pa'. b Ad
mare tyberiadis vel in mari. i. eis
existētib' i mari et piscatib'. Chryf. Vi
del qm no ptineat cū ipsi: scedit vt antea.
Apparuit enī in vespera et auolauit: dein
de rursus post octo dies: et rursus auola
uit: deinde post hoc in mari vt dicit hic.

B Dicit aut mare gulis sit aq dulcis more
bebezoz: q omne pgregationē aqrū vo
cant mare. Dicit tyberiadis a ciuitate ty
bertade q sita ē iuxta lacum. Dicit mare
galilee a regione adiacēte. Dicit genesareth
a natura lacu: quia ex se generat auras.
Chryf. Cui' gra et loci in q apparuit me
minit euāgelista: Et discas qm iā mag
nam partē timoris eoz abstulerat: vt au
derēt exire de domo: et extra adeant: nō
enī vltra i domo clusi erāt vt pus: sed i
galileā iuerāt vnde erant: periculū decli
nantes iudaicum: qd adhuc erat timoris et cautele.

Antea manifestavit se iterum ie
sus ad mare tyberiadis.
Manifestavit aut sic: Erāt si
mul simon petr' et thomas q
dī didym' et nathanael q erat
a chana galilee et filij cebe
dei et alij ex discipul' ei duo.
Dicit eis simon petr': Vado pi
scari. Dicit ei: Venim' et nos
tecū. Et exierūt et ascēderūt i
nauim: et illa nocte nihil pren
diderūt. Mane aut iam fac
to stetit iesus in litore: nōn tñ
cognouēt discipuli qz iesus
m est. Dicit g eis iesus: Pueri:
nūnqd pulmentariū habetis?
Rēderūt ei: Non. Dicit eis:
Adhuc i dexterā nauigij re
te et iuenietis. Adiserūt ergo:
et iam non valebāt illud tra
trus qui iam piscator fuerat quod nouerat ante facere po
tuit: si ad presēs temp' aliud vnde viueret nō inuenit. Sed
adhuc forte querit aliquis: cur nō inuenit vnde viueret i cum
domin' promisit dicens: Barth. vi. d. Primū querite reg
num dei et iusticiam eius: et hec omnia adijciētur vobis: Re
spondem'. Etiam hoc modo laborantib' domin' adijct que
promisit: Ipse enim pisces qui caperentur apposuit: nec ob
aliud credendus est eis ingessisse penuriam qua compelleren
tur ire piscatum: nisi dispositum volēs exhibere miraculum:
vt simul et predicatores euāgelij sui pasceret: et ipsum sacra
mentum de numero piscium cōmēdaret. Et nota mysteriū
in Glo. Sequitur: k Mane autem iam facto stetit
iesus in litore. Chryf. Laborantibus et iam afflictis assistit
iesus: et nōn mox ostendit seipsum. Unde sequitur: l Non
tñ cognouerunt discipuli quia iesus est: voce enim
et visu se occultauit. Loquit enī quasi alien': sicut per sequē
tē patet. m Dicit ergo eis iesus: pueri nūnqd pul
mentariū vel pulmentum habetis? Chryf. Interim
humanus loquitur tanq' debens quā emere ab eis: vt autē
innuerūt se nihil habere: iussit mittere in dexteram nauigij re
te: et mittentes ceperūt: sic ergo paulatim intrat in miraculū
faciendum et se ostendendum. Et nota q pulmentarium dici
solet qbcunq' panis condimentum siue in carnibus siue in pi
scib'. Fidor'. Pulmentū vocatur a pulce: sed siue sola pulis
siue quid aliud eius permixtione sumatur pulmentum dicit.
n Nunquid pulmentariū habetis: quasi habetis pis
ces ad comedendum: vel pisces comestibiles ne habetis ve
nales: fm Chryf. o Responderunt ei: non. q. d. nihil
adhuc cepimus. Ideo consequenter: p Dicit eis: mitti
te iā dexterā nauigij rete et iuenietis. In quo vide
tur q prius ad sinistram miserant rete. q Adiserunt er
go: rete: non quia crederent dñm esse qui hoc iusserat: sed qz
tamdiu laborantes nihil ceperant: nesciēs quid possent age
re: volebāt adhuc qd dixerat ille q loquebat experiri. r Et
iā nō valebāt illud trahere q multitudinem pisciū.
Pisces aut pauerat ibi chryf' q eos vt sic mitterēt docuerat.

go q nunc ea que dimiserat repetunt: cū audierant a domino
Luc. ix. g. Memo mittēs manū suā ad aratrum et aspiciēs re
tro apr' ē regno cęloz. Qd si hoc fecissent defuncto iesu ante
resurrectionem: purarem eos hoc fecisse ex desperatione il
la que animos eozum occupauerat: Hic vero post eum sibi
de sepulchro redditum viuum post obla
tam suis oculis et manibus videndam et
palpandam carnem veram: post inspecta
vulnerum loca: post acceptum eius insus
flatioe spiritūsanctum: post verba etiam
ei: Sic misit me pater et ego mitto vobis: s. 20. c.
quorum remiserit peccata remittunt eis:
et quorum retinueritis/retenta sunt. Itē
subito fiunt sicut sunt: non hominum
sed piscium piscatores. Hic ergo quos
hoc mouet / respondēdū est: nō eos fuisse
phibitos arte sua licita. s. qz cōcessa vi
ctū necessariū querere et tūc et postea sui
apostolat' integritate seruata. i. pdictiōe
nō omīssa: si qm vñ viuerēt aliud nō habe
rent: Sicut et paulus neq' ab euāgelio
predicando cessabat: et tñ non de euāge
lio sed de labore suo vltubat: ideo dicit
j. Cor. xv. b. Plus oib' laborauit. Itē
j. Cor. x. b. Si nos vobis spiritualia se
minauim' / magnum est si vestra carnalia
metamus: Si alij ptatis vestre partici
pāt: nō magis nos: Sed nō sum' vñ hac
potestate. Item in eodem. c. Ego autem
nullus horū vltus sum. Si ergo paulus
astē quā non nouerat didicit: vt dū suis
manibus transigitur doctor: nullus gra
uaretur auditor: qto magis beatus pe
uaretur auditor: qto magis beatus pe
uaretur auditor: qto magis beatus pe

Postea manifestavit se iterum ie
sus ad mare tyberiadis.
Manifestavit aut sic: Erāt si
mul simon petr' et thomas q
dī didym' et nathanael q erat
a chana galilee et filij cebe
dei et alij ex discipul' ei duo.
Dicit eis simon petr': Vado pi
scari. Dicit ei: Venim' et nos
tecū. Et exierūt et ascēderūt i
nauim: et illa nocte nihil pren
diderūt. Mane aut iam fac
to stetit iesus in litore: nōn tñ
cognouēt discipuli qz iesus
m est. Dicit g eis iesus: Pueri:
nūnqd pulmentariū habetis?
Rēderūt ei: Non. Dicit eis:
Adhuc i dexterā nauigij re
te et iuenietis. Adiserūt ergo:
et iam non valebāt illud tra
trus qui iam piscator fuerat quod nouerat ante facere po
tuit: si ad presēs temp' aliud vnde viueret nō inuenit. Sed
adhuc forte querit aliquis: cur nō inuenit vnde viueret i cum
domin' promisit dicens: Barth. vi. d. Primū querite reg
num dei et iusticiam eius: et hec omnia adijciētur vobis: Re
spondem'. Etiam hoc modo laborantib' domin' adijct que
promisit: Ipse enim pisces qui caperentur apposuit: nec ob
aliud credendus est eis ingessisse penuriam qua compelleren
tur ire piscatum: nisi dispositum volēs exhibere miraculum:
vt simul et predicatores euāgelij sui pasceret: et ipsum sacra
mentum de numero piscium cōmēdaret. Et nota mysteriū
in Glo. Sequitur: k Mane autem iam facto stetit
iesus in litore. Chryf. Laborantibus et iam afflictis assistit
iesus: et nōn mox ostendit seipsum. Unde sequitur: l Non
tñ cognouerunt discipuli quia iesus est: voce enim
et visu se occultauit. Loquit enī quasi alien': sicut per sequē
tē patet. m Dicit ergo eis iesus: pueri nūnqd pul
mentariū vel pulmentum habetis? Chryf. Interim
humanus loquitur tanq' debens quā emere ab eis: vt autē
innuerūt se nihil habere: iussit mittere in dexteram nauigij re
te: et mittentes ceperūt: sic ergo paulatim intrat in miraculū
faciendum et se ostendendum. Et nota q pulmentarium dici
solet qbcunq' panis condimentum siue in carnibus siue in pi
scib'. Fidor'. Pulmentū vocatur a pulce: sed siue sola pulis
siue quid aliud eius permixtione sumatur pulmentum dicit.
n Nunquid pulmentariū habetis: quasi habetis pis
ces ad comedendum: vel pisces comestibiles ne habetis ve
nales: fm Chryf. o Responderunt ei: non. q. d. nihil
adhuc cepimus. Ideo consequenter: p Dicit eis: mitti
te iā dexterā nauigij rete et iuenietis. In quo vide
tur q prius ad sinistram miserant rete. q Adiserunt er
go: rete: non quia crederent dñm esse qui hoc iusserat: sed qz
tamdiu laborantes nihil ceperant: nesciēs quid possent age
re: volebāt adhuc qd dixerat ille q loquebat experiri. r Et
iā nō valebāt illud trahere q multitudinem pisciū.
Pisces aut pauerat ibi chryf' q eos vt sic mitterēt docuerat.

B Dicit aut mare gulis sit aq dulcis more
bebezoz: q omne pgregationē aqrū vo
cant mare. Dicit tyberiadis a ciuitate ty
bertade q sita ē iuxta lacum. Dicit mare
galilee a regione adiacēte. Dicit genesareth
a natura lacu: quia ex se generat auras.
Chryf. Cui' gra et loci in q apparuit me
minit euāgelista: Et discas qm iā mag
nam partē timoris eoz abstulerat: vt au
derēt exire de domo: et extra adeant: nō
enī vltra i domo clusi erāt vt pus: sed i
galileā iuerāt vnde erant: periculū decli
nantes iudaicum: qd adhuc erat timoris et cautele.
Antea manifestavit se iterum ie
sus ad mare tyberiadis.
Manifestavit aut sic: Erāt si
mul simon petr' et thomas q
dī didymus. De cuius dubitatione habetur. s. eo
dem. Et nathanael qui erat a chana galilee. De
quo habet. s. j. f. Frater philippi. Et filij cebedei: to
hannes et iacobus iuatoz. Isti simul erāt: quia notiozes forte
erant inter se et familiares: quia erāt de eadem regione vel vil
la propinqua vel patria. s. galilea: vel ppinquit sibi loco et ha
bitatione. Item quia eiusdem artis piscatoz. s. erant petrus
et nathanael et filij cebedei: sed de thoma non est certum. Itē
plurium nomina hic recitantur: vt per ipsos testes probetur
apparitio. Preterea pro mysterio forte recitantur eozum no
mina et numerus: quia septem fuerunt. Et alij ex disci
pulis eius duo: quoz noīa tacetur. Et sicut videtur velle
Chryf. alij nominant qui ierunt ad piscationem: alij nō quo
rum noīa tacentur sequebant eos / eo q colligati erāt sibi qm
cum discipuli simulq' volebant considerare piscationem be
ne disponi. g Dicit eis simon petr': vado piscari:
dicunt ei venimus et nos tecū: vel ad piscandum simul
cur: eo quantum ad quosdam: vel ad videndū quantum ad ali
os. h Et exierunt de domib' et loco habitationis. Et
ascēderunt i nauim: et illa nocte nihil pprendi
derunt: qd dei dispositione actum est: vt miraculū sequens ma
gis claresceret. Chryf. Quia neq' christus cum eis continue
erat: neq' spiritūsanctus datus erat adhuc vt dandus erat:
neq' quid eis tunc cōmissum erat: neq' quid habebant agere:
ideo ad piscationem ierunt et in nocte hoc faciebant: quia for
midolosi erant. Sed vnde habuerūt nauē: Vel a propinquis
suis: vel forte ante cum secuti sunt dñm: sic reliquerant sua
omnino et subito: vt venditionem suozum vrensiliū non atten
derent. Sed hic dicit Aug'. Querit solet de hac piscatione dis
cipulozum: cur redierunt petr' et filij cebedei ad id qd fuerūt
anteq' a domino vocarentur: Erant autem piscatores quan
do dixit eis: Venite post me et faciā vos piscatores hominū:
et relictis omnibus magistro adberunt: Barth. iij. d. Itē
Barth. xix. g. Ecce nos reliquimus omnia et. Quid est er

Et dicit g discipul'

Euangelij scdm Johannem

Dicit g discipulus ille que diligebat iesus petro: dñs e: qz vidit impletu sicut dixerat: cu cognouit: h z pe- trus cognouit: sed ad vocē iohānis. Sequit: b **SIMON** petro cu audisset zc. Chryf. In h idiomata pprioz indi- car modoz discipuli petro. s. et iohānes. Ma qdem petro fer- uentioz iohānes ho excelsioz. i. subtilioz erat. Et h qdē taccē sioz. i. feruentioz: ille ho pspicatioz: ppre- ro: z pm cognouit iesu: petro ho iult p- mus ad eū. Etenū nō modica facta erat si- gna. Et q erat: Pal- mū: qz multi capisif- pisces: secūdu qz nō est rete scissū: tertiu iuenisse carbones ac- cenfos z piscē supra- centē z panē: sic po- stea dicef. Sz porē textū pleqmu. **S**imon petro cu au- dissef qz dñs est: audissef. s. a iohanne et prulissef p hō iohānis miraculū captiois. **T**unica succinxit se: erat enī nudus: et nolebat sic corā dñō apparere. **E**t misit se i mare: vt natādo veniret. **A**lij autē discipuli nau- uigio uenerūt: qz nō ita festinauerūt vt petrus. Sed quō ausus ē aggredi mare natādo: Immo: nō enī lōge erat a fra zc. Et sic. Discipuli nauigio uenerūt: z fatis sine anxie- tate potuerūt expectare nauigio venire ad mēm: qz ppe erāt: Et h ē: **N**ō enī longe erāt a terra zc. Vel sic. Petro mi- sit se i mare: Et ne quereret aliquis: quare nō retinuerūt eū se- cum vt iuauer eos ad regēdu nauem z trahēdu rete qd ita erat plēnū: **R**ūdet qz immo: qz nō longe erāt a terra: et ita trahēdo rete z regēdu nauis sufficerūt alij. Et hoc est **S**z quali cubitis ducētis: erant. i. terra. Ipsi dico **T**rahētes rete pisciū. Chryf. Et cognouit petro quia dñs ē: oia elecit z pisces z retia z pncipus ē petro. **V**ides er- go et uerecūdiā ei? ex pncipione z afflictionē ex dilatioe. Et nimis a ducentis cubitis erāt: sed neqz ita sustinuit nauē ad eum venire: sed natās accessit: rātus erat ei? ardor. **A**t g descēderūt: de nauē: i. terrā. i. ad litus. Et loquit eo modo q solem? dicere de intrātib? nauē: qz ascēdūt nauē: z de exeūtib? qz descēdūt. **V**iderūt prunas positas. i. carbonēs ac- cēfos. **E**t piscē suppositū: prunis. **E**t panē iux- paratū. **D**ia autē de nouo creauerat chryf. **N**ō adhuc ex materia subiecta opaf. vt. s. vi. a. sed ad mirabilis ducit signa: vt ex nihilo faceret creaturas: p hoc ostēdēs qm et cū ex materia subiecta faciebat ante crucē: nō ex insuffici- tia sua: sed ppter quandā dispensationē faciebat: vt. s. ostende- ret se fecisse ipsa uisibilia quib? utebat ad miracula faciēda. **D**e h habet. s. vi. contra hēreticos. **D**icit eis iesus: afferte de piscib? quos prēdidistis nūc: vt coquant et comedant. Chryf. Ne crederet phantasma esse qd uidebant panē z piscē: ideo lubet etiā de piscib? captis afferre. Et qz tu- bebat magister vt pisces pararent capti: ideo: **A**scen- dit simon petro z traxit: non solus sed auxiliātib? alijs. **P**rete i terrā plēnū magnis piscib?. Ecce vñū mira- culū. **Q**centū quinquagintatib?. Ecce mysteriū: vt di- cit Aug. Sicut patet i Blo. **P**isci omniū qui i aqua uiuūt: cētū quinquagintatria esse genera philosophi enumerāt. **E**t cū tantū esset. Blo. numero z quantitate. i. tot z tam magni. **N**ō est scissū rete. Ecce aliud miraculū. Et h factō z piscib? vt iusserat allatis z paratis: **D**icit eis ie- sus: uenite prādetē. Aug. Prādiū fecit illis septē disci- pulis de pisce que uiderūt sup prunas: et de panē addens: et de piscib? quos edubēte attulerūt. Et hoc est aliud miracu-

Et. facutioz

C

Luc. 24. f.

here ppe multitudine piscib?. **D**icit ergo discipulo ille que diligebat iesus petro: **B**is ē. **S**imon petro cum audisset qz dñs ē: tunica succinxit se: **E**rat enī nudus et misit se in mare. **A**lij autē discipuli nauigio uenerūt. **N**ō enī longe erant a terra: sed quasi cubitis dūcen- tis trahentes rete pisciū. **E**t ergo descēderūt in terrā: uide- rūt prunas positas et piscem suppositū et panē. **D**icit eis iesus: **A**fferte de piscib? quos prēdidistis nūc. **A**scendit si- mon petrus z traxit retē in ter-

lum z resurrectiois et q ver? homo erat non phantasma: ar- gumentū: quia. i. comedit cum eis. **H**oc etiā dicit Greg. i. q. comederit. **U**nde Blo. **D**icit māducaste iesus cū pisce pa- nem: in alto euāgelto cū pisce fauū mellis: **L**uc. vi. f. **L**ū si- cur dic Chryf. hic non dicit euāgelista

ram plēnū magnis piscibus centū quinquagintatib?. **E**t cū tāti essent: nō est scissū rete. **D**icit eis iesus: **U**enite prandete. **E**t nemo audebat discumbentū interrogare eū tu qs es: scientes quia dñs ē. **E**t uenit iesus et accepit pa- nē: z dabat eis et piscē similit. **H**oc iam tertio manifestat ē iesus discipulis suis cū surre- xisset a mortuis. **C**um ergo prādidissent: dicit simoni pe- tro iesus: **S**imon iohannis diligit me pl? bis: **D**icit ei: **E**t iam dñe: tu scis quia amo te.

expresse q comede- rit: s. Lucas h expse ait: **L**uc. vi. **Q**ua- lit autē comederit: non est nostrum di- cere: modo enī quo- dam inopinabiliōi h fecit: nō vt natura indigēte cibis sic hū crucē: s. cōdescēsiōe ad demōstrationem resurrectiois facta. **V**erba sūt Chryf. **A**t. **E**t nemo au- debat discubē- tium interrogare eū tu quis es. **E**t qre: **S**cientes qz dñs est. **A**ug. **L**ū- ra erat euidentia ve- ritatē q iesus erat: vt null? eoz auderet: nō solū negare: sed nec

Luc. 24. f.

At. tot

dubitare et ideo non interrogare. **C**hryf. **N**ō adhuc eādē au- daciā quā ante habebat: neqz ita psidebat ei loq vt ante: s. cū silērio z formidie siue reuerētia multa sedebat atredētes i eū: nam sciuerāt qdē qz dñs ē: propterea nō iterrogabant eū: tu qs es: formā autē alteratā. i. clariorē uiderēs: et multa stupe- factioe ex claritate. i. plenā: ualde erat stupefacti: z uolebat ali- qd de ea forma interrogare: sed formido et cure eozum q nō alter erat: sed ipse: detinebat eos ab interrogandō: sed solum comedebat q eis dñs pauerat. **S**eqf: **E**t uenit iesus. i. accessit. **E**t refertur hoc ad pcedens: **D**ixit eis: uenite et prandete **E**t dicendo h z eos uocado: etiā ipsemet: uenit. i. accessit ad mēsam. **E**t accepit panē quem creauerat. **E**t dabat eis: q misteriu accēdēs in eis amorē: z q hoc insinuās qm ipse erat q ante eis i cena mistrauerat: z q iuicē misstrare monuerat. s. xij. b. **E**t piscem similit: eis da- bat: **S**upple. **Q**m autē nō cōtinue querabat cū eis: neqz similit vt ante crucē: dicit: **H**oc iam tertio manifestat ē ie- sus discipulis suis cū surrexisset a mortuis. **E**t expō- ne: tertio. i. tertia uice fm narrationē ipsi? euāgelistē. q. d. plu- ries manifestauit se discipulis: sed alias ptermittēs: hanc ter- tio dixi. Sz s. Immo quarta uidet apparitio etiā fm ei? nar- rationē. **P**rimo enī dicē eū apparuisse marie magdalene: scō discipulis: tertio post octo dies: et qro h. Sol. **Q**uarta ē hic apparitio simplicit: sed tertia ē qua apparuit discipulis: et intel- lige fm ei? narrationē. **V**el fm Aug. **H**oc iam tertio die: nō quātū ad ordinē feriarū: s. tertio die: vt cōpūret pma dies apparitiois dies resurrectiois quotiescūqz illa apparuit: scō da dies qm post octo dies apparuit thome: tertia vt hic. **E**t est incertū quora die h factū sit. **S**eqf: **C**ū g prādidisset vel prāsi esset discipuli. i. cū iesu. **D**icit simoni petro ie- sus: in q dat exēplū q post prādis nō debeat dissolui lingua nisi ad uilla. **E**t nora q specialit loquit petro soli: alios pterf- ens. **C**ur h: **R**ūdem. **E**ximi? aploz erat petro z os disciploz et pter collegij. **I**ō et paul? ascēdit uidere petrum pte alijs: **S**al. j. d. **I**re in h q pmo eū alloquit z interrogat: dat ei fiducia de negatioe dimissa: et ostēdit qm oportet eū audire de reliq. **S**imon iohannis: vt iohāna fm Chryf. filius supple. **U**n et dz bariona: **D**at. xvi. c. **D**iligat me pl? bis. i. qz hęc uisibilia et terrena: **V**el: **S** Plus hif. i. mag? q istū diligit: demōstrat discipulis q ibi erat. **D**icit etiā do- mine: tu scis q amo te. **N**ō est ita distinguēdu: **E**t iam dñe: vt. s. dixisset se diligitē pl? bis: **H**oc enī nesciebat: s. abundat etiā idiomate hebreo. **T**acens ergo qd ignorabat: respondit quod sciebat. **D**e se enim dixit: de alijs tacuit: **S** vt dicit Aug.

ut dicit Aug. Vel sic. Dne amo te: et etiam tu scis qz amo te. q. d. etiam te testem inuoco / qz amo te. Chryf. Dcu testem inuocat: q scit ineffabilia cordis. Et nota sicut dicit Aug: In terrogans petru de amore: et no alibi: vocat eu sic / simon iohannis / obediens. s. filius gratie: ad inuendū qz qz ardenti? ceteris diligit et obedit non est nisi ex gratia spū sancti a. **Dicit ei: Pasce agnos meos.** Aug. q. d. si diligit me / non te: pasce agnos meos vt meos / no vt tuos: gloriā meā in eis quere / no tuam: mea lucra / no tua. Hec ē pbatio dilectōis. i. Cor. xij. b. Charitas no g̃rit q̃ sua sūt. i. Pet. vlt. a. **Da scite q̃ in vobis ē grege dñi.** Sed ecōtra dicit Eccl. xxxij. b. **Pascebāt semetip/** fos. **Dicit ei iterū: vt ex iteratōe fiat imp̃ssio / qd̃ p̃cipi/** tur custodiendi inferat sollicitudo. **c. Simon iohannis diligit me.** Nec addit plus his: quia lā discretionē petri pbauerat in responsiōe super hoc: **auit enī arrogantiā** et te meritatem iudicādi de alio ignoto. **d. Aut illi: etiā dñe tu scis qz amo te.** Expone vt p̃us. **e. Dicit ei iterum: pasce agnos meos: vt p̃us.** **f. Dicit ei tertio: simon iohannis amas me.** Aug. Inrogat qd̃ sciebat / no semel sed iter et tertio: et tertio audit a petro se diligit: et tertio iubet pakere oues. **Tring negatiōi respondet trina p̃fessio: ne min⁹** amor lingua seruat q̃ timor. Et sic fuit iudiciū timoris negare pastorē: sic officiu amoris pascere dñi gregem. Chryf. **Tanq̃ trina negatiōe delera / cōmittit ei p̃sistentiā fratru: sed** negatiōe no exprobrat / sed dicit: **Si diligit me p̃siste fratribus / et seruentē amorem quē p̃ oia demonstrasti / hic ostēde: et** animā quā dixisti te donaturū p̃ me / nūc da p̃ ouibus meis. Tertio aut̃ interrogat et tertio eam inligit / ostendēs quanti appreciat outū suarū diligentia: et quoniā hoc maxime alno / ris christi signum. **Per hoc g̃ erudit nos quōd̃ eū maxie ama/** re oportet. Et nota qd̃ dicit: **g. Contristat ē petr⁹ qz di/** xit ei tertio amas me. Chryf. Semel interrogat et secū / do / ipsum qui oculta cordis nouit testē vocauit. Deinde in / rogat et tertio / turbabat rursus formidās p̃ora. Cū se forte / dicens ad cōmoriendū corripit. s. xij. d. et qz suam infirmitā / tem passus est: ideo et nunc timet et ideo ad ipsum refugit: **h. Et dicit ei: dñe tu oia nosti. q. d. et p̃sentia et futura: s** ego nescio de futuris: sed **i. Tu scis qz amo te / in p̃sentia.** Et vide qualis fact⁹ est melior petrus et magis sobrius: no te mefarius neqz audax / traditor sicut prius cum dixit: **Et si** oportuerit me mori tecū: no te negabo. Propter hoc enī tur / batus est / timens ne forte estimaret se dilgere et non dilige / ret. **k. Dicit ei pasce oues meas: et exemplo et ver/** bo et orationis suffragio. Sequit: **l. Amen amē dico ti/** bi / cum esses iunior cingebas te etc. Sic p̃tinuat. Re / quisita dilectione cōmisit ei curam ouū: hic autem p̃dicit ei suū martyriū / vt ostendat q̃ in his duobus pbabit amorē su / um ad christum. Vel sic. Pasce oues meas: et scio qz pasces: quia animam pro eis pones. Et hoc est: **Cum esses iunior etc.** Vel sic fm Chryf. Cū quesisset a petro de eo qui in ipsum est amor: qz petrus conturbat⁹ est / p̃p̃nūciat ei et mar / tyrium qd̃ debebat sustinere: per hoc ostendens qz no decre / dens hoc ei dixerat toties / amas me: sed et valde credēs et ei / qui in eum petru amoris ostēsiōe monstrare volēs / et volēs etiam erudite quō vtiqz modo maxime eū amare oportet. s. pascendo o. s. et pro ipso moriēdo: ideo ait: **Cū esses iunior / g̃rate et morib⁹: n. Cingebas te et ambulabas vbi**

volebas. i. ad libitum te cohibebas: et ad libitum te effrenē reddebas. q. d. faciebas qd̃ volebas. **o. Cū aut̃ senueris etc.** q. d. q̃ no es passus iuuenis / oportet te pati senē. Chryf. **Dicit: cū esses iunior: et postea / cū aut̃ senueris: per hoc ostē/** dit qz petr⁹ no erat tunc iuuenis sed neqz senex adhuc / sed vir p̃summat⁹. Sed q̃re meminit eum p̃oris etatis vel vite: **Da nifestū est enī qm̃ sic est in iuuenē: nam in secularib⁹ quidē iu / uenis vtilis est et stre / quus: senex p̃o inuti / lis: in mets autē no ita est / ait: sed cum supuenerit senectus / tūc vir⁹ clarior / tūc virilitas illustrior ap / parebit in nullo ab / etate phibita senil. Hec aut̃ dicit chri / stus / no obstupesci / cas eū / sed magis eri / gēt: Sciuerat enī ei⁹ dilectionē. Et qm̃ hōlim parturiebat et desiderabat bonū. s. p̃ eo moriēdi. **U. s. xij. d. Quare si possū te seq̃ mō: Et ali/** bi. **Tecū parat⁹ sū et i carcerē et i mortē ire: Et no solū mortē** sed et genus mortis ostēdit: Quia enī petrus semp volebat es se in eis q̃ sūt p̃ eo periculis: p̃fide ait: ita enī implebo deside / riū tuū / vt que no passus es iuuenis: hęc te oporteat pati se / nem. Et dicit: **Cū aut̃ senueris: ad sram. p. Extendes** man⁹ tuas / in cruce. i. crucifigeris. **q. Et ad b. alius te** cinget. i. cōpeller: vt vinculis ad sram te ligabit. **r. Et du** cet te quo tu no vis. i. ad mortē molestiā. Chryf. **q. dicit: Quo tu non vis / nature dicit cōpassionē et carnis necessitatē: Et qm̃ inūte se paratur a corpe antiq̃: nullus enī impassibiliter corp⁹ deponit hoc / deo vtiliter hō dispēsante vt no multę fierent mortes violēte: Si enī his cōsistētib⁹ / p̃ualuit diabol⁹ infinitos ad p̃cipitatiōes et suffocatiōes ducere / nisi tanta eēt p̃cupiscētia anime et corporis / pro qualibet tristitia ato vtiqz multi impetū ad hoc fecissent. Alias q̃ruo ratiōes habes in Blo. quare relicta ē pena hōi in sanctis: quib⁹ dimissa ē cul / pa. s. ad demonstratiōe debite miserie / ad emendatiōe labi / lis vite / ad exercitatiōe necessarię patientię. Et quarta est in alia Blo. quia si nulla esset vel parua molestia mortis: no eēt tam magna gloria martyrii. **Or aut̃ dixerat dñs de petro: ex** ponit euāgelista dicens: **s. Hoc aut̃ dixit / significans** qua morte. s. martyrio: et quo genere martyrii. s. manu ex / tensiōe i cruce. **t. Clarificatur / vt glorificatur esset** deū. Hoc dicit: qz p̃pter fidem eius mortuus ē. Aug. Quia hac morte ostendit quātū colēdus et amādus sit de⁹. Chryf. **Itō dixit qua morte mortē / sed glorificabit: vt discas quōnt** am pati pro christo gloria et honor est patientis. **v. Et cū** hoc dixisset / dicit ei: **sequere me. q. d. ne timeas mori p** me: cū ego p̃us p̃ te. **Eccl. xij. d. Magna ē gloria seq̃ dñm.** **Itē r. Sequere me: eodē genere mortē. Al fm Chryf. Sequere me. i. me imitare in p̃curatiōe gregis. q. d. te di/** mitto vt sis loco mei / vt sis vicari⁹ et imitator et successor me⁹. Chryf. Si vero dixerit quis: **quater igit̃ iacob⁹ thronū assū** p̃sit hterosolymoz: **Illud vtiqz dicam: qm̃ hūc. i. petr⁹ ovis** terrarū inronit̃cauit in gr̃m. **y. Cōuersus petrus vidit** etc. Aug. **His dicit a dño / cepit ipse iesus abire: et nōdū itel** lecto qd̃ audiuit: **Seq̃re me: cepit petr⁹ incessu pedū seq̃. Ser** cur⁹ ē aut̃ et iohānes q̃ sciebat se diligit. Et hō d̃ dicitur hic: **z. Vidit illū discipulū quē diligebat iesus: familia/** rius donauit portoz dulcedie sui amoris. **a. Sequētem** p̃ iesū et petru: ad sram. Et determinat p̃uilegiū qd̃dā amorē sui. **b. Qui et recubuit in cena sup petru ei⁹. s. xij. c.** **c. Et dixit ei. q̃ sūt ab eo silent̃ suadēte petro: d. Dñe** q̃s ē a tradet te: **Hūc g̃ cū vidisset petrus sequentē: s. Dicit iesu / dñe******

Luc. 22. d.

ib. 2.6. d.

S a Dicit iesu dñe: hic autem quid sustinebit. s. pro te? Intellexerat enim petrus qd de sua morte et dixisset. Heda. Quia audierat petrus se crucifigendum/voluit etiã fratris cognoscere finem. Chryf. Cuius gratia vel qua de causa meminit hic euangelista illi? accubatiois super pect? dñi: Respon-

Et. tad iesum

demus. Non inanif
itq; sine cã s; ostendens quantã modo petrus habebat audaciam post negatione. Qui em tũc non audebat interrogare sed iohãnt suasit: huic et p̄sistentis credita e fratru: nō solum de se sed et de alijs magistrum au- det interrogare: Et iohannes quidem si let: ille vero loquit.

Dicit iesu dñe: hic aut qd? Dicit ei iesus: Sic eum volo manere donec veniam: quid ad te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo iste inter fratres: quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei iesus: nō moritur: sed sic eum volo manere donec veniam: quid ad te. Hic est discipulus ille

Et sicut in cœna non audens interrogare huc. s. iohannẽ p̄mittit ad interrogandum: ita et nō reddens ei retributione: et existimans eum libenter velle interrogare de seipso? et non audere: ipse susceptus interrogacionem pro eo dicens: Hic autem quid. Item per hoc ostendit petrus amorem quem ad iohãnem habebat: etenim valde amabat eũ. Et hoc ostẽditur: et per hoc qd dicitur hic: et per totum euãgelium ostẽditur horum colligatio. Et in actib? aploz. Act. iij. a. Petr? et iohãnes ascendebãt in templũ. Quia igitur magna petro domini? et orbem terrarum comisit et martyrium p̄sona: uit: et amorem testatus est ampliozem alijs: ideo volẽs et huc petrus habere socium et comunicatore p̄sidentatus et martyrii: ait: b. Hic vero quid. q. d. nō eadẽ nobis vta euentur? Valde enĩ amabat eũ petr? et nolebat ab eo diuelli. c. **D**icit ei iesus: sic eũ volo manere donec veniam: qd ad te? Et loquitur incorpative. Quia enĩ quasi procuras eum et nolens ab eo diuelli: dixerat hoc petrus: ideo ostendit qd quantũcumq; amauerit: amorem ih̄ eius non excedit: Et h est: **S**ic eum volo manere: quid ad te? pertinet. s. de eo: inimo ad me. q. d. etsi valde amas eũ: ih̄ plus ego. Itẽ Quid ad te? p̄ hoc erudit nos non anxiam neq; nimis inuestigare: neq; vltra ea que deo placent querere. Unde: In in superuacuis rebus noli perferuari multiplicif. Quia em semper petrus seruidus erat et p̄sistebat: abscondens eius feruorem: et erudiẽs etiam nos nihil perferuari vltra q̄ saluti necesse est: hoc ait: Quid ad te: tu me sequere. q. d. opus tibi commissum attende et perfice et exerce et certa: quid enĩ ad te et si volo eum manere hic et non mittere per orbem terraz: tu ea que tuip̄sus sunt attende: et de his sollicitus sis. Hoc autẽ dicebat: sicut dicit Chryf. ab imtemperanea cõpassione que ad seinuicem erat diuidens eos: quia enĩ debebant orbis terrarum procuracionem accipere: nō oportebat complexos esse de reliquo ad seinuicem: profecto enim hoc magnum esset damnũ orbi terrarum. Vel fm Aug. **S**ic: id est in pace: **E**ũ volo manere: id est sentũ finire **D**onec veniã ad eũ remunerandum et recipiendũ in eterna beatitudine. **Q**uid ad te? de h pertinet. **T**u me sequere: in crucis passione. **E**xijt ergo sermo iste inf fratres: id e inter discipulos. **Q**uia discipulus ille nō moritur. Putauerunt enim discipuli qd dñs diceret: eum sic debere manere: id est semper viuere: et non esse moriturũ donec christus veniret ad iudicium. Aug. Sed non erat magnum dare dilecto nō mori: cum melius sit dissolui et esse cum christo: Phil. d. Heda. Unde qd non esset ira intelligendũ: ipse iohannes admonet dicens: **E**t non dixit ei iesus nō moritur: sed sic eum volo manere donec veniam: quid ad te. Chryf. Dicens euangelista opinionẽ discipulorum: corrigit eam tanq̄ nō intelligentib? neq; conspiciẽtibus eis qd dixerat christus. **H**ic est discipulus ille qui testimoniu perhibet de his: et scripsit hęc: et

Et. 3. c.

scimus quia verum est testimonium ei? Heda. Hęc aperte designat suã personam ex officio: quã noluit designare ex vocabulo. **S**unt autem et alia multa que scribit iesus: que si scribãtur per singula: nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros. Hic sine ponit rationem de hoc qd tam pauca signa scripsit: Magis enĩ intendit verbis christi q̄ signis. Et dicit qd nec etiam alijs omnia scripserunt: quia infinita fuerunt. Vel fm Chryf. sic contnuat. Quia dixerat se testimoniu perhibere christo de p̄dictis: ne aliquis diceret: tu enim gratificatur tuo hoc dicens: nō pro veritate: ideo ad victimũ dicit de signis dicens: **S**unt autem et alia multa q. d. ex hoc manifestum est quoniam nequaq; gratificatus sum magistro: neq; per gratiam testimoniu perhibui: sed propter veritatem. Qui em de tot signis pauca scripsit: nec et tot quot et ceteri: sed insidias iudaicas et lapidatiões et contumelias: odium: cõuitia i medium proposuit: et alta humilia de eoz et quoniam eum demonijum habentem vocabant: manifestũ est quoniam nequaq; gratificatus sum. Cum em qui gratificatur: cõtrariu oportebat facere: exprobabilissima. s. occultare et clara proponere. Et nota qd dicit: **N**ec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt vel scriberentur: id est scribi possent: libros. Aug. Non spacio locorum credendum est mundum capere non posse que in eo scribi si possent: scripta non ferret: sed capacitare legentium. comprehendendi fortasse non possent: q̄ntis saluarum fidei: plerunq; verba excedere videantur fidẽ: qd non fit quando aliquid qd erat obscurum vel dubium causa et ratione reddita exponitur: sed quando id qd apertum est vel augeatur vel extenuatur: nec ih̄ a tramite significandẽ veritatis erratur: quoniam sic verba rem que indicatur excedunt vt voluntas loquẽtis nec fallentis appareat: qui nouit quousq; credatur a quo vltra q̄ credendum est: vel minuitur loquendo aliquid vel augetur. **H**unc loquẽdi modum et greci et latini byperbolen vocant: qui et in alijs scripturẽ locis inuenitur: vt est illud Ps. Posuerunt in eglum os suũ et verticem capilli perambulantiũ in delictis suis.

qui testimoniu perhibet de his: et scripsit hęc. Et scimus quia verum est testimonium ei? Sunt autem et alia multa que scribit iesus: que si scribãtur per singula: nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

Explicit euãgelij fm iohãne.

Explicit postilla dñi Augustini Cardinalis super euãgelij fm Johannem.

Ps. 71.